

گزارش اقتصادی شاپرک

مرداد ۱۳۹۷. شماره ۳۸۵

فهرست مطالب

فهرست شکل ها	۵
فهرست جداول	۷
پیشگفتار	۱۰
شاخص های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۹
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP	۲۲
۲. شاخص های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۳۹۷	۲۵
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک	۲۵
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک	۲۶
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش های شاپرکی	۲۷
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
۲.۲. نفوذ منطقه ای	۳۸
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
۲.۲.۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان	۴۰
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه های در استان های کشور	۴۷
۲.۳. شاخص های پراکندگی مبلغی تراکنش ها	۴۸
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۸
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش ها	۵۲
۲.۳.۳. بررسی دهک های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۳
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی	۵۹
۳.۱. سهم تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۶۰
۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش ها	۶۰
۳.۳. دسترس پذیری حس شده خدمات	۶۳
۳.۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه	۶۴

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷

- ۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸
- ۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸
- ۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۰
- ۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۹
- ۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۰
- ۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۱
- ۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۵

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۹

- ۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۰۹
- ۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۰
- ۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۲
- ۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۵
- ۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۸
- ۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۱
- ۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۱
- ۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۳
- ۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵
- ۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۷
- ۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۹
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۲
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۸
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۸
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۵

۶. جمع‌بندی ۱۴۸

۷. واژه‌نامه ۱۵۸

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه ۱۳۹۶ ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷ ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۳۹۷ ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۳۹۷ ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷ ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر و مرداد ۱۳۹۷ ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۳۹۵ و مرداد ۱۳۹۶ ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۳۹۷ ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۳۹۷ ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۳۹۷ ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۳۹۷ ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۳۹۷ ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷ ۴۹
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷ ۵۰
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷ ۵۱
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ۵۳
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۳۹۷ ۵۵
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۳۹۷ ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۳۹۷ ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷ ۶۲
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷ ۶۸
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷ ۶۹
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷ ۷۴

- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۳۹۷..... ۷۶
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۳۹۷..... ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - تیر و مرداد ۹۷..... ۸۰
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استانها - مرداد ۱۳۹۷..... ۹۲
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استانها - مرداد ۱۳۹۷..... ۹۶
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۰۴
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی چهار ماه گذشته..... ۱۰۶
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های شبکه پرداخت - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۱۰
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های شبکه پرداخت - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۱۱
- شکل ۳-۵ سهم بانک های صادر کننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۲۴
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۴
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۵
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۷
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۶.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی -تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مرداد ۱۳۹۷.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا -تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۶۳
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۴
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک -تیر و مرداد ۱۳۹۷.....	۶۵
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-تیر و مرداد ۹۷.....	۷۱
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -تیر و مرداد ۹۷.....	۷۳
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-تیر و مرداد ۹۷.....	۷۵

جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-تیر و مرداد ۹۷.....	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP-تیر و مرداد ۹۷.....	۷۹
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مرداد ۱۳۹۷.....	۸۲
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۷.....	۸۳
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۹۷.....	۸۴
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۷.....	۸۵
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-تیر و مرداد ۹۷.....	۸۷
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-تیر و مرداد ۹۷.....	۸۸
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به تفکیک استان- مرداد ۱۳۹۷.....	۹۰
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- مرداد ۱۳۹۷.....	۹۳
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- مرداد ۱۳۹۷.....	۹۷
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت-تیر و مرداد ۹۷.....	۹۸
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۰۰
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت-تیر و مرداد ۹۷.....	۱۰۱
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۰۲
جدول ۲۰-۴	سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۰۷
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۱۲
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۱۵
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۱۸
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- تیر و مرداد ۹۷.....	۱۲۰
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار- مرداد ۹۷.....	۱۲۲
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۲۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۲۷
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۲۹
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- تیر و مرداد ۹۷.....	۱۳۱
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۳۲
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۳۹
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتهای فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۴۲
جدول ۱۳-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- مرداد ۱۳۹۷.....	۱۴۵

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۳۸ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۳۹۷
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۲/۵۰ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۸۹ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۳۳/۷۶ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۸۵۸,۱۱۳,۷۴۸ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه مرداد ۹۷ نسبت به تیر ۹۷	۱۶/۳۵ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه مرداد ۹۷ نسبت به تیر ۹۷	۱۰/۲۶ درصد
▲	رشد اسمی مرداد ۹۷ نسبت به مرداد ۹۶	۵۵/۹۴ درصد
▲	رشد حقیقی مرداد ۹۷ نسبت به مرداد ۹۶	۲۵/۵۲ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۰۴ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۵/۹۳ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۸۹/۰۳ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۴/۵۳ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۴۷ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۲/۰۰ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۷۵ درصد
▼	مانده گیری	۵/۲۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۵۰۳/۳۰
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۱۷۹/۷۷
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۶۵/۹۶
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۷/۵۷

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۳۱/۱۵
▲	کارتخوان فروشگاه	۲۷/۷۳
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۵
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۵۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۵۰۶,۸۴۱ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۳۳,۳۱۳ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۷۰ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۳۷/۳۰ عدد استان یزد

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دوم به دهک اول	۸۹۳/۴۸
---	-------------------------------	--------

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۲۴ درصد	▼
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد	▲

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۴۸ درصد	▲
خطای شاپرکی	۰/۳۵ درصد	▼
خطای صادرکنندگی	۱۱/۶۷ درصد	▲
خطای کاربردی	۸۵/۹۶ درصد	▼
خطای کسب و کار	۰/۵۴ درصد	▲

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۷۷ درصد	▼
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد	▲

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۴۸ درصد	▲
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۶۳/۶۴ درصد	▲

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در مرداد ماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۶۳	▲
کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	۰/۴۴۳	▲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت نوین ارین	۰/۸۰۱ درصد	▼
کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	۰/۰۱۹ درصد	▼

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۳/۷۴ درصد	▼
کمترین سهم	به پرداخت ملت	۱۱/۷۳ درصد	▼

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۴/۵۳ درصد به پرداخت ملت	▲
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۹۹ درصد به پرداخت ملت	▼
	۲۴/۵۸ درصد بانک ملت	▼
	۲۶/۲۰ درصد بانک ملت	▼

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۳/۱۷ درصد	▲
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین	۳۴/۰۴ درصد	▲
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت	۲۴/۷۱ درصد	▲
	بانک ملت	۲۳/۷۸ درصد	▲
	بانک ملت	۳۹/۰۱ درصد	▲
	بانک ملت	۲۴/۶۱ درصد	▲

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت پرشین	۲۸/۴۲ درصد	▼
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت نوین ارین	۳۳/۵۱ درصد	▼
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت	۲۳/۱۱ درصد	▼
	بانک پارسیان	۲۸/۷۶ درصد	▲
	بانک ملت	۴۹/۶۹ درصد	▲
	بانک ملت	۲۵/۲۶ درصد	▼

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۹۷۴	▲
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۲۵	▲
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۲۸	▼
	۱,۶۹۰	▲
	۳,۳۳۳	▲
	۱,۰۴۹	▼

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	۲۰/۹۸ درصد	▲
کارت اعتباری	بانک ملت	۵۳/۴۶ درصد	▲
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۱۵ درصد	▲

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا اسفند ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۱۰/۴۱٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸	۱۱/۱۰٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۳۷	۹/۷۷٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۱۲/۵۰٪

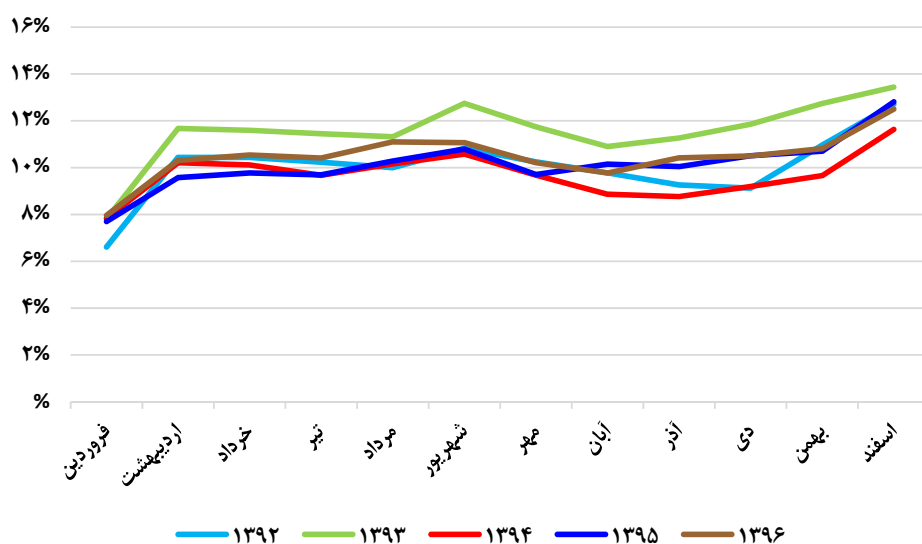
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در اسفند ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۵۰ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه بهمن، افزایش ۱/۶۹ درصدی داشته است.

در ماه اسفند، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۸/۷۴ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۷۱ درصدی نقدینگی نسبت به بهمن ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه دی را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در سه ماه منتهی به تیر ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه ۱۳۹۶

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۶

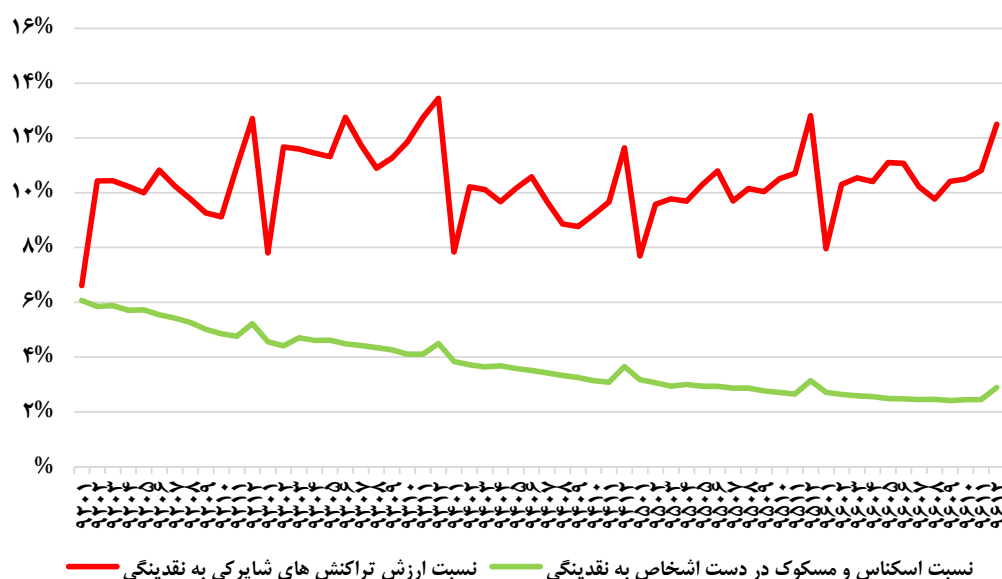
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۵۰۰,۰۰۰	۲/۷۲٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۳۰۰,۰۰۰	۲/۶۴٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۱۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۳۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۲/۵۶٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۳۹,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۴۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۸۹٪

در اسفند ماه ۱۳۹۶، ۲/۸۹ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن ماه افزایش ۰/۴۴ درصدی را تجربه نموده است. در اسفند ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۷۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲۱/۱۹ درصدی همراه بوده است.

۱،۱،۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا اسفند ماه سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۲/۵۰ درصد در اسفند ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۸۹ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۱۷ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این

نسبت در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه گذشته شاهد افزایش اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نسبت به بهمن می باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می باشد.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

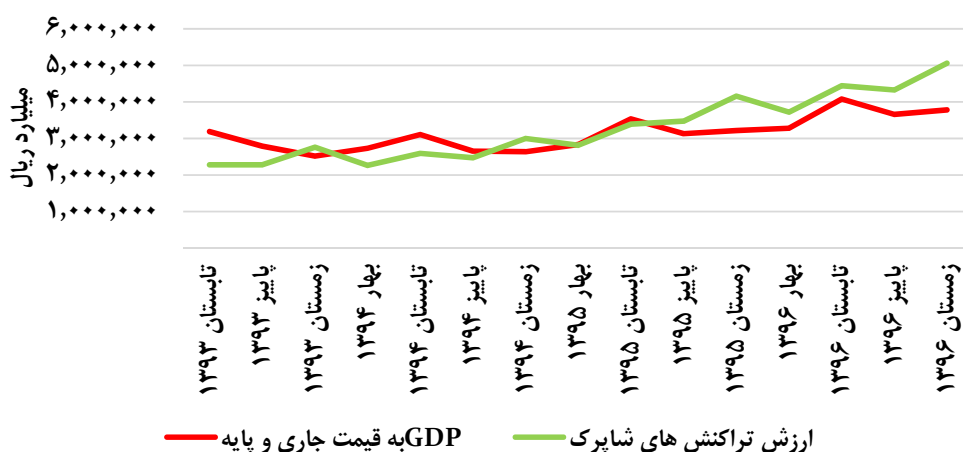
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل های تجاری^۴ و دوره های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان گر آن است که این متغیر در طول سال ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل های تجاری معروفند.

۱،۲،۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت زمستان ۱۳۹۶ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه زمستان سال ۱۳۹۶ می‌باشد.

۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

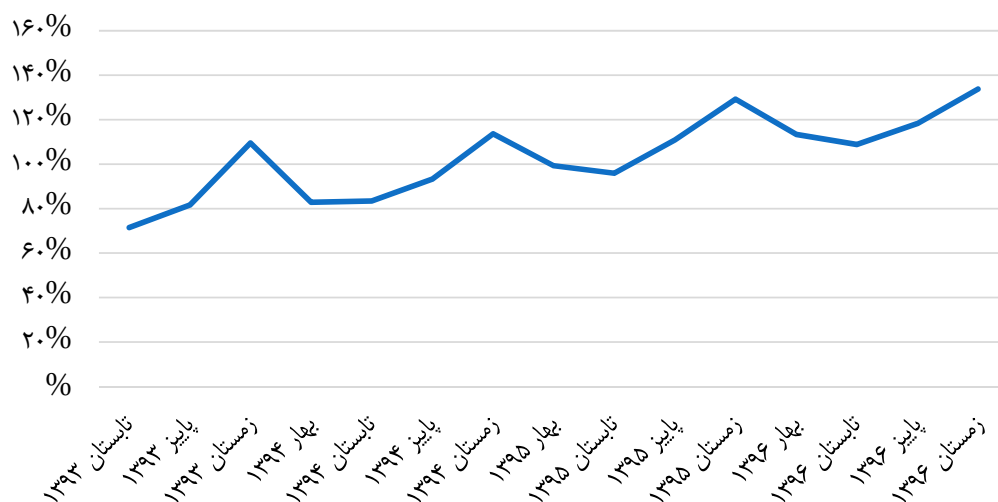
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۶ می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۳۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در مرداد ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱،۸۵۸ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۳۶۵ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به تیر ماه افزایش ۴/۸۷ درصدی در تعداد و ۱۶/۳۵ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در تیر و مرداد ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۷۷۱،۸۵۸،۴۶۰	۱،۸۵۸،۱۱۳،۷۴۸	۴/۸۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۰۳۲،۶۶۰،۳۴۰	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۷	۱۶/۳۵٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک مرداد ۱۳۹۶، مرداد ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	مرداد ۱۳۹۶	مرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۴۵۵،۹۸۵،۵۹۵	۱،۸۵۸،۱۱۳،۷۴۸	۲۷/۶۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۷	۵۵/۹۴٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مرداد ماه ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۷/۶۳ درصد و از نظر ریالی ۵۵/۹۴ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۰۳۲،۶۶۰،۳۴۰/۰۱	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۶/۹۵	۱۶/۳۵٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۶،۰۳۰،۴۴۴/۳۲	۱۷،۶۷۵،۸۰۵/۳۶	۱۰/۲۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۲۶/۸۰	۱۳۳/۸۰	۵/۵۲٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه افزایش ۱۶/۳۵ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در مرداد ماه ۱۳۹۷ نیز افزایش ۱۰/۲۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرک که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)
^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۳۹۶	مرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸/۱۳	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۶/۹۵	۵۵/۹۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴,۰۸۱,۸۳۰/۲۵	۱۷,۶۷۵,۸۰۵/۳۶	۲۵/۵۲٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۷/۷۰	۱۳۳/۸۰	۲۴/۲۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۵۵/۹۴ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۲۵/۵۲ درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۳۹۷ در قیاس با تیر ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۲,۳۲۲	۹۳۹,۹۷۱	۰/۸۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۵,۱۵۷	۹۹۰,۰۰۸	۱/۵۲٪
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۶۲,۴۱۴	۷,۰۳۷,۸۹۹	۱/۰۸٪
مجموع ابزارها	۸,۸۶۹,۸۹۳	۸,۹۶۷,۸۷۸	۱/۱۰٪

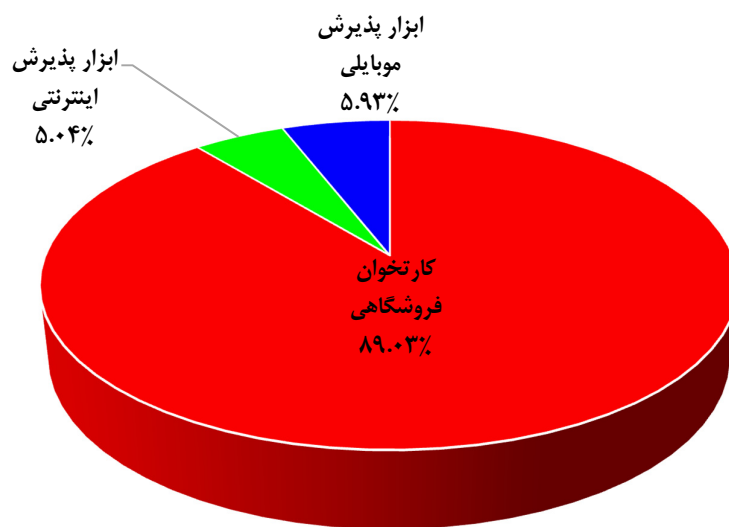
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به تیر ماه رشد ۱/۱۰ درصدی را تجربه نموده‌اند که سهم عمده این افزایش به سبب افزایش ۱/۵۲ درصدی تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه رشد ۰/۸۲ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۰۸ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- تیر و مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تیر ماه ۱۳۹۷		مرداد ماه ۱۳۹۷	
	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۲,۳۲۲	۱۰/۵۱٪	۹۳۹,۹۷۱	۱۰/۴۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۵,۱۵۷	۱۰/۹۹٪	۹۹۰,۰۰۸	۱۱/۰۴٪
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۶۲,۴۱۴	۷۸/۴۹٪	۷,۰۳۷,۸۹۹	۷۸/۴۸٪
مجموع ابزارها	۸,۸۶۹,۸۹۳	۱۰۰/۰۰٪	۸,۹۶۷,۸۷۸	۱۰۰/۰۰٪

۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۹/۰۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۹,۹۷۱	۹۳,۶۳۱,۶۷۱	۱۰۰
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹۰,۰۰۸	۱۱۰,۲۳۵,۸۷۸	۱۱۱
کارتخوان فروشگاهی	۷,۰۳۷,۸۹۹	۱,۶۵۴,۲۵۶,۱۹۹	۲۳۵
مجموع ابزارها	۸,۹۶۷,۸۷۸	۱,۸۵۸,۱۱۳,۷۴۸	۲۰۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در مرداد ماه ۱۳۹۷، ۲۰۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۷ واحدی (۳/۰۶ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در مرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۷/۱۰ درصدی از ۹۳ تراکنش در تیر ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۱ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۴ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با افزایش ۳/۵۵ درصدی نسبت به تیر ماه ۱۳۹۶ به ۲۳۵ عدد در مرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۹,۹۷۱	۲۲۰,۷۷۵,۵۵۳	۲۳۴/۸۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹۰,۰۰۸	۷,۱۲۰,۸۷۶	۷/۱۹
کارتخوان فروشگاهی	۷,۰۳۷,۸۹۹	۲,۱۳۷,۱۲۶,۳۲۸	۳۰۳/۶۶
مجموع ابزارها	۸,۹۶۷,۸۷۸	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۲۶۳/۷۲

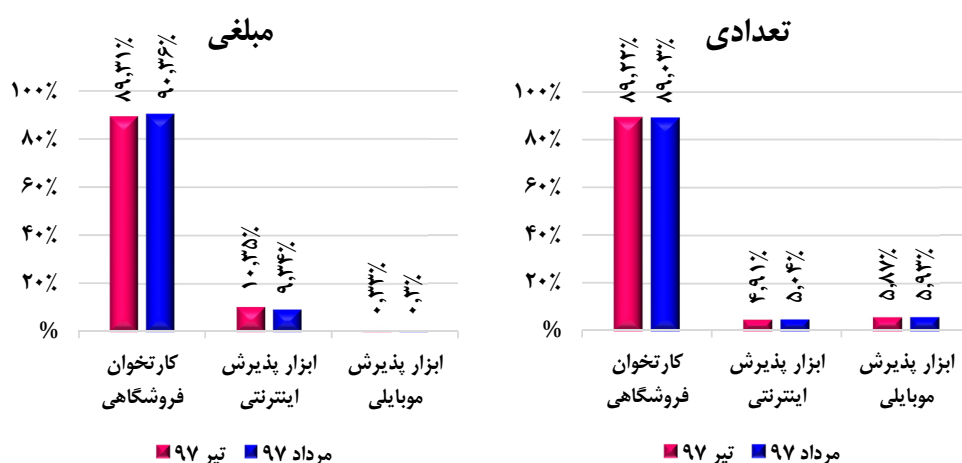
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی مرداد ۱۳۹۷ ماه با افزایش ۹/۱۳ میلیون ریالی به ۲۳۴/۸۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۲۷ میلیون ریالی نسبت به تیر ماه به ۷/۱۹ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۳۰۳/۶۶ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت تیر ماه ۳۴/۵۶ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۶۲۱۶۷۱	۲۲۰،۷۷۵،۵۵۳	۲/۳۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰،۲۳۵،۸۷۸	۷،۱۲۰،۸۷۶	۰/۰۶
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۶۵۴،۲۵۶،۱۹۹	۲،۱۳۷،۱۲۶،۳۲۸	۱/۲۹
مجموع ابزارها	۱،۸۵۸،۱۱۳،۷۴۸	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۷	۱/۲۷

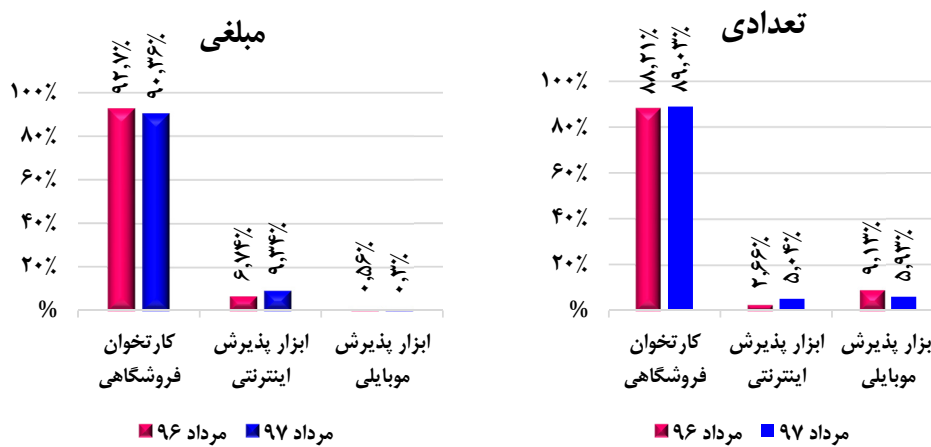
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های تیر و مرداد ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه به ترتیب کاهش ۰/۱۹ و افزایش ۱/۰۵ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۳۹۷ ماه نسبت به تیر به ترتیب افزایش ۰/۱۳ و کاهش ۱/۰۲ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۰۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۳ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مرداد ۱۳۹۷ و مقایسه آن با مرداد ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه به ترتیب با افزایش ۲/۳۸ و ۲/۶۰ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها به ترتیب با افزایش ۰/۸۲ درصدی و کاهش ۲/۳۴ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۳/۲۰ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۲۶ درصدی همراه بوده است.

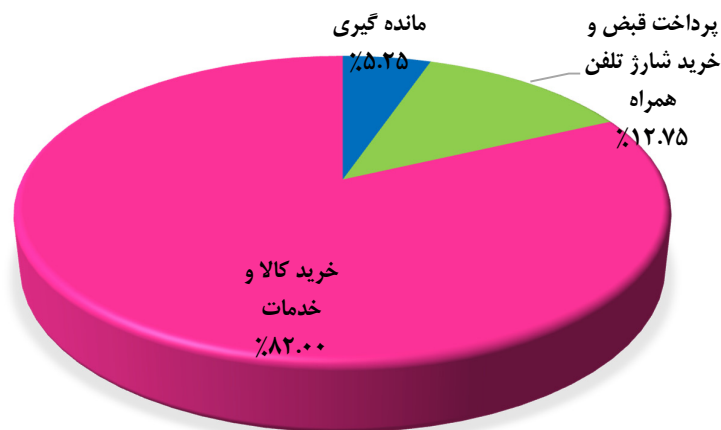
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در مرداد ماه ۱۳۹۷، ۸۲ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۲

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۲۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

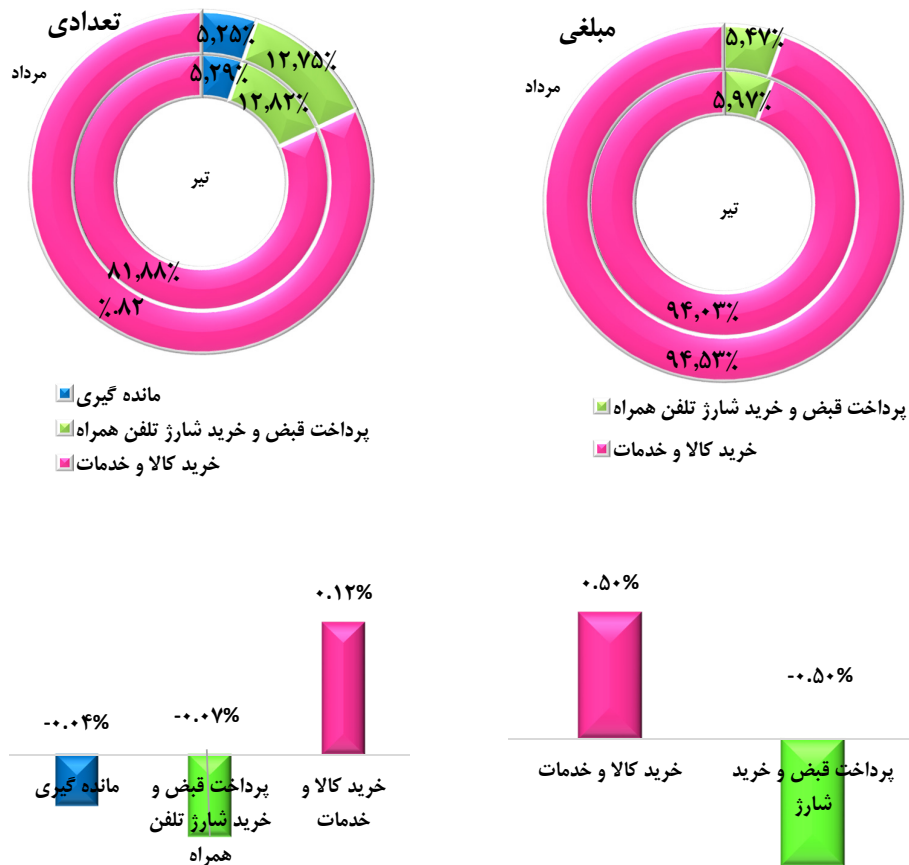
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۴/۵۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مرداد ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

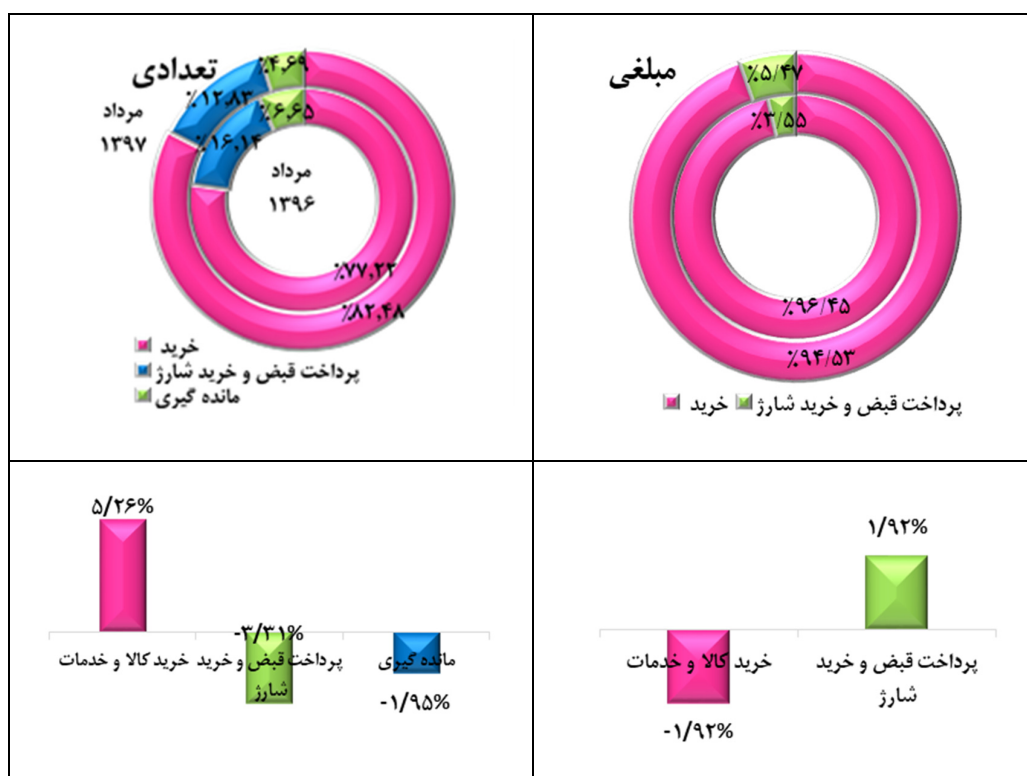
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر و مرداد ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به تیر ماه، سهم تعدادی خدمات "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "خرید کالا و خدمات" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ترتیب ۰/۰۴ و ۰/۰۷ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" با افزایش ۰/۱۲ درصدی مواجه

بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در مرداد ماه با افزایش ۰/۵۰ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است. در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مرداد ماه ۱۳۹۶ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۳۹۵ و مرداد ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود علیرغم رشد ۵/۲۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به مرداد ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن میزان ۱/۹۲ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۳/۳۱ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۱/۹۵ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ماه ۱۴۸۶/۸۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۱۶۷/۱۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۵۶/۲۹ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۶۳/۴۷ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش		تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۹,۹۷۱	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۵۷/۵۷	
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹۰,۰۰۸			
کارتخوان فروشگاهی	۷,۰۳۷,۸۹۹			
کل ابزارها	۸,۹۶۷,۸۷۸			

در مرداد ماه ۱۳۹۷ بیش از ۱,۵۰۳ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۸۰ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۵۸ و ۱۶۶ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مرداد ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۶۲۱۶۷۱	۵۹۶۵۴۰۷۴۲	۱/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰۰۳۳۵۰۸۷۸		۱/۸۵
کارتخوان فروشگاهی	۱۶۵۴۰۲۵۶۰۱۹۹		۲۷/۷۳
کل ابزارها	۱۰۸۵۸۰۱۱۳۰۷۴۸		۳۱/۱۵

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مرداد ماه سال جاری ۳۱/۱۵ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۷/۷۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲،۲،۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

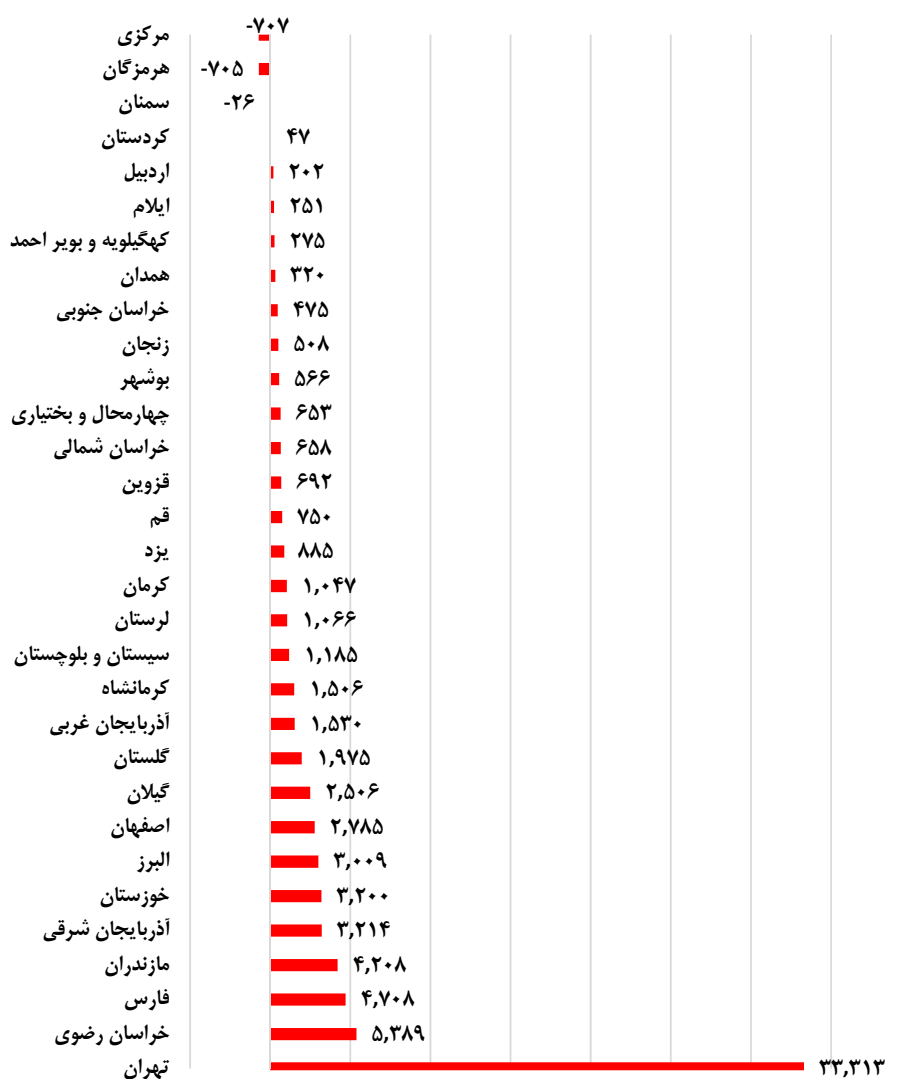
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۳۹۷

نام استان	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱،۴۷۳،۵۲۸	۱،۵۰۶،۸۴۱	۳۳،۳۱۳	۲/۲۶٪
خراسان رضوی	۵۴۱،۳۱۶	۵۴۶،۷۰۵	۵،۳۸۹	۱/۰۰٪
اصفهان	۵۰۰،۴۹۶	۵۰۳،۲۸۱	۲،۷۸۵	۰/۵۶٪
فارس	۳۹۹،۸۸۴	۴۰۴،۵۹۲	۴،۷۰۸	۱/۱۸٪
خوزستان	۳۴۲،۶۰۷	۳۴۵،۸۰۷	۳،۲۰۰	۰/۹۳٪

همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در مرداد ۱۳۹۷ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه نشان می‌دهد.

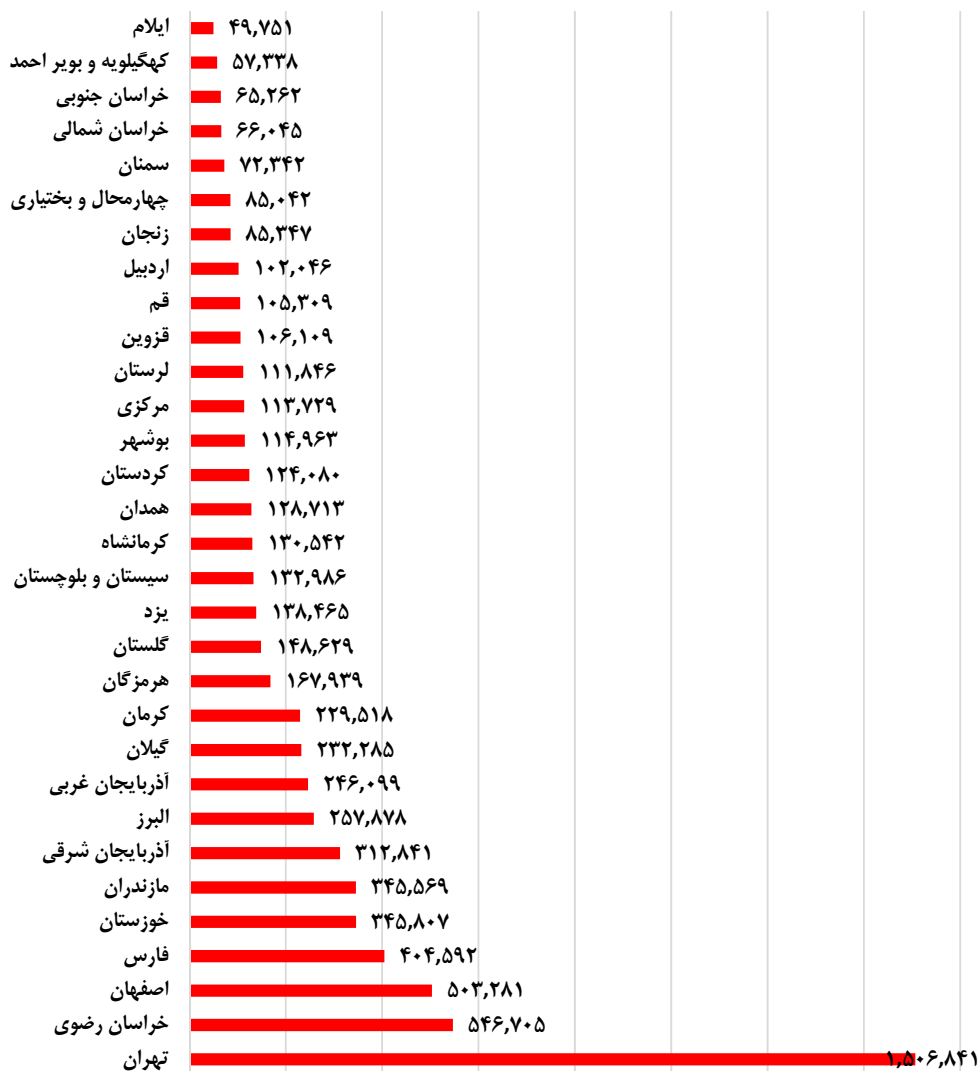

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان — مرداد نسبت به تیر ۱۳۹۷

در مرداد ماه ۱۳۹۷ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به تیر ماه در اکثر استان‌ها مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به استان تهران با افزایش ۳۳,۳۱۳ عددی می‌باشد. استان‌های

مرکزی، هرمزگان و سمنان نیز به ترتیب با کاهش ۷۰۷، ۷۰۵ و ۲۶ عددی تنهای استانهای کشور بودند که کاهش تعداد کارتخوان فروشندهی نسبت تیر ماه را تجربه نموده‌اند.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشندهی فعال سیستمی در استانهای کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشندهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۳۹۷

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۳۹۷

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۹	۰/۱۷۰	۰/۶۴٪
تهران	۰/۱۴۱	۰/۱۴۵	۲/۲۶٪
هرمزگان	۰/۱۳۸	۰/۱۳۸	-۰/۴۲٪
بوشهر	۰/۱۳۶	۰/۱۳۶	۰/۴۹٪
سمنان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳	-۰/۰۴٪
مازندران	۰/۱۳۱	۰/۱۳۳	۱/۲۳٪
اصفهان	۰/۱۲۷	۰/۱۲۷	۰/۵۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۳	۰/۱۲۴	۰/۷۷٪
البرز	۰/۱۲۱	۰/۱۲۳	۱/۱۸٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۰/۷۳٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۹	۱/۰۰٪
ایلام	۰/۱۱۳	۰/۱۱۴	۰/۵۱٪
گیلان	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۱/۰۹٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۰/۴۸٪
قم	۰/۱۱۱	۰/۱۱۲	۰/۷۳٪
گلستان	۰/۱۰۹	۰/۱۱۱	۱/۳۵٪
قزوین	۰/۱۱۰	۰/۱۱۰	۰/۶۶٪
فارس	۰/۱۰۹	۰/۱۱۰	۱/۱۸٪
زنجان	۰/۱۰۷	۰/۱۰۸	۰/۶۰٪

درصد تغییرات	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		نام استان
	مرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	
۱/۰۱٪	۰/۱۰۷	۰/۱۰۶	خراسان شمالی
۰/۲۰٪	۰/۱۰۷	۰/۱۰۷	اردبیل
۱/۰۴٪	۰/۱۰۶	۰/۱۰۵	آذربایجان شرقی
۰/۰۴٪	۰/۱۰۴	۰/۱۰۳	کردستان
۰/۶۳٪	۰/۱۰۳	۰/۱۰۳	آذربایجان غربی
-۰/۶۲٪	۰/۱۰۳	۰/۱۰۴	مرکزی
۰/۹۳٪	۰/۱۰۳	۰/۱۰۲	خوزستان
۰/۴۶٪	۰/۱۰۲	۰/۱۰۱	کرمان
۰/۲۵٪	۰/۰۹۷	۰/۰۹۷	همدان
۱/۱۷٪	۰/۰۸۷	۰/۰۸۶	کرمانشاه
۰/۹۶٪	۰/۰۸۶	۰/۰۸۵	لرستان
۰/۹۰٪	۰/۰۸۰	۰/۰۷۹	سیستان و بلوچستان

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۳۹۷

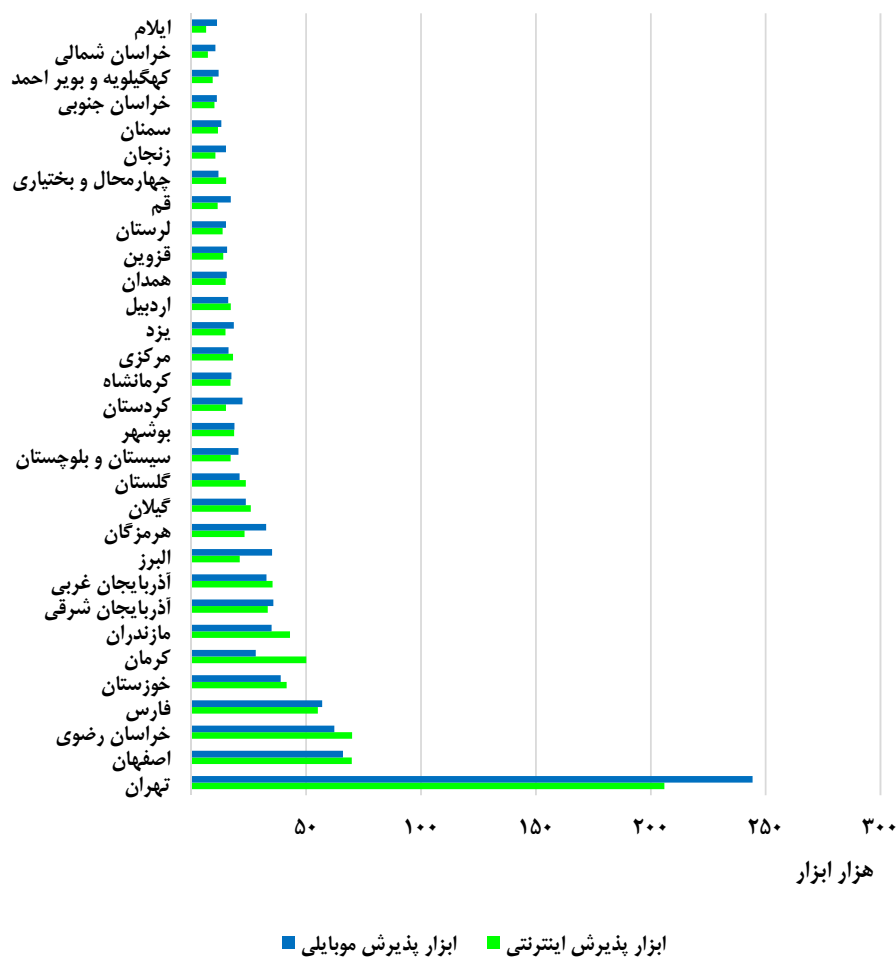
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتهای فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتهای فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۱۷۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۷۹ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتهای فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

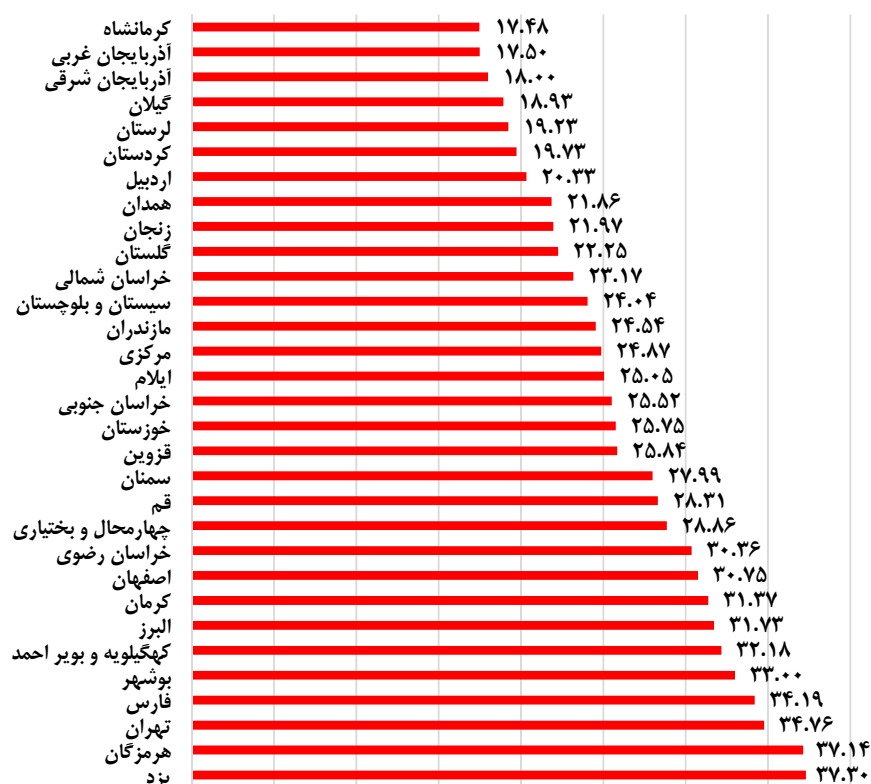

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۳۹۷

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مرداد ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های یزد، هرمزگان و تهران در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند کرمانشاه، آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در مرداد ماه ۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مرداد ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

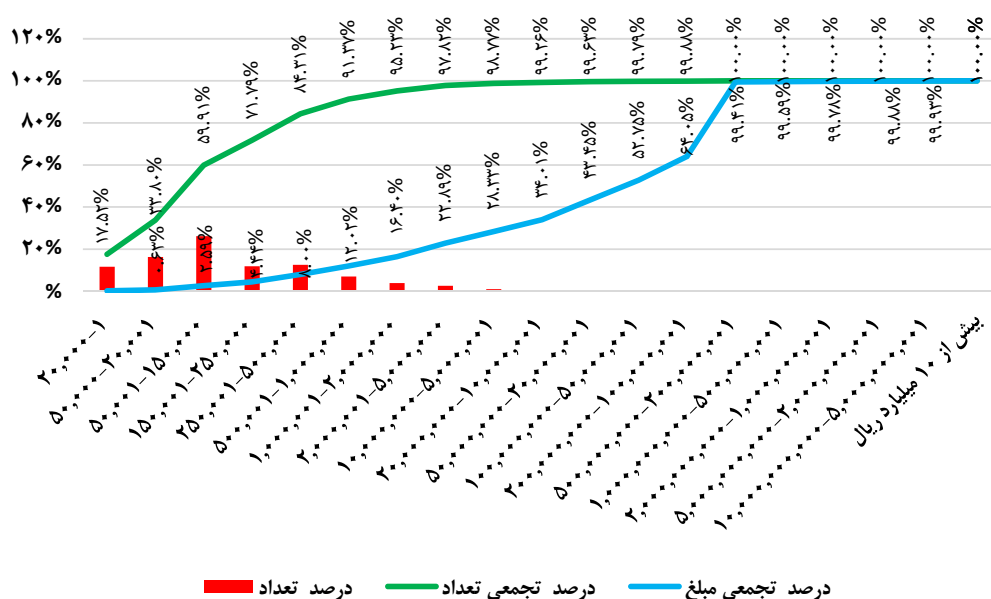
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۵/۸۹ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در مرداد ماه ۱۳۹۷:

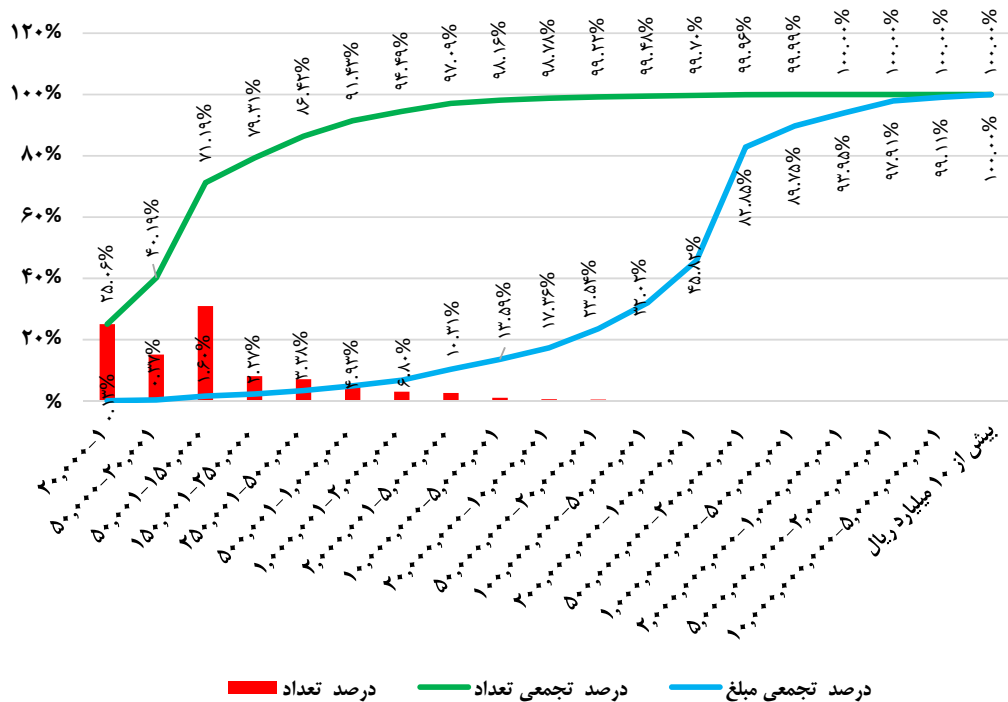
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۷/۹۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۷/۹۹ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۸/۲۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷

در مرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۴۶۱,۶۹۴,۶۹۶ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۶۲۸,۳۹۳,۷۵۳ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۴۶۶,۶۹۸,۵۹۱ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

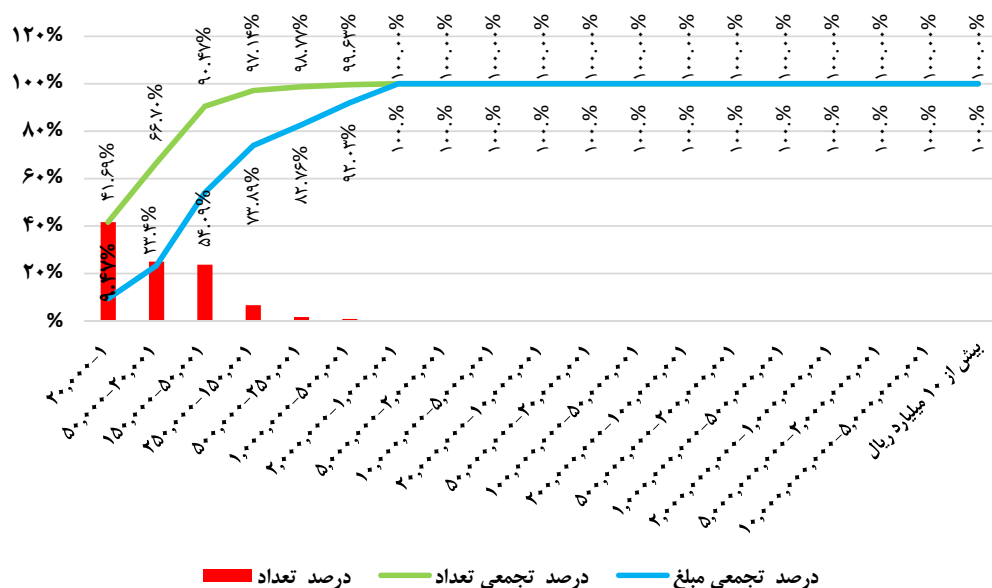
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۳۰/۹۹ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۹/۳۱ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاه‌ها بوده است، به نحوی که ۶۹/۴۱ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۷۰/۶۶ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

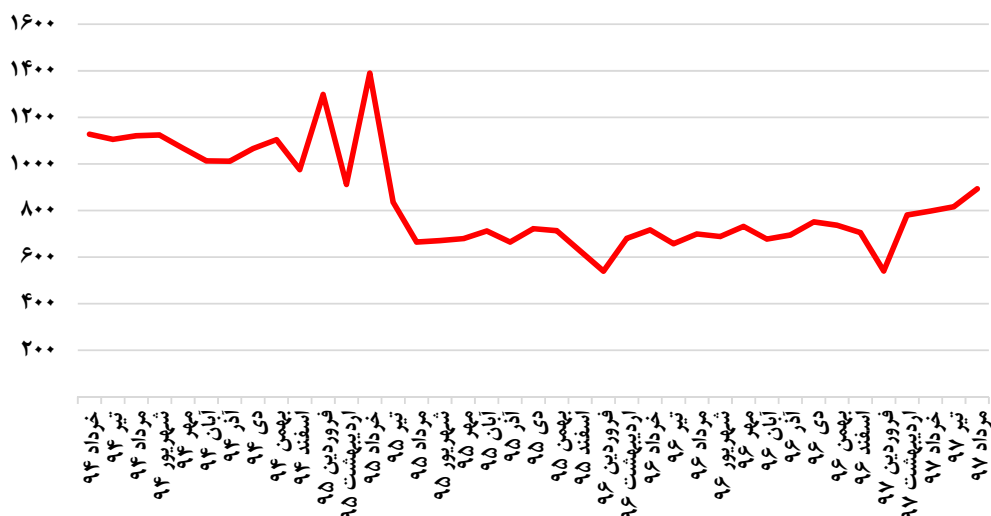
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مرداد ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	مرداد ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۶	درصد تغییرات	مرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	
۲۴/۸۵٪	۱۱,۹۵۳,۵۰۱/۵۸	۹,۵۷۴,۲۴۸/۲۸	۱۱/۶۱٪	۱۱,۹۵۳,۵۰۱/۵۸	۱۰,۷۰۹,۹۲۰/۷۸	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
-۲/۲۹٪	۱۳,۳۷۸/۶۴	۱۳,۶۹۱/۸۲	۱/۹۹٪	۱۳,۳۷۸/۶۴	۱۳,۱۱۶/۹۹	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۲۷/۷۷٪	۸۹۳/۴۸	۶۹۹/۲۷	۹/۴۳٪	۸۹۳/۴۸	۸۱۶/۴۹	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲۷/۷۷ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۹/۴۳ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۱۱/۶۱ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز افزایش ۱/۹۹ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به افزایش ۹/۴۳ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز با توجه کاهش میانگین مبلغ تراکنش‌های دهک اول و همچنین افزایش در متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک دهم شاهد افزایش نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول می‌باشیم.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مرداد ۱۳۹۷ نسبت به تیر افزایش نزدیک به ۷۷ واحدی را تجربه نموده است.

۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

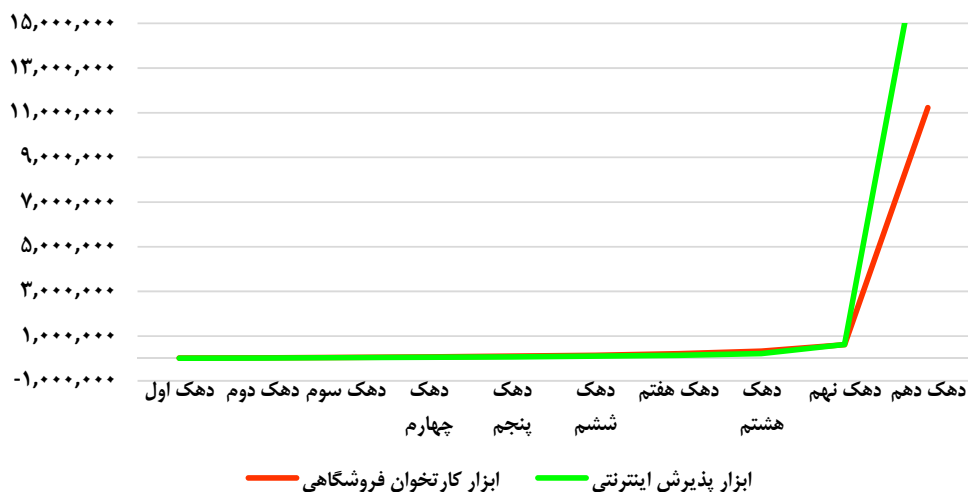
در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	
۸,۹۲۰/۵۶	۱۴,۱۸۳/۶۵	دهک اول
۱۳,۶۳۱/۴۵	۳۲,۰۰۲/۶۴	دهک دوم
۲۹,۳۰۰/۰۲	۵۰,۶۵۸/۴۴	دهک سوم
۵۳,۱۰۶/۹۸	۷۵,۳۸۹/۵۲	دهک چهارم
۷۰,۴۲۵/۸۴	۱۰۶,۴۰۶/۰۶	دهک پنجم
۹۸,۱۹۸/۵۵	۱۵۴,۵۴۵/۵۲	دهک ششم
۱۲۹,۷۵۹/۱۱	۲۲۳,۴۶۲/۲۷	دهک هفتم
۱۹۶,۲۶۳/۰۴	۳۴۸,۴۶۲/۲۳	دهک هشتم
۵۱۷,۲۴۰/۹۴	۶۵۸,۳۴۰/۰۹	دهک نهم
۲۰,۸۸۰,۵۳۱/۸۴	۱۲,۶۸۳,۷۳۳/۰۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش‌تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۳۹۷

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰,۸۸۰,۵۳۲ ریال بوده است.

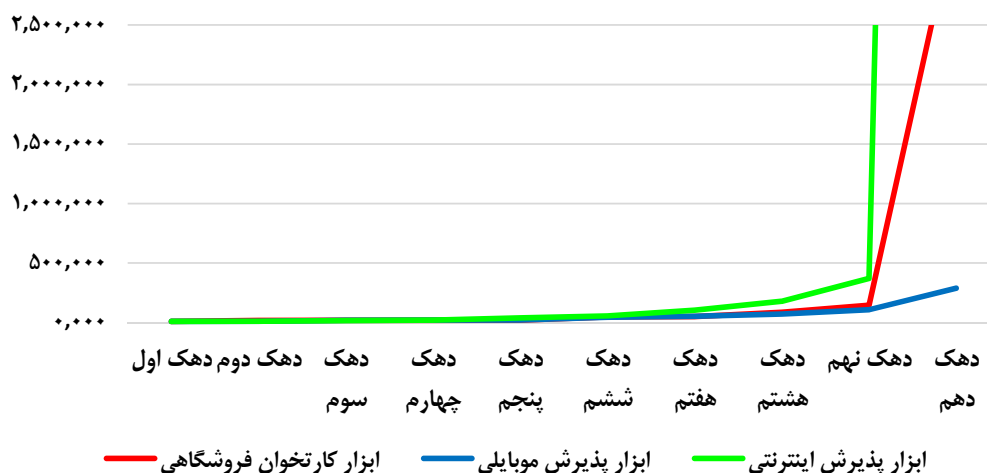
جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	
۹,۷۳۹/۳۱	۹,۵۲۹/۳۸	۹,۷۴۲/۵۸	دهک اول
۱۸,۳۵۶/۰۹	۱۰,۶۸۱/۵۴	۱۰,۳۵۳/۷۴	دهک دوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۱۷,۵۷۶/۶۴	۱۷,۲۶۴/۵۷	دهک سوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۱,۱۷۶/۵۸	دهک چهارم
۲۱,۱۹۵/۰۲	۲۱,۴۹۴/۳۲	۴۲,۱۳۲/۴۰	دهک پنجم
۴۹,۳۸۳/۹۸	۳۸,۳۵۸/۵۶	۵۹,۲۷۲/۷۲	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	
۱۰۵,۸۲۷/۲۴	۵۱,۴۷۴/۲۶	۵۰,۰۶۰/۹۹	دهک هفتم
۱۸۷,۹۳۶/۹۲	۶۷,۴۴۰/۶۱	۹۱,۰۳۲/۴۰	دهک هشتم
۴۱۵,۱۰۸/۳۹	۱۰۶,۱۷۶/۷۸	۱۵۳,۲۷۴/۹۵	دهک نهم
۲۶,۲۷۸,۸۳۹/۴۷	۳۰۳,۱۹۵/۱۶	۴,۰۶۶,۵۵۶/۰۷	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مرداد ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۶,۲۷۸,۸۳۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۴,۰۶۶,۶۵۶ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۳,۱۹۵ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۲۴ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۷۶ درصدی خطاهای رخ داده در مرداد ماه ۱۳۹۷ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۸۵۸,۱۱۳,۷۴۸	۹۱/۲۴٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۷۸,۳۶۴,۹۲۶	۸/۷۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۶,۴۷۸,۶۷۴	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه تیر و مرداد ۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

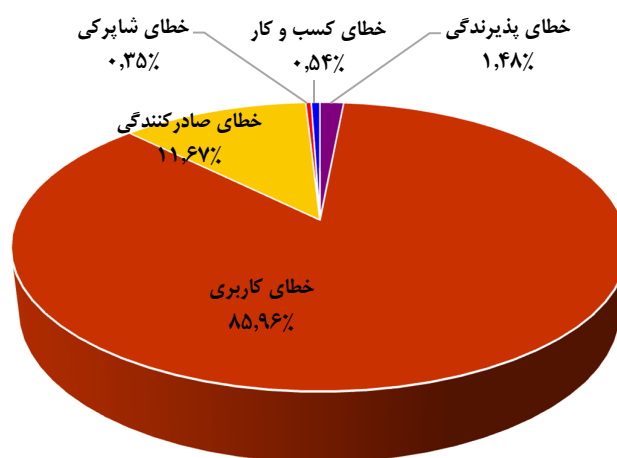
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر و مرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تیر ۱۳۹۷	مرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۱۴۰,۸۸۷	۲,۶۴۶,۶۰۱	۲۳/۶۲٪
خطای کاربری	۱۴۸,۳۸۸,۰۳۴	۱۵۳,۳۲۱,۱۷۸	۳/۳۲٪
خطای صادرکنندگی	۱۷,۷۶۹,۶۷۴	۲۰,۸۱۳,۶۱۰	۱۷/۱۳٪
خطای شاپرکی	۷۱۳,۴۵۸	۶۱۸,۶۹۹	-۱۳/۲۸٪
خطای کسب و کار	۶۳۶,۵۳۵	۹۶۴,۸۳۸	۵۱/۵۸٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۶۹,۶۴۸,۵۸۸	۱۷۸,۳۶۴,۹۲۶	۵/۱۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۱,۸۵۸,۱۱۳,۷۴۸	۴/۸۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۹۴۱,۵۰۷,۰۴۸	۲,۰۳۶,۴۷۸,۶۷۴	۴/۸۹٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در مرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در گروه خطاهای شاپرکی با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۳۹۷

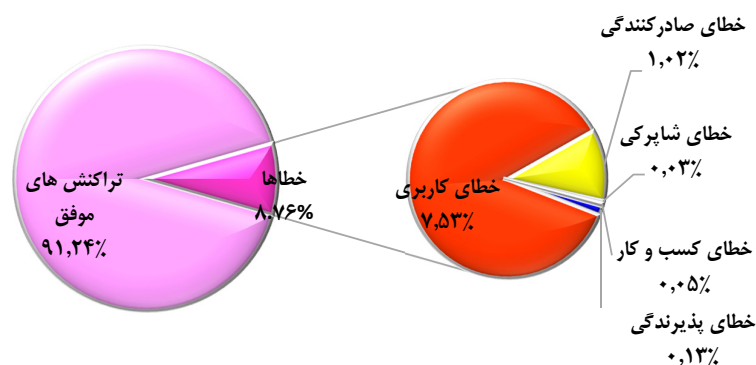
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۵/۹۶ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا

به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۹۱/۲۴٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۳٪
	خطای کاربری	۷/۵۳٪
	خطای صادرکنندگی	۱/۰۲٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۳٪
	خطای کسب و کار	۰/۰۵٪
	تعداد کل تراکنش‌ها	۲۰۰۳۶۰۴۷۸۰۶۷۴

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۵ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه تیر و مرداد ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - تیر و مرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها تیر ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۳۹۷	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪
خطای کاربری	۷/۶۴٪	۷/۵۳٪	-۰/۱۱٪
خطای صادرکنندگی	۰/۹۲٪	۱/۰۲٪	۰/۱۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪
کسب و کار	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۸/۷۴٪	۸/۷۶٪	۰/۰۲٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۱/۲۶٪	۹۱/۲۴٪	-۰/۰۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	٪۱۰۰	٪۱۰۰	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تمام گروه‌های در مقابل سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه می‌باشد.

۳.۳. دسترسی‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

مرداد ۱۳۹۶		تیر ۱۳۹۷		مرداد ۱۳۹۷	
تراکنش های موفق	تعداد تراکنش ها	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش
تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۱,۵۸۱,۰۰۹,۷۳۶	۹۷/۹۳%	۱,۹۲۰,۲۴۶,۴۹۴	۹۸/۹۰%	۲,۰۱۱,۴۳۴,۹۲۶
تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۱,۶۱۳,۷۶۲,۹۳۳	۹۹/۹۶%	۱,۹۴۰,۷۹۳,۵۹۰	۹۹/۹۶%	۲,۰۳۵,۸۵۹,۹۷۵
تعداد کل تراکنش	۱,۶۱۴,۳۵۸,۷۰۰		۱,۹۴۱,۵۰۷,۰۴۸	-	۲,۰۳۶,۴۷۸,۶۷۴

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مرداد ماه سال ۱۳۹۷ می باشد که نسبت به مرداد ماه سال ۱۳۹۶ و تیر ماه سال ۱۳۹۷ بهبود ۰/۰۱ درصدی داشته است.

۳,۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می بایست نسبت تعداد تراکنش های ناتمام به کل تراکنش ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ۱۳۹۷

تغییرات	مرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	تراکنش‌های ناتمام
۱۶۳/۶۴٪	۹۰۰,۳۶۶	۳۴۱,۵۱۱	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۴/۸۷٪	۱,۸۵۸,۱۱۳,۷۴۸	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۲۹۲٪	۰/۰۴۸٪	۰/۰۱۹٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام مرداد ماه افزایش قابل توجهی داشته است که این مهم به سبب وجود مشکل در سوئیچ یکی از شرکت‌های ارائه کننده خدمات پرداخت در برخی از روزهای مرداد ماه ۹۷ می‌باشد. همزمان با افزایش ۴/۸۷ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در این دوره افزایش بیش از ۲ برابری داشته است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۲۹۲ درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

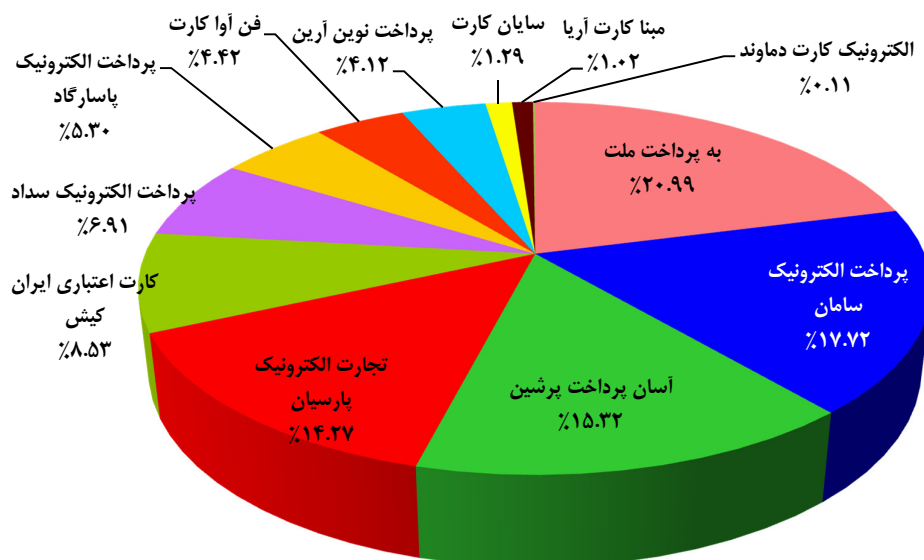
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

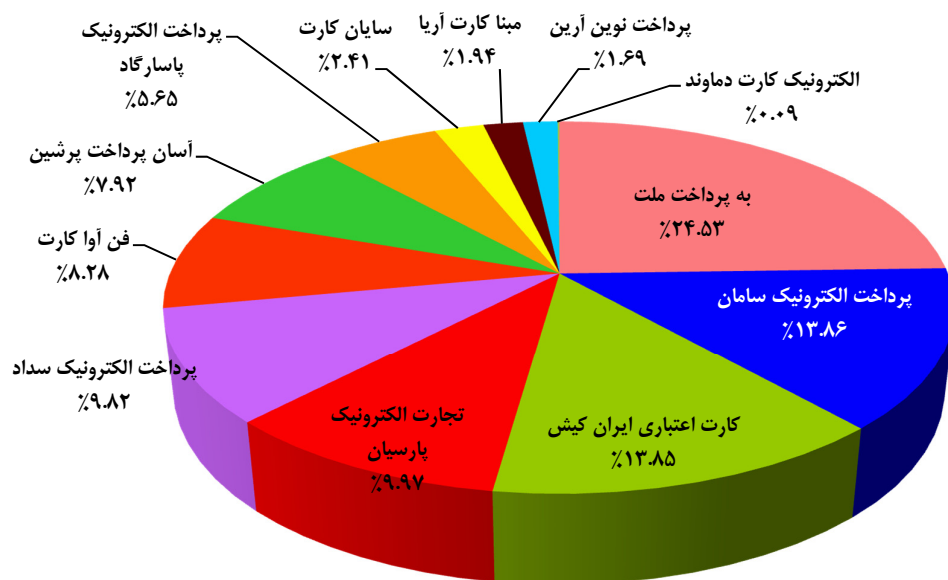
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱۰۰ و شکل ۲۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۱۰۰ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

شکل ۲۰۰ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۰/۹۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۵۳ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش تیر ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "فن آوا کارت" و "آسان پرداخت پرشین" جابجایی صورت پذیرفته است.

همچنان اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار بیش از ده درصد گزارش می‌شود، این درحالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد می‌باشد. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است. شایان ذکر است که در سه ماه اخیر شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به جای شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به عنوان دومین دارنده سهم بازار مبلغی در شبکه‌ی پرداخت کارت محسوب می‌گردد.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۱-۰ ارائه شده است.

با افزوده شدن بر تعداد تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت در ماه جاری، در حجم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی تمامی شرکت‌ها نیز رشدی با ارقامی در حدود عدد رشد متوسط شبکه مشاهده می‌شود. در مرداد ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۱۱ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. بیشترین افزایش این تراکنش‌ها در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است.

با وجودی که بازار تراکنش‌های اینترنتی نیز همسو با رشد ماه‌های گذشته، روندی صعودی نشان می‌دهد ولیکن در بعضی از شرکت‌ها میزان این تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده است. در این میان استمرار عملکرد افزایشی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" سبب شده است که این شرکت با کسب ۲۸/۴۲ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، همچنان در مرداد ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب گردد. با توجه به عملکرد افزایشی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ماه جاری، فاصله‌ی سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" نسبت به این شرکت به‌عنوان دارنده‌ی رتبه‌ی دوم این نوع تراکنش‌ها، با کاهش همراه شده است. در این ماه بیشترین افزایش تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" رخ داده است.

با وجودی که از حجم تراکنش‌های موبایلی برخی از شرکت‌ها کاسته شده ولیکن این بازار با رشد مثبت حدود ۶ درصدی روبه‌رو است. میزان افزایش این تراکنش‌ها در شرکت "پرداخت نوین آراین" از یک سو و همچنین کاهش آن‌ها در شرکت "آسان پرداخت پرشین" - دارنده بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی در ماه گذشته - از سویی دیگر سبب شده است تا در مرداد ماه مجدداً بالاترین سهم تراکنش‌های موبایلی بین این دو

شرکت جابجا شود. از این رو در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آراین" با پوشش ۳۳/۵۱ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی و فاصله‌ی اندک با شرکت "آسان پرداخت پرشین"، به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود. بیشترین افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است.

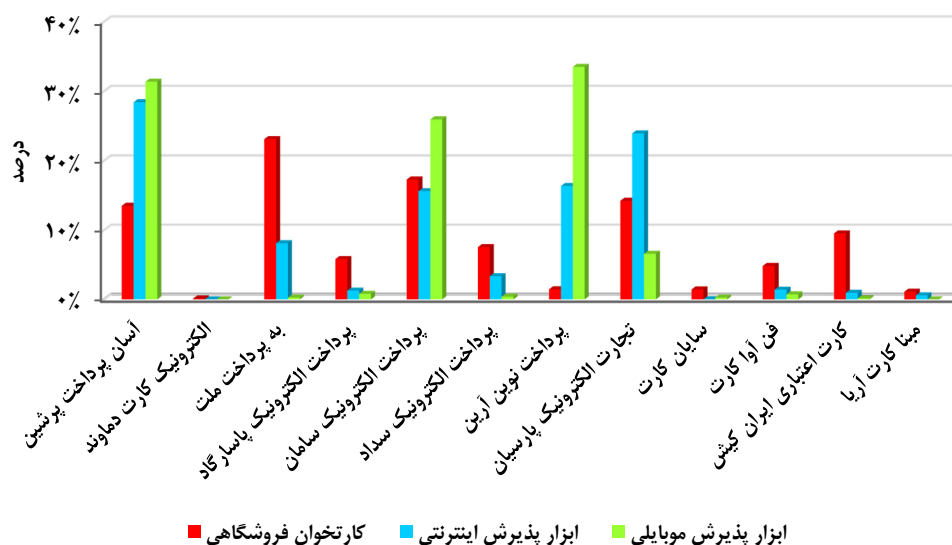
جدول ۱۰۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۶۰٪	۱۳/۵۱٪	-۰/۰۹٪	۳۰/۱۰٪	۲۸/۴۲٪	-۱/۶۹٪	۳۳/۸۶٪	۳۱/۳۷٪	-۲/۴۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۳۵٪	۲۳/۱۱٪	-۰/۲۴٪	۸/۹۶٪	۸/۱۱٪	-۰/۸۵٪	۰/۲۸٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۷٪	۵/۸۳٪	-۰/۰۴٪	۱/۲۷٪	۱/۲۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۸۸٪	۰/۸۱٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۷/۲۹٪	۰/۱۷٪	۱۶/۰۰٪	۱۵/۶۱٪	-۰/۳۸٪	۲۳/۵۳٪	۲۵/۹۵٪	۲/۴۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۰٪	۷/۵۵٪	-۰/۰۵٪	۴/۵۶٪	۳/۳۵٪	-۱/۲۱٪	۰/۳۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۱/۵۲٪	۱/۴۷٪	-۰/۰۵٪	۱۵/۱۶٪	۱۶/۳۶٪	۱/۲۰٪	۳۲/۰۵٪	۳۳/۵۱٪	۱/۴۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۱٪	۱۴/۲۳٪	۰/۰۳٪	۲۱/۱۶٪	۲۳/۹۴٪	۲/۷۸٪	۸/۴۵٪	۶/۵۸٪	-۱/۸۶٪
سایان کارت	۱/۴۲٪	۱/۴۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۷۸٪	۴/۸۴٪	۰/۰۵٪	۱/۴۸٪	۱/۴۰٪	-۰/۰۸٪	۰/۱۹٪	۰/۷۳٪	۰/۵۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۶٪	۹/۵۲٪	۰/۱۶٪	۰/۹۲٪	۰/۹۵٪	۰/۰۳٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۱/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۳۷٪	۰/۵۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱۰۰ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در مرداد ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم منفی ۰/۲۴ درصد در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. این تغییرات در سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد، ولیکن عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی به‌گونه‌ای بوده که سهم بسیاری از آن‌ها در این تراکنش‌ها تحت تاثیر گرفته‌اند. در ماه جاری بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقمی معادل ۲/۷۸ درصد افزایش مشاهده می‌شود. در روندی معکوس،

سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۲/۴۹ درصدی نسبت به تیر ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳۰۰ نمایش داده شده است.

شکل ۳۰۰ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۲۰۰ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فرومگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۷۱ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فرومگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همچنان با رقمی معادل با ۳۳/۱۷ درصد، بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است. بالاترین افزایش در مبالغ این تراکنش‌ها در همین شرکت مشاهده می‌شود.

در مرداد ماه بر ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با سهمی معادل با ۳۴/۰۴ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار

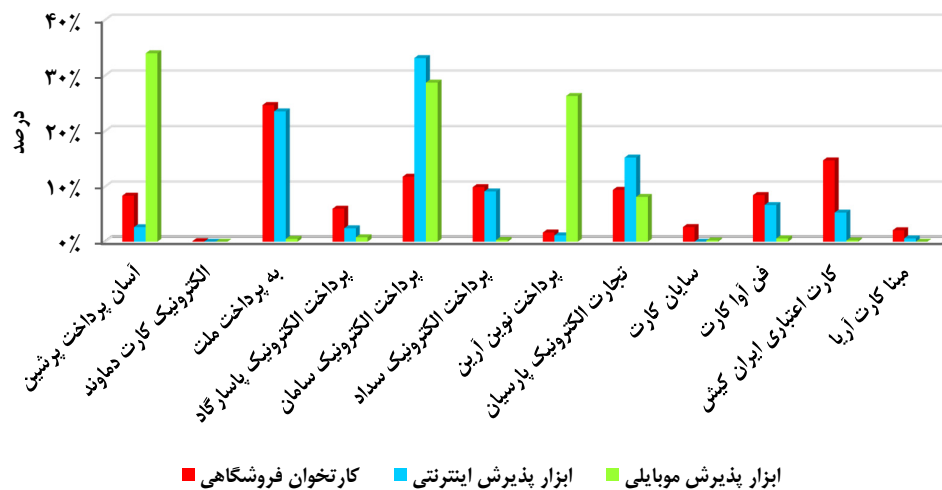
پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید. مبالغ فوق در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین افزایش را نشان می‌دهند. این افزایش بگونه‌ای گزارش شده است که سبب گردیده تا نام این شرکت پیش از شرکت "پرداخت نوین آراین" به‌عنوان دومین دارنده‌ی سهم مبالغ تراکنش‌های موبایلی مشاهده شود.

جدول ۲-۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۵۱٪	۸/۳۷٪	-۰/۱۴٪	۲/۵۳٪	۲/۶۵٪	۰/۱۲٪	۳۵/۴۳٪	۳۴/۰۴٪	-۱/۳۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۷٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۳۸٪	۲۴/۷۱٪	۰/۳۴٪	۲۲/۶۸٪	۲۳/۵۸٪	۰/۹۰٪	۰/۴۹٪	۰/۵۳٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۰۵٪	۶/۰۰٪	-۰/۰۵٪	۱/۸۲٪	۲/۴۴٪	۰/۶۲٪	۰/۹۰٪	۰/۸۱٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۹٪	۱۱/۸۲٪	-۰/۰۷٪	۳۲/۰۷٪	۳۳/۱۷٪	۱/۱۰٪	۲۴/۱۲٪	۲۸/۷۶٪	۴/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۱٪	۹/۹۲٪	-۰/۲۸٪	۱۱/۶۱٪	۹/۱۴٪	-۲/۴۷٪	۰/۳۱٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۸٪	۱/۶۶٪	-۰/۰۲٪	۱/۶۱٪	۱/۱۵٪	-۰/۴۶٪	۲۶/۳۰٪	۲۶/۳۶٪	۰/۰۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۶۸٪	۹/۴۳٪	-۰/۲۵٪	۱۷/۸۸٪	۱۵/۲۷٪	-۲/۶۰٪	۱۱/۸۰٪	۸/۱۵٪	-۳/۶۵٪
سایان کارت	۲/۷۷٪	۲/۶۶٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۸/۰۰٪	۸/۴۷٪	۰/۴۷٪	۵/۷۹٪	۶/۶۸٪	۰/۸۹٪	۰/۲۲٪	۰/۶۰٪	۰/۳۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۷٪	۱۴/۷۸٪	۰/۱۱٪	۳/۴۳٪	۵/۳۰٪	۱/۸۷٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۱۰٪	۲/۰۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۵۹٪	۰/۶۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۰ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه مرداد نسبت به تیر در شرکت "فن آوا کارت" با رقمی معادل ۰/۴۷ درصد افزایش گزارش شده است. سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ریزشی برابر با ۲/۶۰ درصد مواجه شده است. در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی برای این شاخص رقم ۴/۶۴ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این امر با توجه به عملکرد شرکت‌های فوق در میزان پوشش مبلغ تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی در ماه جاری قابل انتظار می‌باشد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۰ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مرداد ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۰ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش — مرداد ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۳-۰ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. همانند ماه گذشته بیشترین افزایش در تعداد این تراکنش‌ها، در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"

رخداده است. در مرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۷۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب ۱۹/۵۳ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ به غیر از دو شرکت عملکرد سایر شرکت‌ها افزایشی گزارش شده است. در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۵۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. این درحالی‌ست که شرکت فوق بالاترین کاهش را در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نشان می‌دهد.

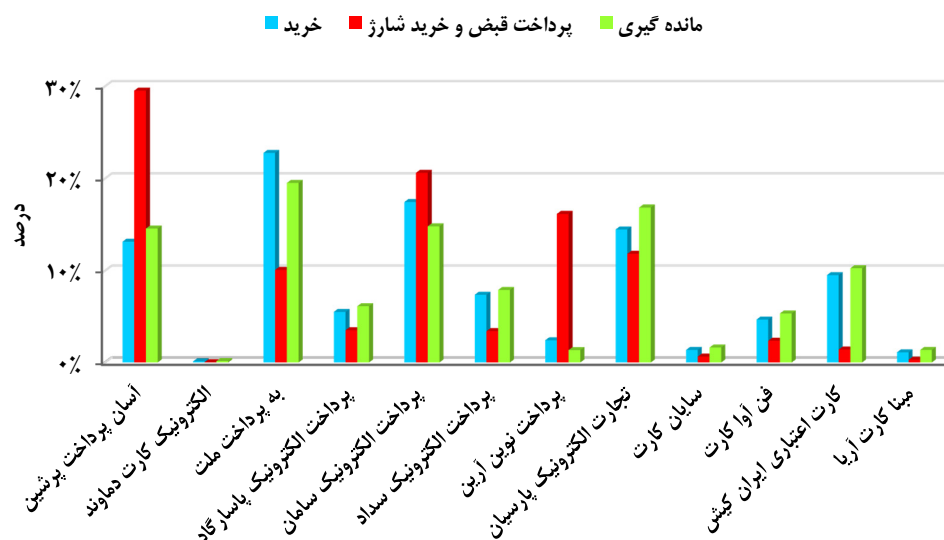
جدول ۳-۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۲۲٪	۱۳/۱۶٪	-۰/۰۶٪	۳۱/۱۸٪	۲۹/۵۴٪	-۱/۶۴٪	۱۴/۷۸٪	۱۴/۵۸٪	-۰/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۱۱٪	۰/۱۵٪	۰/۰۴٪
به پرداخت ملت	۲۳/۱۱٪	۲۲/۷۸٪	-۰/۳۳٪	۱۰/۲۹٪	۱۰/۱۰٪	-۰/۱۹٪	۱۹/۶۸٪	۱۹/۵۳٪	-۰/۱۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۵۶٪	۵/۵۲٪	-۰/۰۴٪	۳/۶۶٪	۳/۵۳٪	-۰/۱۳٪	۶/۲۲٪	۶/۱۴٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۰٪	۱۷/۴۵٪	۰/۱۵٪	۱۹/۴۸٪	۲۰/۶۳٪	۱/۱۴٪	۱۴/۶۲٪	۱۴/۸۲٪	۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۷٪	۷/۳۹٪	-۰/۰۸٪	۳/۸۱٪	۳/۴۲٪	-۰/۳۹٪	۷/۹۱٪	۷/۹۲٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آرین	۲/۳۸٪	۲/۴۲٪	۰/۰۴٪	۱۵/۳۰٪	۱۶/۱۷٪	۰/۸۷٪	۱/۳۹٪	۱/۳۶٪	-۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۴۳٪	۱۴/۴۸٪	۰/۰۶٪	۱۱/۷۷٪	۱۱/۸۴٪	۰/۰۸٪	۱۶/۷۸٪	۱۶/۸۶٪	۰/۰۸٪
سایان کارت	۱/۳۶٪	۱/۳۷٪	۰/۰۱٪	۰/۶۴٪	۰/۶۵٪	۰/۰۱٪	۱/۶۲٪	۱/۶۴٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۶۳٪	۴/۶۸٪	۰/۰۵٪	۲/۲۰٪	۲/۳۸٪	۰/۱۷٪	۵/۳۳٪	۵/۳۵٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۰٪	۹/۵۳٪	۰/۱۳٪	۱/۳۵٪	۱/۴۱٪	۰/۰۶٪	۱۰/۱۷٪	۱۰/۲۸٪	۰/۱۱٪
مینا کارت آریا	۱/۰۸٪	۱/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۲۹٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۱/۳۸٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۳-۰ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه مرداد ۹۷ نسبت به تیر ماه در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش گردیده به‌طوری‌که از سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت ۰/۳۳ درصد کاسته شده است. در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز بالاترین

اختلاف با عددی برابر با منفی ۱/۶۴ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود. این شرکت به‌همراه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اختلافی برابر با ۰/۲۰ درصد را در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نشان می‌دهد. هرچند که در شرکت "آسان پرداخت پرشین" این میزان از سهم بازار کاسته و در شرکت دیگر به همین اندازه بر سهم آن افزوده شده است. به‌طور کلی در سهم بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری شبکه‌ی پرداخت تغییر قابل توجهی اتفاق نیفتاده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۵-۰ نمایش داده شده است.

شکل ۵-۰ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس — مرداد ۱۳۹۷

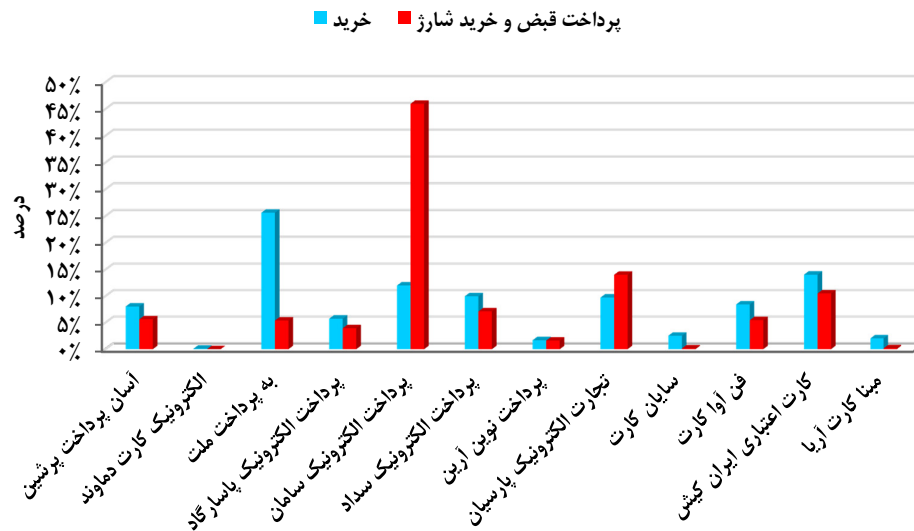
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۴-۰ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۶۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه مجدداً شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم مبلغی ۴۵/۹۸ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-تیر و مرداد ۹۷

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	
۰/۰۵٪	۵/۶۳٪	۵/۵۸٪	-۰/۰۹٪	۸/۰۵٪	۸/۱۳٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۰۷٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۹۲٪	۵/۴۰٪	۴/۴۹٪	۰/۲۷٪	۲۵/۶۴٪	۲۵/۳۷٪	به پرداخت ملت
۰/۴۴٪	۳/۹۶٪	۳/۵۲٪	۰/۰۲٪	۵/۷۵٪	۵/۷۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۳۲٪	۴۵/۹۸٪	۴۶/۲۹٪	۰/۰۴٪	۱۲/۰۰٪	۱۱/۹۷٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۲/۹۷٪	۷/۱۲٪	۱۰/۰۹٪	-۰/۳۶٪	۹/۹۸٪	۱۰/۳۳٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۰٪	۱/۶۱٪	۱/۶۲٪	-۰/۰۷٪	۱/۶۹٪	۱/۷۷٪	پرداخت نوین آراین
-۳/۰۵٪	۱۴/۰۲٪	۱۷/۰۷٪	-۰/۳۸٪	۹/۷۳٪	۱۰/۱۲٪	تجارت الکترونیک پارسین
۰/۰۱٪	۰/۱۴٪	۰/۱۳٪	-۰/۰۸٪	۲/۵۴٪	۲/۶۲٪	سایان کارت
۱/۷۲٪	۵/۴۷٪	۳/۷۵٪	۰/۴۴٪	۸/۴۴٪	۸/۰۰٪	فن آوا کارت
۳/۲۰٪	۱۰/۵۰٪	۷/۳۰٪	۰/۱۹٪	۱۴/۰۴٪	۱۳/۸۵٪	کارت اعتباری ایران کیش
۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪	۲/۰۴٪	۲/۰۵٪	مبنا کارت آریا

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مرداد ماه ۹۷ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۴۴ درصد افزایش در شرکت "فن‌آواکارت" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" است که با رقم ۳/۲۰ درصد، بالاترین اختلاف را نمایش می‌دهد. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ برخی از شرکت‌ها تغییرات بیش از یک درصدی مشاهده می‌شود.

شکل ۶-۰ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مرداد ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۶۰۰ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

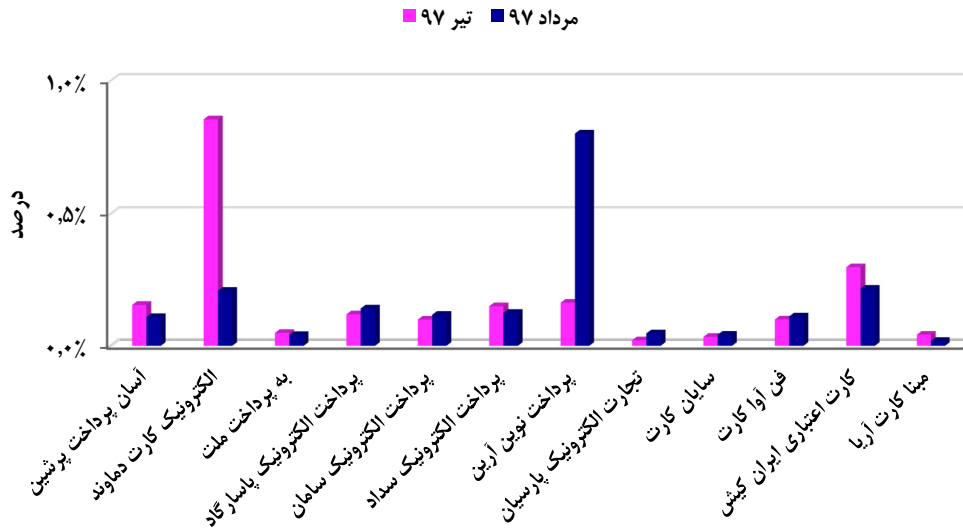
در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۵۰۰ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ را منعکس نموده است.

جدول ۵-۰ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۵۶٪	۰/۱۱۰٪	-۰/۰۴۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۸۵۴٪	۰/۲۰۹٪	-۰/۶۴۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۴۹٪	۰/۰۴۱٪	-۰/۰۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۲۰٪	۰/۱۴۲٪	۰/۰۲۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۰۰٪	۰/۱۱۸٪	۰/۰۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۵۱٪	۰/۱۲۵٪	-۰/۰۲۵٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۶۴٪	۰/۸۰۱٪	۰/۶۳۷٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۰/۰۲۱٪	۰/۰۴۷٪	۰/۰۲۶٪
سایان کارت	۰/۰۳۴٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۰۸٪
فن آوا کارت	۰/۱۰۰٪	۰/۱۱۲٪	۰/۰۱۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۲۹۸٪	۰/۲۱۷٪	-۰/۰۸۱٪
مینا کارت آریا	۰/۰۴۳٪	۰/۰۱۹٪	-۰/۰۲۴٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است، لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مرداد شرکت "مینا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۹ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "سایان کارت" و "تجارت الکترونیک پارس‌پول" نیز با کسب رقمی کمتر از ۰/۰۵ درصد در جایگاه‌های بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در این ماه بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در شرکت "پرداخت نوین آراین" مشاهده می‌شود. متأسفانه در ماه جاری علی‌رغم ریزش این خطاها در برخی از شرکت‌ها ولیکن حجم خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سوییچ شرکت‌ها در شبکه‌ی پرداخت با رشد مواجه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۷-۰ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۰ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۶-۰۰ ارائه شده است.

جدول ۶-۰۰ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۰ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مرداد سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۰ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مرداد ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۳/۵۱۱۱	۱۸۲/۵۴۸۶	۲۸/۴۱۸۹	۸۰۷/۶۳۲۵	۳۱/۳۷۰۱	۹۸۴/۰۸۲۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۰/۱۱۸۶	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴
۲۳/۱۰۵۱	۵۳۳/۸۴۴۱	۸/۱۰۵۱	۶۵/۶۹۳۲	۰/۲۵۳۸	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴
۵/۸۲۵۱	۳۳/۹۳۱۷	۱/۲۵۸۰	۱/۵۸۲۵	۰/۸۰۶۲	۰/۶۵۰۰	۰/۶۵۰۰	۰/۶۵۰۰
۱۷/۲۹۰۰	۲۹۸/۹۴۵۲	۱۵/۶۱۳۰	۲۴۳/۷۶۵۱	۲۵/۹۵۲۸	۶۷۳/۵۴۵۹	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴
۷/۵۴۵۱	۵۶/۹۳۹۱	۳/۳۵۰۱	۱۱/۲۲۳۲	۰/۳۹۰۰	۰/۱۵۲۱	۰/۱۵۲۱	۰/۱۵۲۱
۱/۴۶۵۲	۲/۱۴۶۹	۱۶/۳۵۷۳	۲۶۷/۵۶۲۸	۳۳/۵۰۹۵	۱،۱۲۲/۸۸۶۶	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴
۱۴/۲۳۴۷	۲۰۲/۶۲۷۸	۲۳/۹۳۷۷	۵۷۳/۰۱۳۲	۶/۵۸۲۵	۴۳/۳۲۸۷	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۴۴
۱/۴۳۳۷	۲/۰۵۵۵	۰/۰۱۴۰	۰/۰۰۰۲	۰/۲۵۱۷	۰/۰۶۳۴	۰/۰۶۳۴	۰/۰۶۳۴
۴/۸۳۷۸	۲۳/۴۰۳۹	۱/۴۰۳۱	۱/۹۶۸۷	۰/۷۳۰۰	۰/۵۳۳۹	۰/۵۳۳۹	۰/۵۳۳۹
۹/۵۲۲۸	۹۰/۶۸۳۹	۰/۹۴۹۳	۰/۹۰۱۲	۰/۱۵۳۵	۰/۰۲۳۶	۰/۰۲۳۶	۰/۰۲۳۶
۱/۱۱۰۷	۱/۲۳۳۷	۰/۵۹۳۴	۰/۳۵۲۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
-	۱،۴۲۸/۳۶۴۷	-	۱،۹۷۳/۶۹۴۷	-	۲،۸۲۵/۳۲۹۹	-	-

در مرداد ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱،۴۲۸ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۱،۹۷۴ و ۲،۸۲۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت

"آسان پرداخت پرشین" و پس از آن سه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مرداد ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۰ ارائه شده است.

جدول ۸-۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی	
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد
شاخص H-H	۱،۴۳۳/۰۷	۱،۴۲۸/۳۶	-۴/۷۱	۱،۹۴۵/۵۵	۱،۹۷۳/۶۹	۲۸/۱۴	۲،۷۹۹/۹۱	۲،۸۲۵/۳۳
								اختلاف
								۲۵/۴۲

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاهی کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های هر ابزار پذیرش و کم شدن قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴،۱،۶ اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۰ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مرداد ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹۰۰ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i^2
۱۳/۱۵۷۸	۱۷۳/۱۲۷۴	۲۹/۵۴۰۷	۸۷۲/۶۵۲۶	۱۴/۵۸۲۸	۲۱۲/۶۵۸۸	آسان پرداخت پرشین
۰/۱۱۲۸	۰/۰۱۲۷	۰/۰۴۲۳	۰/۰۰۱۸	۰/۱۴۷۵	۰/۰۲۱۸	الکترونیک کارت دماوند
۲۲/۷۸۱۳	۵۱۸/۹۸۶۵	۱۰/۱۰۰۹	۱۰۲/۰۲۸۵	۱۹/۵۲۷۹	۳۸۱/۳۳۹۱	به پرداخت ملت
۵/۵۱۸۲	۳۰/۴۵۰۲	۳/۵۲۹۳	۱۲/۴۵۵۷	۶/۱۴۱۲	۳۷/۷۱۴۷	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۷/۴۵۲۵	۳۰۴/۵۸۸۰	۲۰/۶۲۷۷	۴۲۵/۵۰۰۹	۱۴/۸۲۳۷	۲۱۹/۷۴۱۸	پرداخت الکترونیک سامان
۷/۳۸۷۳	۵۴/۵۷۱۵	۳/۴۲۱۲	۱۱/۷۰۴۸	۷/۹۱۶۸	۶۲/۶۷۵۴	پرداخت الکترونیک سداد
۲/۴۱۸۷	۵/۸۴۹۹	۱۶/۱۷۱۲	۲۶۱/۵۰۶۹	۱/۳۵۶۱	۱/۸۳۹۰	پرداخت نوین آراین
۱۴/۴۸۱۳	۲۰۹/۷۰۸۲	۱۱/۸۴۳۳	۱۴۰/۲۶۴۸	۱۶/۸۵۹۲	۲۸۴/۲۳۱۷	تجارت الکترونیک پارسیان
۱/۳۷۰۵	۱/۸۷۸۲	۰/۶۴۶۵	۰/۴۱۸۰	۱/۶۳۵۵	۲/۶۷۴۹	سایان کارت
۴/۶۷۹۴	۲۱/۸۹۶۷	۲/۳۷۵۶	۵/۶۴۳۴	۵/۳۵۴۲	۲۸/۶۶۷۴	فن آوا کارت
۹/۵۳۱۴	۹۰/۸۴۷۳	۱/۴۰۹۳	۱/۹۸۶۱	۱۰/۲۸۱۳	۱۰۵/۷۰۴۹	کارت اعتباری ایران کیش
۱/۱۰۹۱	۱/۲۳۰۱	۰/۲۹۲۰	۰/۰۸۵۳	۱/۳۷۳۸	۱/۸۸۷۴	مبنا کارت آریا
-	۱,۴۱۳/۱۴۶۶	-	۱,۸۳۴/۲۴۸۷	-	۱,۳۳۹/۱۵۶۸	شاخص هرفیندال- هیرشمن

در مرداد ماه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱,۴۱۳ و ۱,۳۳۹ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱,۸۳۴ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آراین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مرداد ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰۰۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰۰۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۷

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد
شاخص H-H	۱,۴۲۱/۲۸	۱,۴۱۳/۱۵	-۸/۱۳	۱,۸۶۵/۲۵	۱,۸۳۴/۲۵	-۳۱/۰۰	۱,۳۴۰/۷۰	۱,۳۳۹/۱۶
								اختلاف
								-۱/۵۴

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه سرویس شبکه‌ی پرداخت با کاهش مواجه شده است. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ها توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۱۱۰۰ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌شود در ماه جاری شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم بازار ۱۵/۴۹ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی محسوب می‌گردد. این شرکت پس از شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" بیشترین کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی را در مرداد ماه تعریف نموده است.

در این ماه بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. در مرداد ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۶۶/۷۲ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در مرداد ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در ابزارهای موبایلی، همچنان ۹۸/۹۴ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. در ماه جاری نیز همانند گذشته این شرکت با اختلاف قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شرکت‌ها، بالاترین تعداد ابزار موبایلی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. به‌نظر می‌رسد این افزایش همچنان به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ی شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

جدول ۱۱-۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۰٪	۹/۳۹٪	-۰/۱۱٪	۶۶/۸۵٪	۶۶/۷۲٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۲۹٪	۱۳/۱۱٪	-۰/۱۹٪	۲/۰۷٪	۲/۱۳٪	۰/۰۶٪	۹۸/۹۴٪	۹۸/۹۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۳۲٪	۱۱/۲۲٪	-۰/۱۰٪	۰/۷۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۰۶٪	۱۲/۲۱٪	۰/۱۵٪	۳/۰۱٪	۳/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۳٪	۱۰/۹۷٪	۰/۴۴٪	۴/۴۲٪	۴/۴۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۲/۴۵٪	۲/۴۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۹۷٪	۱۳/۵۶٪	-۰/۴۱٪	۱/۱۲٪	۱/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۱/۹۷٪	۱/۹۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۸۵٪	۶/۹۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۳۲٪	۱۵/۴۹٪	۰/۱۷٪	۲۱/۱۰٪	۲۱/۰۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۵۵٪	۲/۵۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۳٪	۰/۳۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم بازار هر یک از سه ابزار پذیرش چندان قابل ملاحظه نیست. همچنین تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم تعدادی آن‌ها مشاهده نمی‌شود.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ در جدول ۱۲-۰ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۰۷ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود نموده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعریف کارتخوان‌های تراکنش‌دار بالاترین افزایش را نشان می‌دهد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در مرداد ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۶/۸۴ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" با ۱/۵ برابر نمودن تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی خود، رقمی معادل با ۷۹/۹۴ درصد از سهم بازار آن‌ها را پوشش می‌دهد.

جدول ۱۲-۰۰ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار-تیر و مرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۳۴٪	۱۰/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۲۵/۰۷٪	۲۶/۸۴٪	۱/۷۶٪	۷/۱۷٪	۵/۱۷٪	-۱/۹۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۵٪	۰/۲۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۳۵٪	۱۴/۱۱٪	-۰/۲۴٪	۲۱/۱۰٪	۲۱/۲۹٪	۰/۱۹٪	۶۹/۲۳٪	۷۹/۹۴٪	۱۰/۷۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۵۹٪	۹/۵۱٪	-۰/۰۸٪	۴/۵۲٪	۴/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۲۰٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۷۵٪	۱۲/۸۶٪	۰/۱۱٪	۲۰/۵۰٪	۱۹/۴۲٪	-۱/۰۸٪	۷/۶۱٪	۵/۹۷٪	-۱/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۰٪	۱۰/۸۳٪	۰/۱۳٪	۱۴/۴۶٪	۱۳/۳۰٪	-۱/۱۶٪	۰/۱۳٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۷٪	۲/۲۹٪	۰/۰۱٪	۲/۱۹٪	۲/۰۵٪	-۰/۱۴٪	۱/۷۴٪	۱/۵۴٪	-۰/۲۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۹۵٪	۱۳/۷۸٪	-۰/۱۸٪	۵/۳۳٪	۵/۵۱٪	۰/۱۹٪	۹/۷۱٪	۴/۰۷٪	-۵/۶۳٪
سایان کارت	۲/۲۲٪	۲/۲۳٪	۰/۰۱٪	۰/۱۵٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۵۳٪	۰/۴۰٪	-۰/۱۳٪
فن آوا کارت	۶/۶۰٪	۶/۶۲٪	۰/۰۲٪	۰/۴۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۵٪	۰/۵۸٪	۰/۵۰٪	-۰/۰۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۸۸٪	۱۵/۰۷٪	۰/۱۹٪	۴/۰۱٪	۴/۰۳٪	۰/۰۲٪	۳/۰۳٪	۲/۱۰٪	-۰/۹۲٪
مبنا کارت آریا	۲/۲۰٪	۲/۲۰٪	۰/۰۰٪	۲/۲۷٪	۲/۴۱٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

با توجه به جدول فوق، تغییر قابل توجهی در سهم کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار صورت نگرفته است. در این بازار شرکت "به پرداخت ملت" تنها با کاهش ۰/۲۴ درصدی در سهم خود مواجه شده است. این درحالی‌ست که شرکت مذکور در سهم بازار ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار خود رشد قابل ملاحظه‌ای ۱۰/۷۱ درصدی را می‌دهد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با افزایش سهم ۱/۷۶ درصدی در ابزارهای پذیرش اینترنتی همراه بوده است.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مرداد ۹۷، رقمی در حدود ۸۹ درصد بوده که بالغ بر ۹۰ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در مرداد ماه ۱۳۹۷ در جدول ۱۳-۰ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به-پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

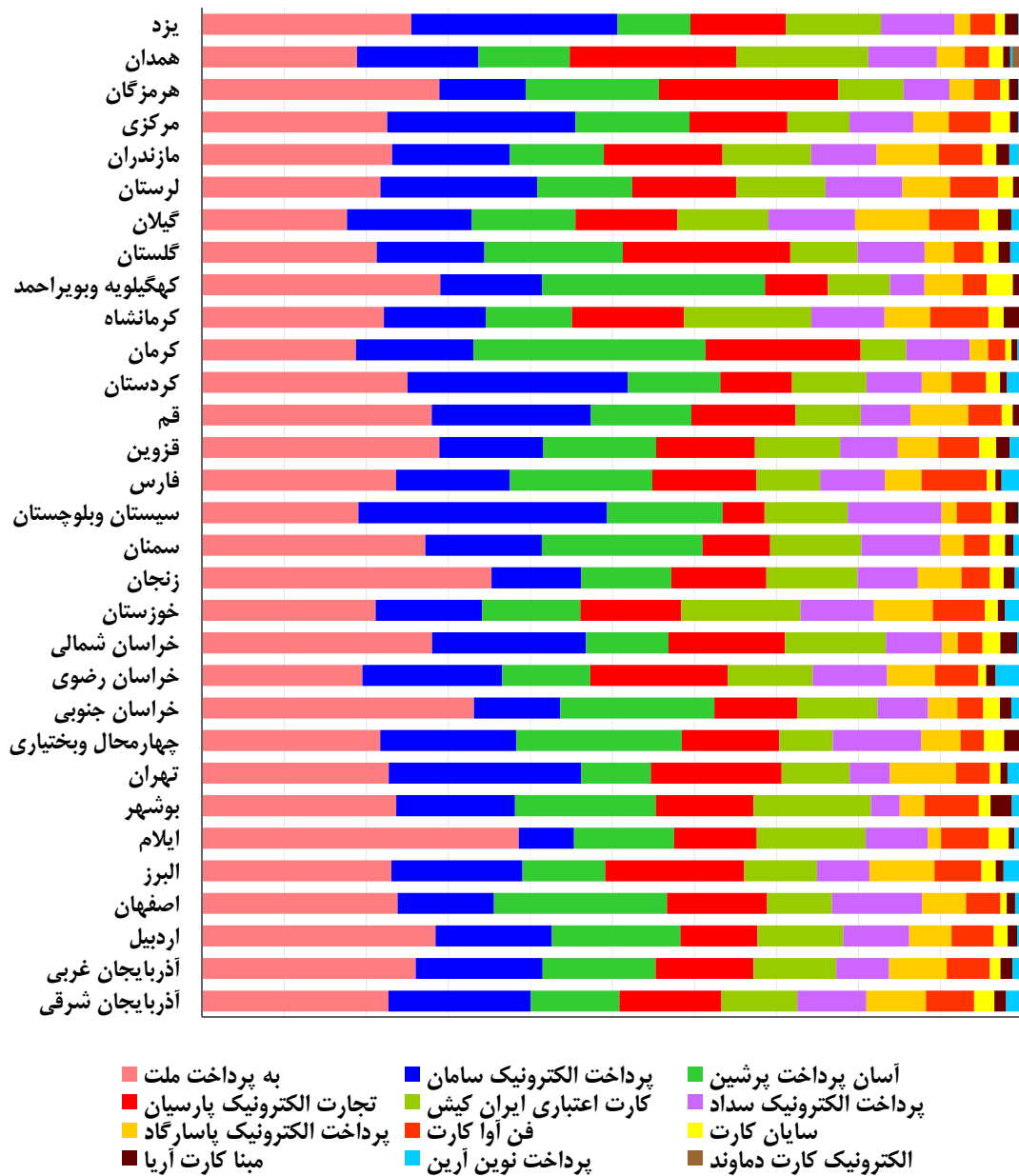
جدول ۱۳-۰ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - مرداد ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۸۱٪	۰/۰۲٪	۲۲/۶۹٪	۷/۲۷٪	۱۷/۳۶٪	۸/۴۱٪	۱/۹۷٪	۱۲/۴۳٪	۲/۴۷٪	۵/۸۷٪	۹/۲۷٪	۱/۴۳٪
آذربایجان غربی	۱۳/۷۹٪	۰/۰۶٪	۲۶/۰۳٪	۷/۰۱٪	۱۵/۴۶٪	۶/۴۴٪	۱/۱۴٪	۱۱/۹۵٪	۱/۳۱٪	۵/۲۸٪	۱۰/۰۹٪	۱/۴۵٪
اردبیل	۱۵/۶۷٪	۰/۰۰٪	۲۸/۴۳٪	۵/۱۷٪	۱۴/۱۹٪	۸/۰۳٪	۰/۶۵٪	۹/۴۱٪	۱/۷۰٪	۵/۱۵٪	۱۰/۴۶٪	۱/۱۳٪
اصفهان	۲۱/۱۲٪	۰/۰۱٪	۲۳/۸۲٪	۵/۳۷٪	۱۱/۷۲٪	۱۰/۹۹٪	۰/۸۷٪	۱۲/۲۰٪	۰/۷۴٪	۴/۲۳٪	۷/۹۰٪	۱/۰۴٪
البرز	۱۰/۰۹٪	۰/۱۶٪	۲۳/۰۴٪	۷/۹۴٪	۱۵/۹۹٪	۶/۳۹٪	۲/۱۴٪	۱۶/۹۶٪	۱/۷۴٪	۵/۷۴٪	۸/۸۷٪	۰/۹۴٪
ایلام	۱۲/۲۰٪	۰/۰۰٪	۳۸/۵۹٪	۱/۶۱٪	۶/۷۳٪	۷/۵۷٪	۰/۹۶٪	۱۰/۰۹٪	۲/۴۱٪	۵/۸۵٪	۱۳/۲۸٪	۰/۷۰٪
بوشهر	۱۷/۱۶٪	۰/۰۰٪	۲۳/۶۴٪	۳/۰۱٪	۱۴/۴۸٪	۳/۵۲٪	۱/۲۸٪	۱۱/۹۱٪	۱/۴۳٪	۶/۶۳٪	۱۴/۳۳٪	۲/۵۹٪
تهران	۸/۵۱٪	۰/۱۱٪	۲۲/۷۴٪	۸/۰۵٪	۲۳/۴۴٪	۴/۹۰٪	۱/۶۹٪	۱۵/۹۴٪	۱/۳۱٪	۴/۱۳٪	۸/۳۱٪	۰/۸۶٪
چهارمحال و بختیاری	۲۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۰٪	۴/۸۱٪	۱۶/۶۰٪	۱۰/۷۸٪	۰/۲۳٪	۱۱/۸۸٪	۲/۴۵٪	۲/۸۷٪	۶/۵۴٪	۲/۰۰٪
خراسان جنوبی	۱۸/۷۹٪	۰/۰۳٪	۳۳/۱۲٪	۳/۵۷٪	۱۰/۵۲٪	۶/۱۸٪	۱/۳۳٪	۱۰/۱۸٪	۲/۰۲٪	۳/۱۵٪	۹/۷۳٪	۱/۴۰٪
خراسان رضوی	۱۰/۷۳٪	۰/۱۸٪	۱۹/۵۲٪	۵/۸۲٪	۱۷/۰۵٪	۹/۰۹٪	۳/۰۷٪	۱۶/۷۵٪	۰/۹۶٪	۵/۲۹٪	۱۰/۳۷٪	۱/۱۷٪
خراسان شمالی	۱۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲۸/۰۲٪	۱/۹۵٪	۱۸/۷۷٪	۶/۸۳٪	۰/۶۲٪	۱۴/۲۰٪	۲/۱۷٪	۳/۰۲٪	۱۲/۲۹٪	۲/۰۸٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خوزستان	۱۱/۹۷٪	۰/۳۲٪	۲۱/۱۴٪	۷/۱۸٪	۱۲/۹۸٪	۸/۹۵٪	۱/۸۳٪	۱۲/۳۰٪	۱/۵۷٪	۶/۳۶٪	۱۴/۵۶٪	۰/۸۳٪
زنجان	۱۱/۰۱٪	۰/۰۰٪	۳۵/۲۵٪	۵/۳۳٪	۱۰/۹۳٪	۷/۳۴٪	۰/۹۲٪	۱۱/۵۹٪	۱/۶۸٪	۳/۴۶٪	۱۱/۱۴٪	۱/۳۶٪
سمنان	۱۹/۶۱٪	۰/۰۱٪	۲۷/۱۹٪	۲/۸۳٪	۱۴/۱۹٪	۹/۶۷٪	۱/۰۹٪	۸/۲۵٪	۱/۸۵٪	۳/۱۷٪	۱۱/۱۱٪	۱/۰۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۴/۰۹٪	۰/۰۰٪	۱۹/۰۴٪	۱/۸۶٪	۳۰/۳۱٪	۱۱/۴۴٪	۰/۵۱٪	۵/۱۲٪	۱/۶۹٪	۴/۲۵٪	۱۰/۱۴٪	۱/۵۶٪
فارس	۱۷/۳۸٪	۰/۰۱٪	۲۳/۶۳٪	۴/۴۷٪	۱۳/۸۷٪	۷/۸۹٪	۲/۵۲٪	۱۲/۷۰٪	۱/۰۳٪	۷/۹۸٪	۷/۷۷٪	۰/۷۵٪
قزوین	۱۳/۷۳٪	۰/۳۹٪	۲۸/۹۱٪	۴/۹۴٪	۱۲/۶۸٪	۷/۰۵٪	۱/۱۵٪	۱۲/۰۵٪	۲/۰۶٪	۴/۹۹٪	۱۰/۳۹٪	۱/۶۴٪
قم	۱۲/۲۶٪	۰/۰۰٪	۲۷/۹۸٪	۷/۰۷٪	۱۹/۴۰٪	۶/۰۵٪	۰/۳۹٪	۱۲/۷۰٪	۱/۳۵٪	۴/۰۸٪	۷/۹۴٪	۰/۷۸٪
کردستان	۱۱/۲۷٪	۰/۰۰٪	۲۵/۰۳٪	۳/۶۳٪	۲۶/۸۷٪	۶/۷۴٪	۱/۸۷٪	۸/۷۳٪	۱/۶۹٪	۴/۲۴٪	۹/۰۹٪	۰/۸۵٪
کرمان	۲۸/۳۱٪	۰/۰۷٪	۱۸/۷۴٪	۲/۲۳٪	۱۴/۳۱٪	۷/۷۴٪	۰/۵۰٪	۱۸/۹۱٪	۰/۷۳٪	۲/۱۲٪	۵/۵۷٪	۰/۷۶٪
کرمانشاه	۱۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۲۲/۱۴٪	۵/۵۷٪	۱۲/۴۱٪	۸/۹۴٪	۰/۳۹٪	۱۳/۶۳٪	۱/۸۶٪	۷/۱۰٪	۱۵/۵۴٪	۱/۸۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۷/۱۸٪	۰/۰۰٪	۲۹/۰۰٪	۴/۶۷٪	۱۲/۴۱٪	۴/۲۰٪	۰/۳۰٪	۷/۶۹٪	۳/۲۰٪	۲/۹۲٪	۷/۵۷٪	۰/۸۶٪
گلستان	۱۶/۸۹٪	۰/۰۶٪	۲۱/۲۶٪	۳/۵۶٪	۱۳/۱۲٪	۸/۱۵٪	۱/۴۲٪	۲۰/۴۲٪	۱/۸۴٪	۳/۶۵٪	۸/۲۳٪	۱/۴۰٪
گیلان	۱۲/۶۳٪	۰/۱۱٪	۱۷/۶۵٪	۹/۰۳٪	۱۵/۲۲٪	۱۰/۵۶٪	۱/۲۴٪	۱۲/۴۵٪	۲/۳۰٪	۶/۰۹٪	۱۱/۱۰٪	۱/۶۲٪
لرستان	۱۱/۶۱٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۲٪	۵/۸۱٪	۱۹/۱۰٪	۹/۳۸٪	۰/۲۴٪	۱۲/۶۹٪	۱/۸۱٪	۵/۸۷٪	۱۰/۸۶٪	۰/۸۹٪
مازندران	۱۱/۴۶٪	۰/۴۶٪	۲۳/۱۳٪	۷/۶۰٪	۱۴/۳۷٪	۷/۹۹٪	۱/۱۴٪	۱۴/۴۶٪	۱/۶۹٪	۵/۳۳٪	۱۰/۸۰٪	۱/۵۷٪
مرکزی	۱۳/۹۴٪	۰/۰۲٪	۲۲/۵۳٪	۴/۳۰٪	۲۲/۹۴٪	۷/۸۰٪	۰/۵۰٪	۱۱/۹۴٪	۲/۳۱٪	۵/۱۴٪	۷/۵۷٪	۱/۰۰٪
هرمزگان	۱۶/۲۴٪	۰/۰۱٪	۲۸/۹۰٪	۳/۰۱٪	۱۰/۵۲٪	۵/۵۸٪	۰/۵۱٪	۲۱/۸۹٪	۱/۰۳٪	۳/۲۲٪	۷/۹۵٪	۱/۱۲٪
همدان	۱۱/۱۵٪	۱/۲۰٪	۱۸/۸۶٪	۳/۳۸٪	۱۴/۷۹٪	۸/۳۷٪	۰/۲۷٪	۲۰/۲۸٪	۱/۷۱٪	۲/۹۹٪	۱۶/۱۲٪	۰/۸۶٪
یزد	۸/۹۱٪	۰/۰۱٪	۲۵/۴۸٪	۱/۹۵٪	۲۵/۱۵٪	۸/۹۶٪	۰/۴۷٪	۱۱/۶۱٪	۱/۱۶٪	۳/۰۴٪	۱۱/۶۰٪	۱/۶۶٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور

برای مرداد ۱۳۹۷ در شکل ۸-۰ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۰۰ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- مرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۰ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مرداد ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

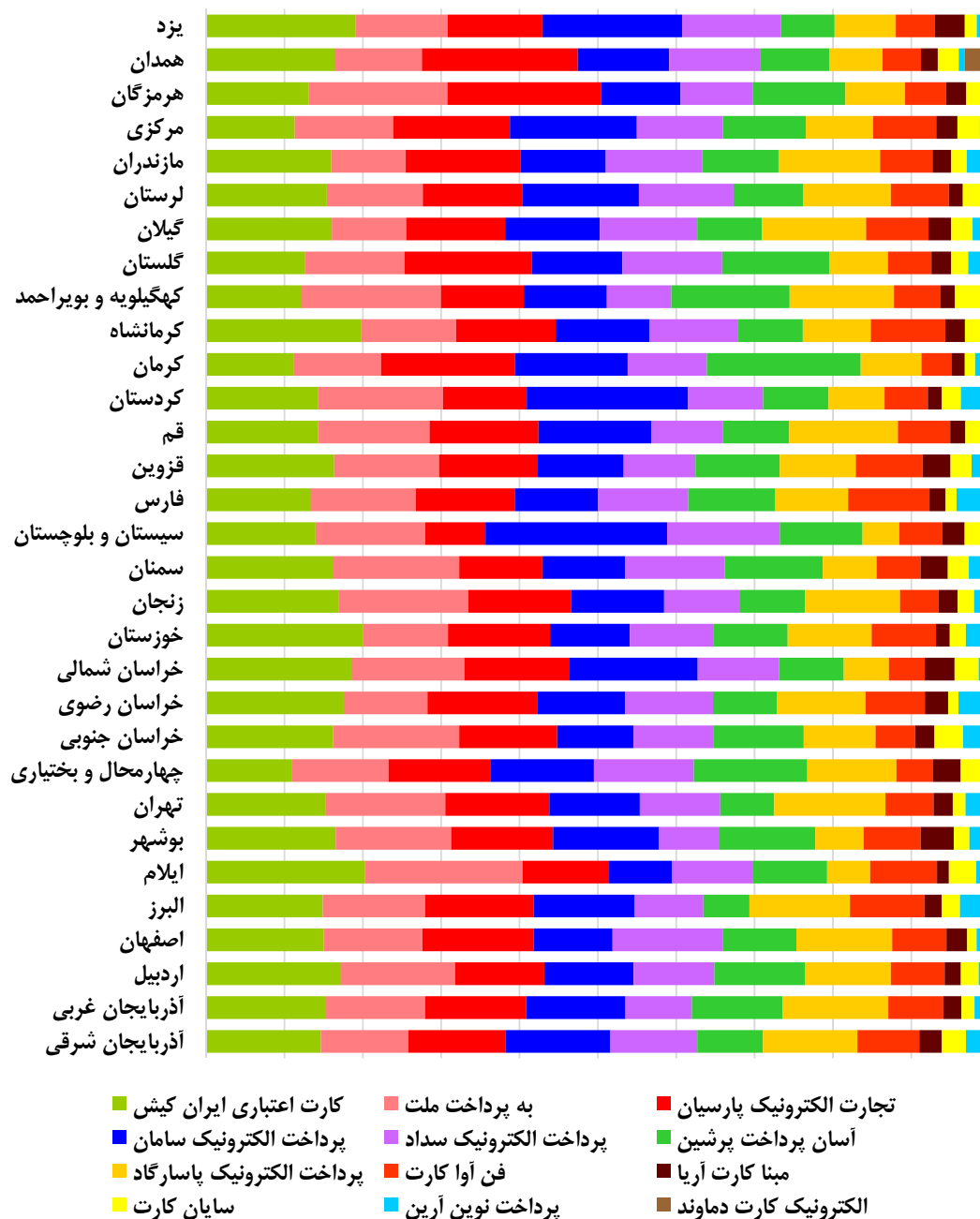
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۱۴-۰ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مرداد ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۳۸٪	۰/۰۲٪	۱۱/۱۸٪	۱۲/۰۶٪	۱۳/۳۳٪	۱۱/۱۱٪	۲/۹۹٪	۱۲/۴۲٪	۳/۰۷٪	۷/۹۱٪	۱۴/۶۳٪	۲/۸۸٪
آذربایجان غربی	۱۱/۵۹٪	۰/۰۵٪	۱۲/۶۳٪	۱۳/۴۸٪	۱۲/۶۷٪	۸/۴۸٪	۱/۸۸٪	۱۲/۹۱٪	۱/۶۶٪	۷/۰۱٪	۱۵/۳۱٪	۲/۳۳٪
اردبیل	۱۱/۶۰٪	۰/۰۰٪	۱۴/۵۲٪	۱۰/۹۲٪	۱۱/۳۹٪	۱۰/۳۲٪	۱/۳۹٪	۱۱/۴۱٪	۲/۲۷٪	۶/۸۸٪	۱۷/۲۴٪	۲/۰۶٪
اصفهان	۹/۴۱٪	۰/۰۷٪	۱۲/۶۲٪	۱۲/۲۲٪	۱۰/۰۷٪	۱۴/۰۷٪	۱/۵۹٪	۱۴/۱۷٪	۱/۲۱٪	۶/۹۴٪	۱۵/۰۱٪	۲/۶۲٪
البرز	۵/۸۷٪	۰/۳۴٪	۱۳/۰۶٪	۱۲/۸۳٪	۱۲/۸۳٪	۸/۸۴٪	۳/۴۵٪	۱۳/۸۷٪	۲/۳۳٪	۹/۵۰٪	۱۴/۸۹٪	۲/۲۲٪
ایلام	۹/۵۲٪	۰/۰۰٪	۲۰/۱۶٪	۵/۵۰٪	۸/۰۶٪	۱۰/۲۵٪	۱/۷۲٪	۱۱/۰۲٪	۳/۴۹٪	۸/۵۶٪	۲۰/۲۴٪	۱/۴۹٪
بوشهر	۱۲/۳۱٪	۰/۰۲٪	۱۴/۷۵٪	۶/۲۰٪	۱۳/۵۲٪	۷/۶۳٪	۲/۵۶٪	۱۲/۹۹٪	۱/۹۸٪	۷/۲۶٪	۱۶/۵۳٪	۴/۲۳٪
تهران	۶/۸۸٪	۰/۲۶٪	۱۵/۲۳٪	۱۴/۲۰٪	۱۱/۵۴٪	۱۰/۲۶٪	۲/۸۱٪	۱۳/۲۹٪	۱/۶۲٪	۶/۱۴٪	۱۵/۲۹٪	۲/۴۵٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۴۸٪	۰/۰۲٪	۱۲/۲۹٪	۱۱/۳۷٪	۱۳/۲۳٪	۱۲/۷۴٪	۰/۶۷٪	۱۳/۰۰٪	۳/۰۱٪	۴/۷۰٪	۱۰/۹۸٪	۳/۵۰٪
خراسان جنوبی	۱۱/۵۶٪	۰/۰۹٪	۱۶/۱۱٪	۹/۱۸٪	۹/۷۲٪	۱۰/۱۹٪	۳/۲۸٪	۱۲/۵۰٪	۳/۶۷٪	۵/۰۳٪	۱۶/۱۹٪	۲/۴۸٪
خراسان رضوی	۸/۱۸٪	۰/۳۱٪	۱۰/۶۸٪	۱۱/۲۹٪	۱۱/۱۶٪	۱۱/۲۳٪	۳/۶۶٪	۱۴/۰۵٪	۱/۳۳٪	۷/۵۵٪	۱۷/۵۸٪	۲/۹۷٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مینا کارت آریا
خراسان شمالی	۸/۲۶٪	۰/۰۲٪	۱۴/۴۳٪	۵/۷۷٪	۱۶/۳۵٪	۱۰/۳۸٪	۱/۳۸٪	۱۳/۴۲٪	۳/۰۷٪	۴/۵۷٪	۱۸/۵۳٪	۳/۸۲٪
خوزستان	۹/۵۰٪	۰/۳۱٪	۱۰/۸۱٪	۱۰/۷۲٪	۱۰/۱۹٪	۱۰/۶۵٪	۲/۷۱٪	۱۳/۰۳٪	۲/۰۵٪	۸/۲۱٪	۲۰/۰۵٪	۱/۷۷٪
زنجان	۸/۲۸٪	۰/۰۱٪	۱۶/۵۹٪	۱۲/۱۱٪	۱۱/۸۸٪	۹/۷۲٪	۱/۹۷٪	۱۳/۱۰٪	۲/۱۰٪	۴/۹۰٪	۱۶/۸۸٪	۲/۴۷٪
سمنان	۱۲/۵۳٪	۰/۰۸٪	۱۶/۰۵٪	۶/۸۷٪	۱۰/۶۰٪	۱۲/۶۷٪	۲/۵۷٪	۱۰/۵۹٪	۲/۶۸٪	۵/۶۱٪	۱۶/۲۶٪	۳/۴۷٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۵۴٪	۰/۰۱٪	۱۴/۰۲٪	۴/۷۱٪	۲۳/۱۷٪	۱۴/۴۰٪	۰/۹۷٪	۷/۶۷٪	۲/۲۱٪	۵/۵۱٪	۱۳/۹۷٪	۲/۸۲٪
فارس	۱۱/۱۲٪	۰/۰۵٪	۱۳/۳۹٪	۹/۲۹٪	۱۰/۵۷٪	۱۱/۵۱٪	۴/۱۶٪	۱۲/۶۷٪	۱/۴۳٪	۱۰/۳۹٪	۱۳/۳۹٪	۲/۰۳٪
قزوین	۱۰/۷۷٪	۰/۳۶٪	۱۳/۳۷٪	۹/۶۹٪	۱۰/۹۴٪	۹/۱۸٪	۱/۹۴٪	۱۲/۶۲٪	۲/۶۸٪	۸/۵۲٪	۱۶/۳۶٪	۳/۵۸٪
قم	۸/۴۵٪	۰/۰۱٪	۱۴/۲۵٪	۱۳/۸۷٪	۱۴/۴۲٪	۹/۱۶٪	۱/۰۸٪	۱۳/۸۷٪	۲/۰۱٪	۶/۶۸٪	۱۴/۲۸٪	۱/۹۲٪
کردستان	۸/۳۵٪	۰/۰۰٪	۱۵/۹۷٪	۷/۱۷٪	۲۰/۵۹٪	۹/۵۸٪	۳/۶۵٪	۱۰/۶۹٪	۲/۴۳٪	۵/۵۳٪	۱۴/۲۶٪	۱/۷۸٪
کرمان	۱۹/۶۴٪	۰/۱۷٪	۱۱/۱۷٪	۷/۷۶٪	۱۴/۳۷٪	۱۰/۰۹٪	۱/۶۷٪	۱۷/۱۴٪	۱/۳۴٪	۳/۸۳٪	۱۱/۱۳٪	۱/۶۸٪
کرمانشاه	۸/۲۵٪	۰/۰۰٪	۱۲/۱۶٪	۸/۶۹٪	۱۱/۹۸٪	۱۱/۳۲٪	۰/۸۰٪	۱۲/۶۹٪	۲/۳۵٪	۹/۵۰٪	۱۹/۷۵٪	۲/۵۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۱۱٪	۰/۰۰٪	۱۷/۸۹٪	۱۳/۳۲٪	۱۰/۶۰٪	۸/۲۳٪	۰/۸۶٪	۱۰/۵۷٪	۳/۵۹٪	۵/۸۹٪	۱۲/۰۸٪	۱/۸۶٪
گلستان	۱۳/۷۳٪	۰/۱۴٪	۱۲/۶۸٪	۷/۴۵٪	۱۱/۵۲٪	۱۲/۷۳٪	۲/۵۸٪	۱۶/۲۸٪	۲/۲۰٪	۵/۵۴٪	۱۲/۶۵٪	۲/۵۱٪
گیلان	۸/۲۵٪	۰/۱۹٪	۹/۴۹٪	۱۳/۳۰٪	۱۲/۰۸٪	۱۲/۴۴٪	۱/۹۷٪	۱۲/۶۳٪	۲/۷۸٪	۷/۹۶٪	۱۶/۰۴٪	۲/۸۶٪
لرستان	۸/۹۴٪	۰/۰۱٪	۱۲/۲۳٪	۱۱/۱۵٪	۱۴/۸۹٪	۱۲/۰۷٪	۰/۸۵٪	۱۲/۷۰٪	۲/۵۷٪	۷/۴۱٪	۱۵/۴۲٪	۱/۷۶٪
مازندران	۹/۷۲٪	۰/۶۰٪	۹/۵۱٪	۱۲/۹۷٪	۱۰/۹۰٪	۱۲/۳۱٪	۲/۳۰٪	۱۴/۶۴٪	۲/۰۲٪	۶/۶۹٪	۱۵/۹۷٪	۲/۳۷٪
مرکزی	۱۰/۵۷٪	۰/۰۹٪	۱۲/۵۶٪	۸/۶۰٪	۱۶/۲۰٪	۱۰/۹۸٪	۱/۱۵٪	۱۴/۹۱٪	۲/۸۸٪	۸/۰۶٪	۱۱/۳۱٪	۲/۶۹٪
هرمزگان	۱۱/۸۶٪	۰/۰۲٪	۱۷/۷۳٪	۷/۶۱٪	۱۰/۱۷٪	۹/۱۷٪	۱/۱۴٪	۱۹/۶۰٪	۱/۸۰٪	۵/۲۰٪	۱۳/۰۷٪	۲/۶۲٪
همدان	۸/۷۹٪	۳/۲۱٪	۱۱/۱۴٪	۶/۷۷٪	۱۱/۶۸٪	۱۱/۶۸٪	۰/۷۱٪	۱۹/۸۹٪	۲/۷۰٪	۴/۹۰٪	۱۶/۳۹٪	۲/۱۳٪
یزد	۶/۸۸٪	۰/۱۰٪	۱۱/۷۳٪	۷/۸۰٪	۱۷/۸۴٪	۱۲/۵۸٪	۱/۵۴٪	۱۲/۰۸٪	۱/۵۳٪	۵/۰۱٪	۱۹/۱۱٪	۳/۸۰٪

شکل ۹۰۰ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره مرداد ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹۰۰ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- مرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۱۵-۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مرداد ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۰ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - مرداد ۱۳۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۵۱٪	۹/۳۹٪	۱/۴۳۹
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۲٪	۰/۳۳٪	۰/۵۰۶
به پرداخت ملت	۲۳/۱۱٪	۱۳/۱۱٪	۱/۷۶۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۳٪	۱۱/۲۲٪	۰/۵۱۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۹٪	۱۲/۲۱٪	۱/۴۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۵٪	۱۰/۹۷٪	۰/۶۸۸
پرداخت نوین آراین	۱/۴۷٪	۲/۴۱٪	۰/۶۰۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۳٪	۱۳/۵۶٪	۱/۰۵۰
سایان کارت	۱/۴۳٪	۱/۹۶٪	۰/۷۳۱
فن آوا کارت	۴/۸۴٪	۶/۹۳٪	۰/۶۹۸
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۵۲٪	۱۵/۴۹٪	۰/۶۱۵
مبنا کارت آریا	۱/۱۱٪	۲/۵۱٪	۰/۴۴۳

در مرداد ماه همچنان چهار شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" به رتبه بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در جدول ۱۶-۰ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۱۶-۰۰ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - تیر و مرداد ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال		اختلاف
	سیستمی		
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۳۲	۱/۴۳۹	۰/۰۰۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۷۶	۰/۵۰۶	۰/۰۳۰
به پرداخت ملت	۱/۷۵۶	۱/۷۶۳	۰/۰۰۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۱۸	۰/۵۱۹	۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۴۱۹	۱/۴۱۶	-۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۲۲	۰/۶۸۸	-۰/۰۳۴
پرداخت نوین آراین	۰/۶۲۰	۰/۶۰۸	-۰/۰۱۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۱۷	۱/۰۵۰	۰/۰۳۳
سایان کارت	۰/۷۱۸	۰/۷۳۱	۰/۰۱۳
فن آوا کارت	۰/۶۹۸	۰/۶۹۸	۰/۰۰۰
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۱۱	۰/۶۱۵	۰/۰۰۴
مینا کارت آریا	۰/۴۳۱	۰/۴۴۳	۰/۰۱۲

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می شود، میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در مرداد ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنشهای کارتهای فروشگاهی شرکتها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکتهای PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می دهد که اثربخشی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با عددی برابر با منفی ۰/۰۳۴ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و تعداد تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکتهای PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند.

به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - مرداد ۱۳۹۷

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۵۱٪	۱۰/۳۳٪	۱/۳۰۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۳٪	۰/۲۰٪	۰/۵۸۱
به پرداخت ملت	۳۳/۱۱٪	۱۴/۱۱٪	۱/۶۳۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۳٪	۹/۵۱٪	۰/۶۱۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۹٪	۱۲/۸۶٪	۱/۳۴۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۵٪	۱۰/۸۳٪	۰/۶۹۷
پرداخت نوین آرین	۱/۴۷٪	۲/۲۹٪	۰/۶۴۱
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۱۴/۲۳٪	۱۳/۷۸٪	۱/۰۳۳
سایان کارت	۱/۴۳٪	۲/۲۲٪	۰/۶۴۷
فن آوا کارت	۴/۸۴٪	۶/۶۲٪	۰/۷۳۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۵۲٪	۱۵/۰۷٪	۰/۶۳۲
مبنا کارت آریا	۱/۱۱٪	۲/۲۰٪	۰/۵۰۶

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارس‌پول" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در ادامه در جدول ۱۸-۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۱۸-۰ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۱۶	۱/۳۰۸	-۰/۰۰۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۵۹	۰/۵۸۱	۰/۰۲۱
به پرداخت ملت	۱/۶۲۷	۱/۶۳۷	۰/۰۱۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۱۲	۰/۶۱۳	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۴۳	۱/۳۴۵	۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۰	۰/۶۹۷	-۰/۰۱۳
پرداخت نوین آراین	۰/۶۶۹	۰/۶۴۱	-۰/۰۲۸
تجارت الکترونیک پارس‌یان	۱/۰۱۸	۱/۰۳۳	۰/۰۱۵
سایان کارت	۰/۶۳۹	۰/۶۴۷	۰/۰۰۸
فن آوا کارت	۰/۷۲۵	۰/۷۳۰	۰/۰۰۶
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۹	۰/۶۳۲	۰/۰۰۳
مبنا کارت آریا	۰/۴۹۹	۰/۵۰۶	۰/۰۰۷

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "پرداخت نوین آراین" با کاهش ۰/۰۲۸ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۱۹-۰ این شاخص در مرداد ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

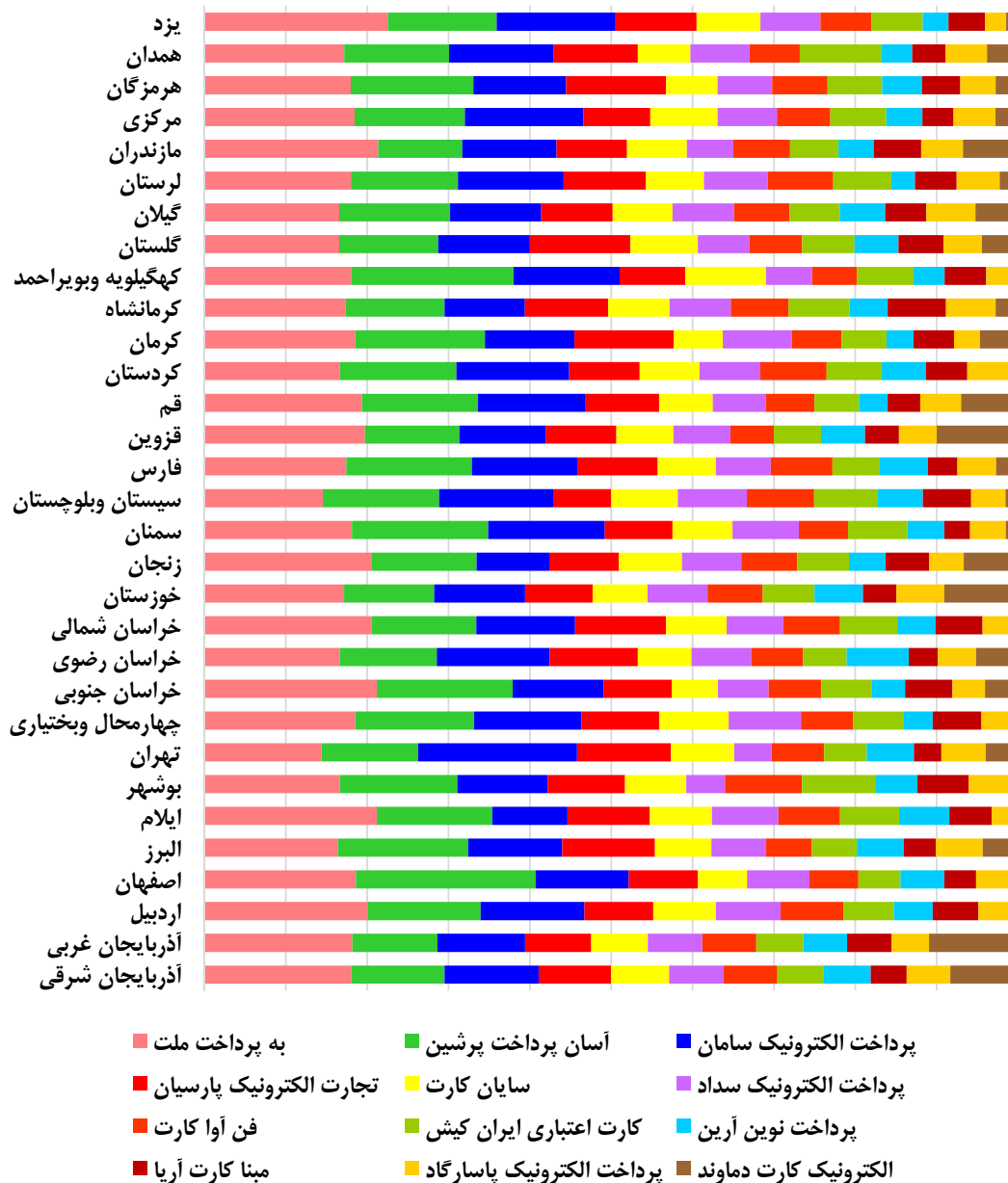
جدول ۱۹-۰۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۹۰	۰/۹۳۶	۲/۰۲۹	۰/۶۰۳	۱/۳۰۲	۰/۷۵۷	۰/۶۵۸	۱/۰۰۰	۰/۸۰۲	۰/۷۴۲	۰/۶۳۴	۰/۴۹۵
آذربایجان غربی	۱/۱۸۹	۱/۲۴۱	۲/۰۶۱	۰/۵۲۰	۱/۲۲۰	۰/۷۶۰	۰/۶۰۸	۰/۹۲۵	۰/۷۹۰	۰/۷۵۲	۰/۶۵۹	۰/۶۲۳
اردبیل	۱/۳۵۱	۰/۰۰۰	۱/۹۵۸	۰/۴۷۳	۱/۲۴۶	۰/۷۷۹	۰/۴۶۶	۰/۸۲۵	۰/۷۴۹	۰/۷۴۹	۰/۶۰۷	۰/۵۴۹
اصفهان	۲/۲۴۴	۰/۰۸۳	۱/۸۸۷	۰/۴۳۹	۱/۱۶۴	۰/۷۸۱	۰/۵۴۷	۰/۸۶۱	۰/۶۱۳	۰/۶۰۹	۰/۵۲۷	۰/۳۹۷
البرز	۱/۷۲۰	۰/۴۶۷	۱/۷۶۵	۰/۶۱۹	۱/۲۴۷	۰/۷۲۳	۰/۶۱۹	۱/۲۲۳	۰/۷۴۹	۰/۶۰۴	۰/۵۹۶	۰/۴۲۵
ایلام	۱/۲۸۳	-	۱/۹۱۴	۰/۲۹۳	۰/۸۲۵	۰/۷۳۹	۰/۵۵۹	۰/۹۱۵	۰/۶۹۱	۰/۶۸۳	۰/۶۵۶	۰/۴۶۸
بوشهر	۱/۳۹۴	۰/۰۹۵	۱/۶۰۲	۰/۴۸۶	۱/۰۷۱	۰/۴۶۱	۰/۵۰۰	۰/۹۱۷	۰/۷۲۵	۰/۹۱۳	۰/۸۶۷	۰/۶۱۲
تهران	۱/۲۳۶	۰/۴۱۲	۱/۴۹۳	۰/۵۶۷	۲/۰۳۱	۰/۴۷۸	۰/۶۰۳	۱/۱۹۹	۰/۸۰۹	۰/۶۷۲	۰/۵۴۴	۰/۳۵۰
چهارمحال وبختیاری	۱/۳۹۳	۰/۰۰۴	۱/۷۶۵	۰/۴۲۳	۱/۲۵۵	۰/۸۴۶	۰/۳۳۹	۰/۹۱۳	۰/۸۱۲	۰/۶۰۹	۰/۵۹۵	۰/۵۷۱
خراسان جنوبی	۱/۶۲۵	۰/۳۹۳	۲/۰۵۶	۰/۳۸۹	۱/۰۸۲	۰/۶۰۶	۰/۴۰۳	۰/۸۱۴	۰/۵۵۱	۰/۶۲۶	۰/۶۰۱	۰/۵۶۴
خراسان رضوی	۱/۳۱۲	۰/۵۶۷	۱/۸۲۷	۰/۵۱۶	۱/۵۲۷	۰/۸۰۹	۰/۸۴۰	۱/۱۹۲	۰/۷۲۳	۰/۷۰۱	۰/۵۹۰	۰/۳۹۲
خراسان شمالی	۱/۲۱۸	۰/۰۷۵	۱/۹۴۲	۰/۳۳۷	۱/۱۴۸	۰/۶۵۸	۰/۴۴۸	۱/۰۵۸	۰/۷۰۵	۰/۶۶۰	۰/۶۶۳	۰/۵۴۴
خوزستان	۱/۲۶۰	۱/۰۳۱	۱/۹۵۶	۰/۶۷۰	۱/۲۷۴	۰/۸۴۱	۰/۶۷۶	۰/۹۴۴	۰/۷۶۸	۰/۷۷۴	۰/۷۲۶	۰/۴۷۰
زنجان	۱/۳۲۹	۰/۶۸۷	۲/۱۲۵	۰/۴۴۰	۰/۹۲۰	۰/۷۵۵	۰/۴۶۵	۰/۸۸۵	۰/۸۰۰	۰/۷۰۷	۰/۶۶۰	۰/۵۵۲
سمنان	۱/۵۶۵	۰/۱۳۸	۱/۶۹۴	۰/۴۱۲	۱/۳۳۹	۰/۷۶۳	۰/۴۲۳	۰/۷۷۹	۰/۶۸۷	۰/۵۶۴	۰/۶۸۳	۰/۲۹۶
سیستان و بلوچستان	۱/۳۳۷	۰/۱۴۲	۱/۳۵۸	۰/۳۹۴	۱/۳۰۸	۰/۷۹۴	۰/۵۲۴	۰/۶۶۷	۰/۷۶۴	۰/۷۷۱	۰/۷۲۶	۰/۵۵۵
فارس	۱/۵۶۳	۰/۲۷۲	۱/۷۶۵	۰/۴۸۲	۱/۳۱۲	۰/۶۸۵	۰/۶۰۶	۱/۰۰۲	۰/۷۲۲	۰/۷۶۸	۰/۵۸۰	۰/۳۷۰
قزوین	۱/۲۷۶	۱/۰۹۴	۲/۱۶۳	۰/۵۱۰	۱/۱۵۹	۰/۷۶۸	۰/۵۹۴	۰/۹۵۵	۰/۷۶۹	۰/۵۸۶	۰/۶۳۵	۰/۴۵۸
قم	۱/۴۵۰	۰/۷۱۰	۱/۹۶۴	۰/۵۱۰	۱/۳۴۵	۰/۶۶۱	۰/۳۵۸	۰/۹۱۶	۰/۶۷۱	۰/۶۱۰	۰/۵۵۶	۰/۴۰۶
کردستان	۱/۳۵۰	۰/۰۸۱	۱/۵۶۷	۰/۵۰۶	۱/۳۰۵	۰/۷۰۳	۰/۵۱۳	۰/۸۱۶	۰/۶۹۴	۰/۷۶۷	۰/۶۳۷	۰/۴۷۸
کرمان	۱/۴۴۲	۰/۴۲۴	۱/۶۷۷	۰/۲۸۷	۰/۹۹۶	۰/۷۶۷	۰/۳۰۱	۱/۱۰۳	۰/۵۴۷	۰/۵۵۴	۰/۵۰۰	۰/۴۵۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنای کارت آریا
کرمانشاه	۱/۲۷۷	۰/۲۸۸	۱/۸۲۱	۰/۶۴۱	۱/۰۳۶	۰/۷۹۰	۰/۴۹۲	۱/۰۷۴	۰/۷۹۳	۰/۷۴۷	۰/۷۸۷	۰/۷۵۰
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۷۹۹	۰/۰۰۰	۱/۶۲۱	۰/۳۵۱	۱/۱۷۱	۰/۵۱۱	۰/۳۴۵	۰/۷۲۷	۰/۸۹۳	۰/۴۹۵	۰/۶۲۷	۰/۴۶۰
گلستان	۱/۲۳۰	۰/۴۴۸	۱/۶۷۷	۰/۴۷۸	۱/۱۳۹	۰/۶۴۰	۰/۵۴۸	۱/۲۵۵	۰/۸۳۷	۰/۶۵۸	۰/۶۵۱	۰/۵۶۰
گیلان	۱/۵۳۱	۰/۵۸۷	۱/۸۵۹	۰/۶۷۹	۱/۲۵۹	۰/۸۴۹	۰/۶۲۸	۰/۹۸۶	۰/۸۲۸	۰/۷۶۶	۰/۶۹۲	۰/۵۶۷
لرستان	۱/۲۹۹	۰/۲۲۲	۱/۷۷۶	۰/۵۲۲	۱/۲۸۳	۰/۷۷۷	۰/۲۸۸	۱/۰۰۰	۰/۷۰۳	۰/۷۹۳	۰/۷۰۴	۰/۵۰۶
مازندران	۱/۱۷۸	۰/۷۷۰	۲/۴۳۲	۰/۵۸۶	۱/۳۱۸	۰/۶۴۹	۰/۴۹۶	۰/۹۸۸	۰/۸۳۹	۰/۷۹۶	۰/۶۷۶	۰/۶۶۲
مرکزی	۱/۳۱۸	۰/۲۷۰	۱/۷۹۴	۰/۵۰۰	۱/۴۱۶	۰/۷۱۰	۰/۴۳۳	۰/۸۰۱	۰/۸۰۲	۰/۶۳۷	۰/۶۶۹	۰/۳۷۱
هرمزگان	۱/۳۷۰	۰/۲۴۸	۱/۶۳۱	۰/۳۹۵	۱/۰۳۵	۰/۶۰۸	۰/۴۴۴	۱/۱۱۷	۰/۵۷۴	۰/۶۱۹	۰/۶۰۸	۰/۴۲۹
همدان	۱/۲۶۹	۰/۳۷۵	۱/۶۹۲	۰/۵۰۰	۱/۲۶۶	۰/۷۱۶	۰/۳۷۸	۱/۰۲۰	۰/۶۳۶	۰/۶۱۰	۰/۹۸۳	۰/۴۰۵
یزد	۱/۲۹۵	۰/۱۳۹	۲/۱۷۴	۰/۲۴۹	۱/۴۱۰	۰/۷۱۲	۰/۳۰۶	۰/۹۶۱	۰/۷۶۰	۰/۶۰۷	۰/۶۰۷	۰/۴۳۶

*به علت اینکه در برخی از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌ها و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها که حاصل تقسیم این دو سهم می‌باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسین" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در بیش از ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌ها برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰۰۰ آمده است.

شکل ۱۰۰۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

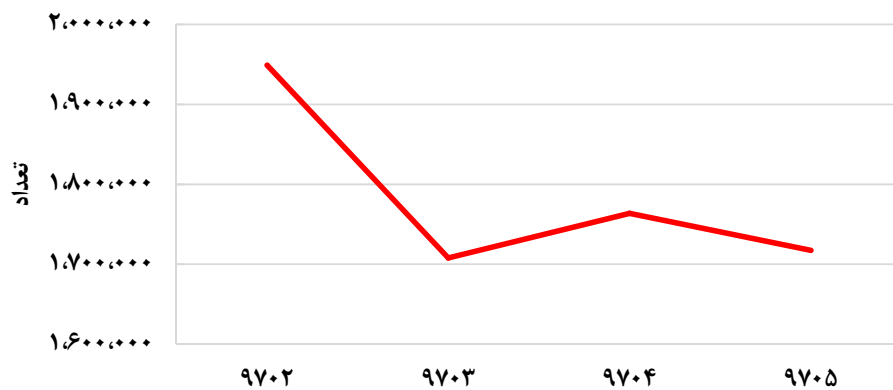
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۰ طی اردیبهشت ماه تا مرداد ماه ۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۰ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی چهار ماه گذشته

خوشبختانه در مرداد ماه شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با ریزش ۲/۶۳ درصدی در تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی مواجه شده است. به غیر از یک شرکت، از تعداد این نوع از کارتهای سایر شرکت‌ها کاسته شده است. بالاترین کاهش در عملکرد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. جدول ۲۰-۰ سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه مرداد ۹۷ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۴/۴۰ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

جدول ۲۰۰۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مرداد ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۴۴٪	۱۲/۲۵٪	-۰/۱۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۶/۹۱٪	۲۸/۹۸٪	-۷/۹۴٪
به پرداخت ملت	۱۱/۹۹٪	۱۱/۷۳٪	-۰/۲۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۴/۵۸٪	۴۳/۷۴٪	-۰/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۷۲٪	۱۹/۱۲٪	-۰/۵۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۴/۵۹٪	۲۳/۰۵٪	-۱/۵۴٪
پرداخت نوین آراین	۳۳/۷۰٪	۳۳/۵۲٪	-۰/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۵/۱۳٪	۲۳/۵۵٪	-۱/۵۸٪
سایان کارت	۲۱/۲۱٪	۱۹/۸۵٪	-۱/۳۶٪
فن‌آوا کارت	۲۹/۲۰٪	۲۷/۱۲٪	-۲/۰۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۰/۹۴٪	۳۰/۰۹٪	-۰/۸۵٪
مینا کارت آریا	۳۸/۴۳٪	۳۷/۴۷٪	-۰/۹۶٪
کل	۲۵/۳۳٪	۲۴/۴۰٪	-۰/۹۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت Bold نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. خوشبختانه در این ماه عملکرد عمده‌ی شرکت‌ها در حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به گونه‌ای بوده است که از عدد این شاخص در آن‌ها کم شده است. بیشترین ریزش با رقمی معادل با ۷/۹۴ درصد در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "به پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل ۱۱/۷۳ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. در مقابل ۴۳/۷۴ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" از نوع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده‌اند.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

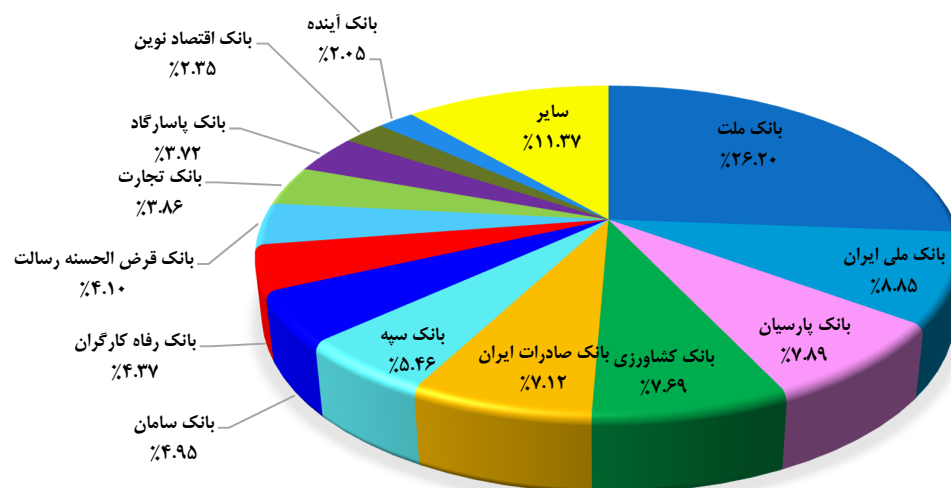
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

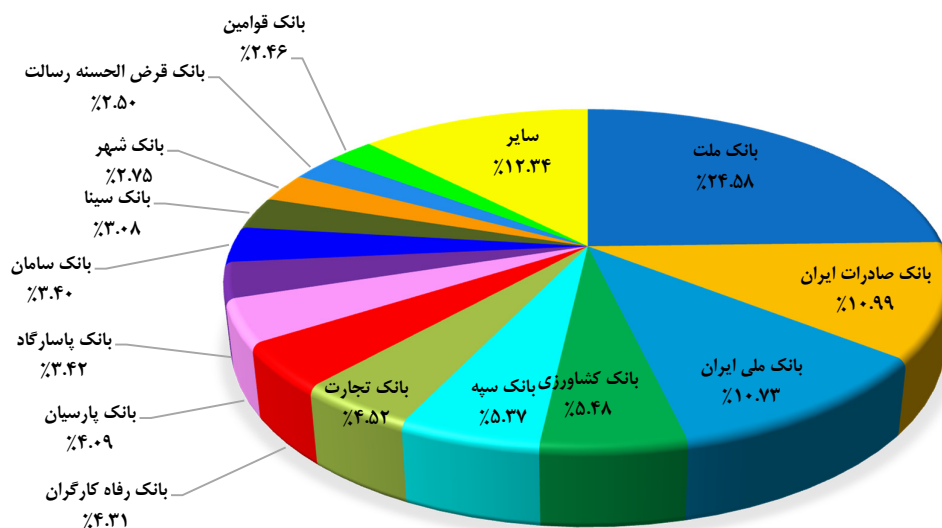
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در مرداد ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۳۹۷

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مرداد ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۶/۲۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۵۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مرداد ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					
		کارتخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۸٪	۲۱/۲۲٪	۰/۹۷٪	۱/۴۳٪	۲/۰۲٪	۵/۰۵٪
۲	بانک انصار	۱/۹۵٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۱/۸۷٪	۰/۴۰٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۹۳٪	۱/۹۱٪	۱۹/۱۱٪	۱/۹۲٪	۰/۹۰٪	۱۶/۰۱٪
۵	بانک پارسیان	۵/۸۱٪	۲۸/۷۶٪	۲۱/۴۰٪	۳/۳۲٪	۱۱/۰۰٪	۲۲/۲۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۰۹٪	۱/۳۷٪	۰/۰۹٪	۳/۵۲٪	۲/۵۰٪	۰/۱۸٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۹٪	۰/۸۰٪	۰/۱۵٪	۴/۶۴٪	۳/۴۹٪	۰/۱۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاه	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۲۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۷/۰۹٪	۰/۲۶٪	۰/۱۰٪	۰/۷۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۹٪	۰/۱۸٪	۰/۱۰٪	۰/۳۶٪	۰/۲۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۳٪	۱/۳۹٪	۰/۰۵٪	۴/۱۶٪	۵/۹۵٪	۰/۷۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۴	بانک سامان	۴/۹۵٪	۹/۳۱٪	۱/۳۳٪	۳/۰۶٪	۶/۴۹٪	۸/۷۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪
۱۵	بانک سپه	۶/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۵/۸۴٪	۱/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۵۶٪	۰/۰۴٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۵٪	۱/۳۹٪	۰/۱۰٪	۲/۷۲٪	۶/۶۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۴٪	۰/۶۴٪	۰/۱۰٪	۱/۱۱٪	۱۸/۶۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۸۹٪	۱/۰۸٪	۰/۷۶٪	۱۱/۹۸٪	۱/۷۷٪	۰/۸۲٪	۰/۸۲٪	۰/۸۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۰٪	۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۲/۷۶٪	۰/۰۲٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۸۸٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۶٪	۰/۰۴٪	۰/۲۵٪	۲/۷۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۰٪	۰/۲۰٪	۰/۲۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۲٪	۴/۷۴٪	۵/۱۹٪	۵/۹۲٪	۱/۱۸٪	۵/۷۰٪	۵/۷۰٪	۵/۷۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۷٪	۰/۰۴٪	۰/۱۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۵٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۶٪	۰/۳۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۷٪	۰/۱۳٪	۰/۱۰٪	۱/۵۱٪	۳/۳۸٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۹	بانک ملت	۲۵/۲۶٪	۱۵/۲۲٪	۴۹/۶۹٪	۲۴/۶۱٪	۲۳/۷۸٪	۳۹/۰۱٪	۳۹/۰۱٪	۳۹/۰۱٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۷۴٪	۳/۰۹٪	۰/۴۸٪	۱۰/۹۴٪	۹/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۸٪	۰/۵۲٪	۰/۱۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۶٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش						سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش	
		کارتخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی		
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "پارسیان"، "اقتصاد نوین"، "ملت" و "سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "ملت"، "شهر"، "پارسیان" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک ها به ترتیب در مکان های اول تا چهارم جای گرفته اند.

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۲/۱۳٪	۴۵/۴۲٪	۲/۴۵٪	۸۶/۳۷٪	۱۲/۶۱٪	۱/۰۲٪
۲	بانک انصار	۹۹/۱۹٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪	۹۷/۸۴٪	۲/۱۶٪	۰/۰۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۶٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۰/۰۰٪	۴/۶۹٪	۵۵/۳۱٪	۹۲/۹۲٪	۴/۴۹٪	۲/۵۹٪
۵	بانک پارسیان	۶۵/۵۶٪	۱۸/۳۶٪	۱۶/۰۸٪	۷۳/۲۷٪	۲۵/۰۹٪	۱/۶۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۰۰٪	۱/۸۶٪	۰/۱۴٪	۹۳/۱۶٪	۶/۸۳٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۷۳٪	۱/۰۵٪	۰/۲۳٪	۹۲/۷۸٪	۷/۲۱٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۹۵٪	۱/۰۴٪	۰/۰۱٪	۹۶/۴۰٪	۳/۶۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۳٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۷۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۹٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۳۸٪	۸۷/۷۹٪	۳/۸۳٪	۵۵/۹۶٪	۴۳/۳۳٪	۰/۷۱٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۲	بانک دی	۹۶/۱۱٪	۳/۵۱٪	۰/۳۸٪	۹۳/۶۲٪	۶/۲۹٪	۰/۰۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۳۳٪	۱/۶۰٪	۰/۰۷٪	۸۷/۰۸٪	۱۲/۸۷٪	۰/۰۵٪
۱۴	بانک سامان	۸۸/۹۴٪	۹/۴۷٪	۱/۵۹٪	۸۱/۴۰٪	۱۷/۸۲٪	۰/۷۷٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۶٪	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۹۸/۲۴٪	۱/۷۶٪	۰/۰۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۷٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۰/۵۰٪	۹/۴۹٪	۰/۰۱٪	۷۹/۹۰٪	۲۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۵/۶۳٪	۳/۷۰٪	۰/۶۶٪	۳۶/۵۲٪	۶۳/۴۷٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۶۰٪	۰/۷۶٪	۰/۶۴٪	۹۸/۴۷٪	۱/۵۱٪	۰/۰۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۸٪	۰/۶۲٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۹۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۷۹٪	۰/۱۹٪	۰/۰۳٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۷۱٪	۰/۱۶٪	۱/۱۳٪	۹۹/۰۲٪	۰/۹۵٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۶۵٪	۰/۳۱٪	۰/۰۴٪	۹۸/۳۲٪	۱/۶۸٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۲/۸۹٪	۳/۱۰٪	۴/۰۱٪	۹۷/۶۷٪	۲/۰۱٪	۰/۳۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۴۹٪	۰/۴۷٪	۰/۰۳٪	۹۸/۹۶٪	۱/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۷۲/۸۰٪	۲۷/۱۷٪	۰/۰۳٪	۹۶/۲۰٪	۳/۷۹٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۲۱٪	۰/۷۴٪	۰/۰۵٪	۸۱/۲۱٪	۱۸/۷۹٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۵/۸۲٪	۲/۹۳٪	۱۱/۲۵٪	۹۰/۴۹٪	۹/۰۳٪	۰/۴۸٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۷/۹۲٪	۱/۷۶٪	۰/۳۲٪	۹۲/۱۵٪	۷/۸۴٪	۰/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۷۵٪	۳/۲۵٪	۰/۰۰٪	۹۸/۶۴٪	۱/۳۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۵	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مرداد ۹۷ در تراکنش های بانک های کشور همانند ماه گذشته به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "پارسیان" در مقام دوم، بانک "ملت" در مقام سوم و بانک "کشاورزی" در مقام چهارم قرار گرفته اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۹۷ در تراکنش های بانک های کشور نیز همانند ماه های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک های "اقتصاد نوین"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "پارسیان" به ترتیب در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در مرداد ماه بانک های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۰۵ و ۰/۴۱ درصد تعداد تراکنش های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته اند که همانگونه که مشاهده می گردد، ارقام متعلق به بانک های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه های بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه های جذب هر بانک شده است.

۵،۱،۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۷۸۳	۱/۸۹۹۷	۲۱/۲۱۹۲	۴۵۰/۲۵۲۵	۰/۹۷۳۴	۰/۹۴۷۵
۲	بانک انصار	۱/۹۵۳۵	۳/۸۱۶۱	۰/۲۷۸۶	۰/۰۷۷۶	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۰
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲۵۶	۰/۳۹۱۴	۰/۰۱۱۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۹۲۰۷	۰/۸۴۷۷	۱/۹۰۸۳	۳/۶۴۱۴	۱۹/۱۰۶۲	۳۶۵/۰۴۸۳
۵	بانک پارسیان	۵/۸۱۴۰	۳۳/۸۰۳۰	۲۸/۷۶۱۶	۸۲۷/۲۳۰۵	۲۱/۳۹۸۷	۴۵۷/۹۰۲۳
۶	بانک پاسارگاد	۴/۰۹۱۰	۱۶/۷۳۶۲	۱/۳۷۴۳	۱/۸۸۸۷	۰/۰۸۶۶	۰/۰۰۷۵
۷	بانک تجارت	۴/۲۸۵۷	۱۸/۳۶۷۲	۰/۸۰۴۷	۰/۶۴۷۶	۰/۱۵۰۳	۰/۰۲۲۶
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۴۵۰	۰/۵۵۵۰	۰/۱۳۸۷	۰/۰۱۹۲	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۵۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸۳۹	۰/۰۸۰۶	۰/۰۰۸۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۳۷	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۸۳	۰/۰۰۱۵	۷/۰۹۴۱	۵۰/۳۲۶۶	۰/۲۶۳۱	۰/۰۶۹۲
۱۲	بانک دی	۰/۲۸۵۶	۰/۰۸۱۶	۰/۱۸۴۱	۰/۰۳۳۹	۰/۰۱۶۹	۰/۰۰۰۳
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۲۷۳	۲۳/۳۰۲۵	۱/۳۸۶۸	۱/۹۲۳۲	۰/۰۴۹۱	۰/۰۰۲۴
۱۴	بانک سامان	۴/۹۴۸۱	۲۴/۴۸۳۶	۹/۳۰۶۸	۸۶/۶۱۶۰	۱/۳۲۹۲	۱/۷۶۶۸
۱۵	بانک سپه	۶/۱۲۰۶	۳۷/۴۶۲۳	۰/۱۲۰۱	۰/۰۱۴۴	۰/۱۲۲۵	۰/۰۱۵۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴۳۹	۰/۰۵۹۵	۰/۰۰۶۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۷۴۷۹	۰/۵۵۹۳	۱/۳۸۶۰	۱/۹۲۰۹	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۳۷۹	۰/۸۷۹۶	۰/۶۴۱۵	۰/۴۱۱۵	۰/۰۹۷۸	۰/۰۰۹۶
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۸۸۹۴	۶۲/۲۴۳۱	۱/۰۷۹۹	۱/۱۶۶۲	۰/۷۶۳۴	۰/۵۸۲۸
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۸۳	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۹۸۶	۲۱/۱۴۷۲	۰/۰۷۶۷	۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۰۴۰	۱/۰۰۸۰	۰/۰۳۳۱	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۴۲	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۵۹۰	۲/۱۲۸۷	۰/۰۴۲۹	۰/۰۰۱۸	۰/۲۵۰۰	۰/۰۶۲۵
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵۷۳	۰/۰۲۴۷	۰/۰۰۸۷	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۱۹۱	۶۴/۳۰۶۷	۴/۷۳۵۴	۲۲/۴۲۳۶	۵/۱۹۳۱	۲۶/۹۶۸۲
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۷۰۴	۰/۲۲۱۳	۰/۰۳۹۶	۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۳۴	۰/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵۹۷	۰/۰۰۳۶	۰/۳۹۳۵	۰/۱۵۴۹	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۷۲۲	۰/۹۴۵۱	۰/۱۲۷۵	۰/۰۱۶۳	۰/۰۰۸۰	۰/۰۰۰۱
۲۹	بانک ملت	۲۵/۲۵۶۴	۶۳۷/۸۸۵۰	۱۵/۲۱۵۸	۲۳۱/۵۱۹۵	۴۹/۶۸۹۷	۲۰۴۶۹/۰۷۰۶
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۷۳۹۰	۹۴/۸۴۷۸	۳/۰۸۹۲	۹/۵۴۳۴	۰/۴۸۵۰	۰/۲۳۵۲
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۸۱۳	۰/۷۷۶۸	۰/۵۲۳۵	۰/۲۷۴۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۶۵	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۲۸۵	۰/۲۷۹۳	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲۳۶	۰/۱۷۹۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۴۳۶	۰/۰۵۹۳	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱۰۰۴۹/۳۸۴۱	-	۱۶۹۰/۱۱۲۶	-	۳۰۳۲۲/۷۱۰۹

ملاحظه می‌شود که در مرداد ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳۰۳۲۲/۷۱۰۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل

توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۰۴۹/۳۸۴۱ و ۱۶۹۰/۱۱۲۶ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مرداد ماه ۹۷ نسبت به تیر ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر و مرداد ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی	
	تیر ۹۷	مرداد ۹۷	نرخ رشد	تیر ۹۷	مرداد ۹۷	نرخ رشد	تیر ۹۷	مرداد ۹۷
شاخص H-H	۱۰۶۵/۳۴۰۸	۱۰۴۹/۳۸۴۱	-۱/۵۰٪	۱۶۲۰/۲۸۱۰	۱۶۹۰/۱۱۲۶	۴/۳۱٪	۳۰۲۰۲/۵۷۱۰	۳۰۳۲۲/۷۱۰۹
								۳/۷۵٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار "کارتخوان فروشگاهی" در مرداد ماه نسبت به تیر ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار پذیرش موبایلی" نرخ رشد مثبت داشته‌اند؛ اما این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۱,۳۳۴,۹۶۶ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۸,۴۰۲,۰۰۰ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۷۹ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۷۳,۱۱۱ عدد و سهم ۰/۰۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۲

Credit card ۳۳

Prepaid ۳۴

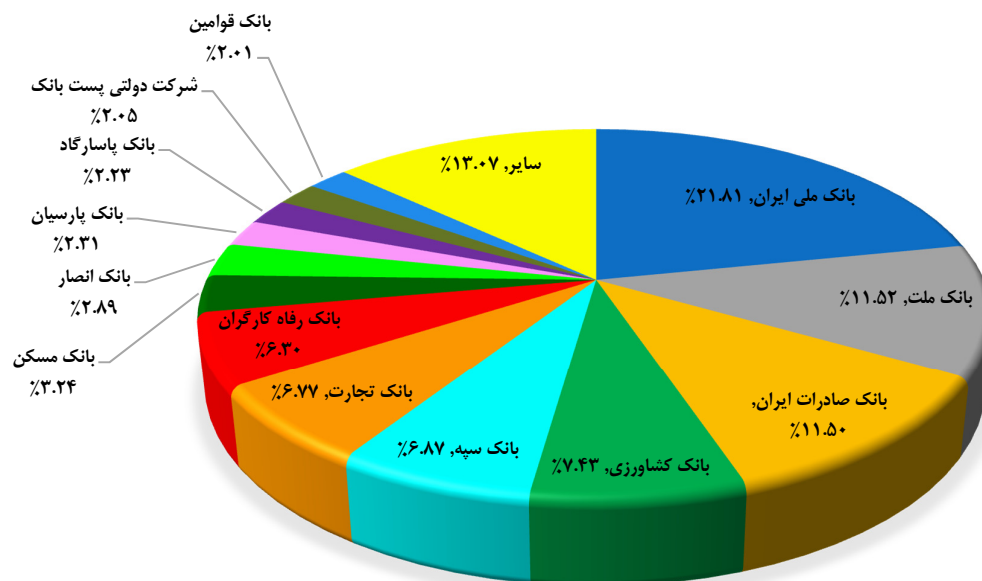
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
تیر ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۹۶۹,۱۹۷	۶۶,۶۶۲	۸۷,۳۶۱,۷۸۹	۹۰,۳۹۷,۶۴۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۲۸٪	۰/۰۷٪	۹۶/۶۴٪	-
مرداد ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۸۵۹,۸۵۵	۷۳,۱۱۱	۸۸,۴۰۲,۰۰۰	۹۱,۳۳۴,۹۶۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۱۳٪	۰/۰۸٪	۹۶/۷۹٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه نسبت به تیر ماه					
		-۳/۶۸٪	۹/۶۷٪	۱/۱۹٪	۱/۰۴٪

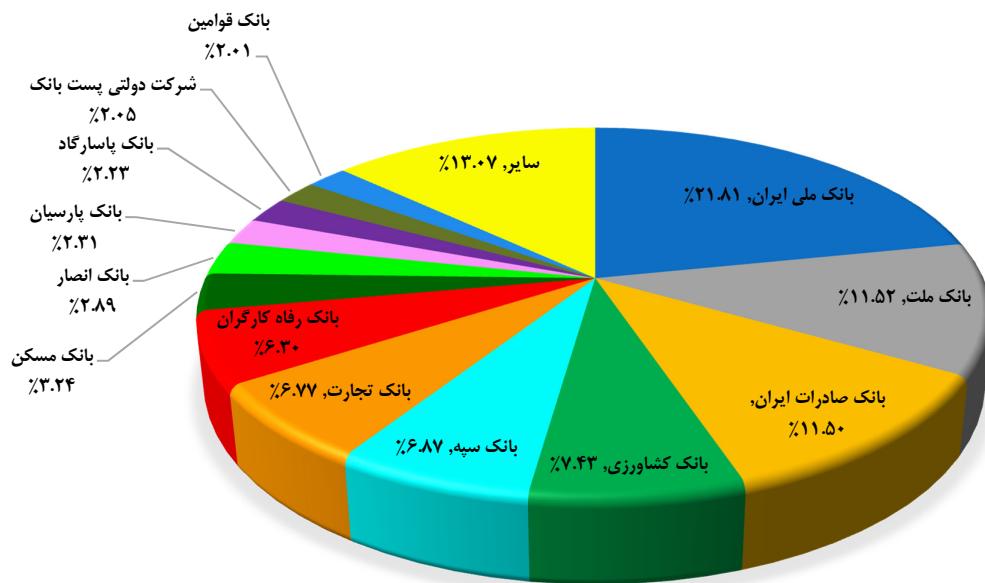
همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ۹۷ نسبت به تیر ماه، نرخ رشد معادل ۱/۰۴ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت‌های هدیه و بن کارت منفی و در دودسته دیگر مثبت بوده است.

۵,۲,۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی مرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

۵,۲,۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مرداد ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – مرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۳۱٪	۱/۰۸٪	۲/۱۲٪
۲	بانک انصار	۰/۴۴٪	۲/۹۴٪	۱/۲۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۱/۱۶٪	۶/۲۲٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۳٪	۱/۷۱٪	۲۰/۹۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۱۲٪	۲/۲۱٪	۲/۹۵٪
۷	بانک تجارت	۱/۶۲٪	۶/۸۲٪	۵/۳۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۰۰٪	۰/۸۵٪	۰/۸۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۰/۳۷٪	۰/۲۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۵٪	۰/۴۸٪	۰/۴۲٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۲٪	۶/۳۴٪	۵/۰۲٪
۱۴	بانک سامان	۳/۸۹٪	۰/۹۱٪	۳/۸۷٪
۱۵	بانک سپه	۱۲/۳۶٪	۶/۹۱٪	۵/۳۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۱٪	۰/۲۷٪	۰/۷۳٪
۱۷	بانک سینا	۳/۷۵٪	۰/۶۸٪	۰/۸۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۲/۶۶٪	۱/۶۵٪	۶/۹۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۵۲٪	۱۱/۶۸٪	۶/۳۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۷۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۱۰٪	۱/۶۹٪	۰/۹۱٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۱۰٪	۱/۱۴٪	۰/۹۱٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۱۰٪	۲/۰۴٪	۱/۰۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۲٪	۰/۷۸٪
۲۵	بانک کشاورزی	۲/۳۱٪	۷/۵۶٪	۳/۵۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۰٪	۰/۲۳٪	۰/۳۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۱۰٪	۳/۳۰٪	۱/۳۳٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۳/۴۶٪	۱۱/۶۳٪	۷/۱۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۱۴٪	۲۲/۱۵٪	۱۱/۸۴٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۶٪	۲/۱۱٪	۰/۲۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۱۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۲۵٪	۰/۹۱٪	۱/۴۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۱۰٪	۰/۳۱٪	۰/۵۷٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۱۵ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۳/۴۶ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۰/۹۸ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مرداد ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۴٪	۹۳/۸۰٪	۵/۹۶٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۸/۶۵٪	۱/۳۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۸۷٪	۳/۱۳٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۵/۲۴٪	۱۴/۷۶٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۶۱٪	۲۸/۳۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۸٪	۹۵/۷۹٪	۴/۱۳٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۲٪	۹۷/۵۳٪	۲/۴۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۹٪	۹۶/۹۱٪	۳/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۱۰٪	۶/۹۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۷/۷۸٪	۲/۲۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۷۶٪	۹۴/۵۳٪	۳/۷۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۴٪	۹۷/۲۳٪	۲/۷۳٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۵۰٪	۲/۵۰٪
۱۴	بانک سامان	۰/۳۱٪	۸۷/۶۶٪	۱۲/۰۳٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۴٪	۹۷/۴۱٪	۲/۴۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۲/۱۱٪	۷/۸۹٪
۱۷	بانک سینا	۰/۴۴٪	۹۵/۶۹٪	۳/۸۸٪
۱۸	بانک شهر	۰/۱۲٪	۸۷/۹۳٪	۱۱/۹۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۲۷٪	۱/۷۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۸۸٪	۹۱/۰۱٪	۷/۱۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۲۸٪	۱/۷۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۴۸٪	۲/۵۲٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۳۰٪	۱/۷۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۲/۷۴٪	۱۷/۲۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۲٪	۹۸/۴۸٪	۱/۴۹٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۷٪	۹۵/۷۴٪	۴/۰۸٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۲/۰۵٪	۱۷/۹۵٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۷۱٪	۱/۲۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۶۴/۰۴٪	۳۵/۹۶٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۷٪	۹۷/۷۰٪	۱/۹۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۸/۲۸٪	۱/۷۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۰٪	۹۹/۴۴٪	۰/۳۵٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۶/۸۳٪	۳/۱۷٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۲٪	۹۵/۲۴٪	۴/۷۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۹/۵۴٪	۰/۴۶٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۴/۴۸٪	۵/۵۲٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال- هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱	بانک اقتصاد نوین	۱۰/۹۵۶۳	۳/۳۱۰۰	۱/۰۷۸۸	۱/۱۶۳۹	۲/۱۲۰۵	۴/۴۹۶۳
۲	بانک انصار	۰/۱۹۶۴	۰/۴۴۳۲	۲/۹۴۴۹	۸/۶۷۲۵	۱/۲۳۵۵	۱/۵۲۶۵
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰۰۱	۰/۰۱۰۹	۰/۴۱۳۳	۰/۱۷۰۸	۰/۴۱۳۲	۰/۱۷۰۷
۴	بانک آینده	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۴۱	۱/۱۶۳۱	۱/۳۵۲۷	۶/۲۲۴۸	۳۸/۷۴۸۵
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱۶۵	۰/۱۲۸۶	۱/۷۱۱۹	۲/۹۳۰۶	۲۰/۹۷۹۹	۴۴۰/۱۵۶۶
۶	بانک پاسارگاد	۴/۵۱۲۱	۲/۱۲۴۲	۲/۲۰۸۹	۴/۸۷۹۳	۲/۹۴۶۱	۸/۶۷۹۵
۷	بانک تجارت	۲/۶۴۰۴	۱/۶۲۴۹	۶/۸۲۳۲	۴۶/۵۵۶۵	۵/۳۰۳۰	۲۸/۱۲۱۴
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۹۹۷۰	۰/۹۹۸۵	۰/۸۵۴۸	۰/۷۳۰۷	۰/۸۱۸۰	۰/۶۶۹۲
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۹۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۰۷	۰/۰۰۰۴
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۴	۰/۳۶۷۵	۰/۱۳۵۱	۰/۲۵۸۱	۰/۰۶۶۶
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۱۲۷۴	۰/۳۵۷۰	۰/۰۱۵۸	۰/۰۰۰۳	۰/۰۱۹۲	۰/۰۰۰۴
۱۲	بانک دی	۰/۰۶۱۳	۰/۲۴۷۶	۰/۴۷۹۵	۰/۲۳۰۰	۰/۴۱۵۹	۰/۱۷۳۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰۰۴	۰/۰۲۰۵	۶/۳۴۳۶	۴۰/۲۴۱۳	۵/۰۱۹۶	۲۵/۱۹۶۳
۱۴	بانک سامان	۱۵/۱۱۰۶	۳/۸۸۷۲	۰/۹۱۱۵	۰/۸۳۰۹	۳/۸۶۷۰	۱۴/۹۵۳۵
۱۵	بانک سپه	۱۵۲/۶۵۰۶	۱۲/۳۵۵۲	۶/۹۰۹۴	۴۷/۷۴۰۵	۵/۳۶۷۶	۲۸/۸۱۱۷
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۸۲	۰/۲۷۱۴	۰/۰۷۳۷	۰/۷۱۸۴	۰/۵۱۶۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱۷	بانک سینا	۳/۷۵۱۸	۱۴/۰۷۶۲	۰/۶۷۸۷	۰/۴۶۰۶	۰/۸۴۹۸	۰/۷۲۲۲
۱۸	بانک شهر	۲/۶۵۶۲	۷/۰۵۵۶	۱/۶۵۰۲	۲/۷۲۳۰	۶/۹۳۵۳	۴۸/۰۹۸۶
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۵۱۵۵	۲/۲۹۶۸	۱۱/۶۷۹۸	۱۳۶/۴۱۸۶	۶/۳۰۸۷	۳۹/۷۹۹۸
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۷۳۷۲	۰/۵۴۳۵	۰/۰۲۹۵	۰/۰۰۰۹	۰/۰۷۱۲	۰/۰۰۵۱
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۶۸۹۲	۲/۸۵۳۲	۰/۹۱۴۶	۰/۸۳۶۵
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۱۴۴۷	۱/۳۱۰۴	۰/۹۱۲۹	۰/۸۳۳۵
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۲/۰۴۳۷	۴/۱۷۶۸	۱/۰۹۳۸	۱/۱۹۶۴
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۲۰۴	۰/۰۱۴۵	۰/۷۷۶۲	۰/۶۰۲۴
۲۵	بانک کشاورزی	۲/۳۰۷۵	۵/۳۲۴۳	۷/۵۵۵۱	۵۷/۰۸۰۳	۳/۵۳۴۰	۱۲/۴۸۹۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۹۶۵	۰/۲۴۶۵	۰/۲۲۸۷	۰/۰۵۲۳	۰/۳۰۱۶	۰/۰۹۰۹
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۵۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۳۸	۰/۰۰۱۱
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۳/۳۰۲۶	۱۰/۹۰۷۳	۱/۳۳۱۷	۱/۷۷۳۵
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۳/۴۶۳۹	۲۸۸۸/۳۸۹۸	۱۱/۶۲۸۸	۱۳۵/۲۲۸۴	۷/۱۰۵۵	۵۰/۴۸۸۶
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۱۴۳۰	۱۷/۱۶۴۶	۲۲/۱۴۷۱	۴۹۰/۴۹۳۴	۱۱/۸۴۴۳	۱۴۰/۲۸۸۴
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۵۹۳	۲۶/۶۱۸۲	۲/۱۰۵۹	۴/۴۳۴۷	۰/۲۳۱۸	۰/۰۵۳۷
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۱۲	۰/۰۰۰۵	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۰۵
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۲۴۷۶	۰/۰۶۱۳	۰/۹۱۱۶	۰/۸۳۱۰	۱/۴۰۱۷	۱/۹۶۴۹
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۳۶۵	۰/۰۵۵۹	۰/۰۳۳۶	۰/۰۰۱۱
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۳۱۴۴	۰/۰۹۸۸	۰/۵۶۸۲	۰/۳۲۲۹
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۳,۱۱۹/۰۴۶۰	-	۱,۰۰۲/۸۴۸۲	-	۸۹۱/۸۵۶۰

ملاحظه می‌شود که در مرداد ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر دسته "کارت اعتباری" و "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت و در دسته "برداشت" رشد منفی وجود داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۰/۳۳ درصدی در مرداد ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)

قرار گرفته است که بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که سهم بازار بانک های صادر کننده در بازار صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می باشد.

نکته دیگر نرخ رشد مثبت ۳/۱۵ درصدی "کارت اعتباری" و قرار گرفتن این جنس کارت همچنان در طبقه تمرکز بالایی باشد.

همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۳/۱۵ درصد داشته و این به معنای قرار گرفتن مجدد آن در طبقه "تمرکز بالا" و حیطه انحصار در حوزه صدور این دسته از کارت ها در بین بانک های صادرکننده می باشد. بالاترین سهم در مرداد ماه ۹۷ برای کارت اعتباری همچنان به ترتیب به بانک های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک های صادرکننده کارت های بانکی تراکنش دار در مرداد ماه نسبت به تیر ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های صادرکننده - تیر و مرداد ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	تیر ۹۷	مرداد ۹۷	نرخ رشد	تیر ۹۷	مرداد ۹۷	نرخ رشد	تیر ۹۷	مرداد ۹۷	نرخ رشد
شاخص HHI	۳۰.۲۳/۸۷۷۹	۳۰.۱۹/۰۴۶۰	۳/۱۵٪	۱۰.۰۳/۲۴۸۷	۱۰.۰۲/۸۴۸۲	-۰/۰۴٪	۸۸۸/۹۲۴۳	۸۹۱/۸۵۶۰	۰/۳۳٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار، در مرداد ماه همانگونه که مشخص است صدور "کارت برداشت" در بانک های صادر کننده در کشور رشد منفی ۰/۰۴ درصدی داشته است که این به معنی نزدیک شدن به رقابت در بین بانک های صادر کننده است.

دسته "کارت هدیه و بن کارت" در دسته "رقابتی" باقی مانده است که این همچنان به معنای قرار گرفتن وضعیت صدور کارت های "هدیه و بن کارت" در وضعیت رقابت می باشد که بیشترین سهم در صدور این دسته

از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

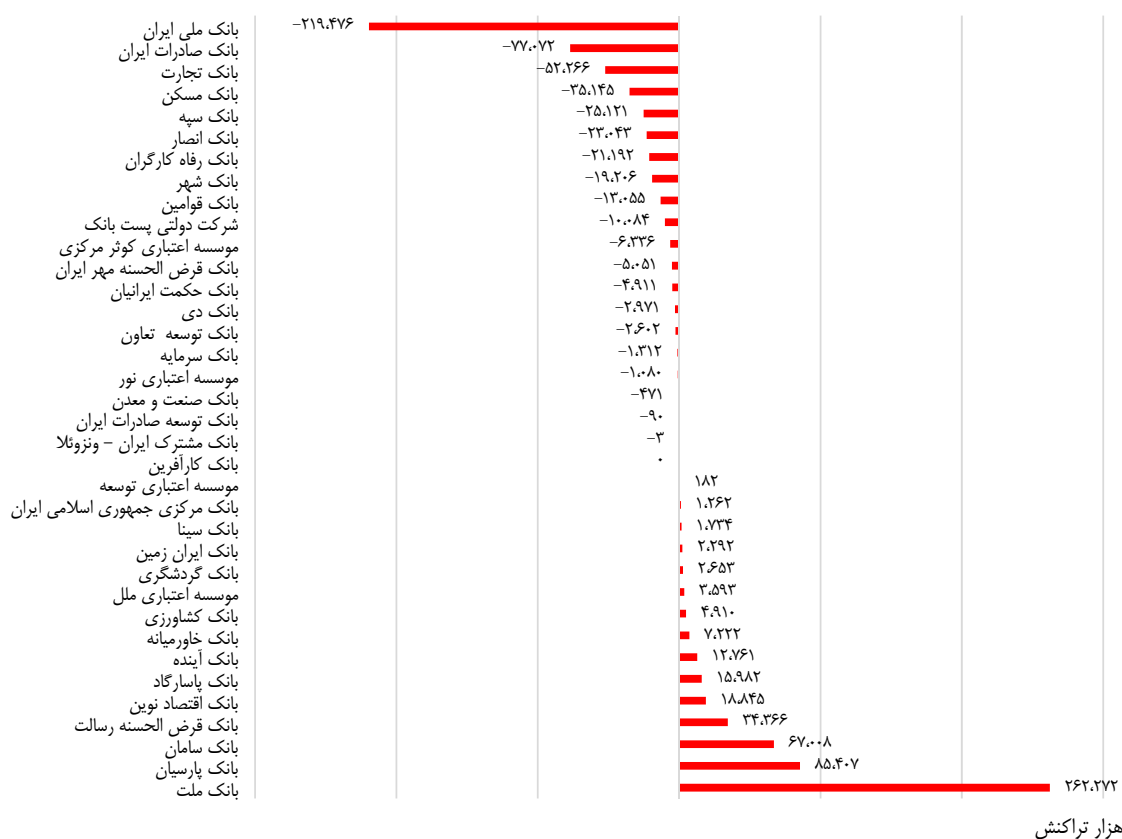
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۴٪	۲/۳۵٪	۱/۴۳٪	۱/۵۰٪
۲	بانک انصار	۲/۹۹٪	۱/۷۵٪	۲/۴۴٪	۱/۷۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۵۶٪	۰/۶۰٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۳۶٪	۲/۰۵٪	۲/۵۷٪	۱/۸۶٪
۵	بانک پارسیان	۳/۳۰٪	۷/۸۹٪	۲/۷۰٪	۴/۰۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۸۶٪	۳/۷۲٪	۲/۸۲٪	۳/۴۲٪
۷	بانک تجارت	۶/۶۸٪	۳/۸۶٪	۴/۷۷٪	۴/۵۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۶۷٪	۰/۶۹٪	۰/۶۴٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۲٪	۰/۲۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۴۱٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۲٪	۰/۲۶٪	۰/۵۲٪	۰/۳۵٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۵۱٪	۴/۳۷٪	۴/۲۱٪	۴/۳۱٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۴	بانک سامان	۱/۳۵٪	۴/۹۵٪	۱/۷۷٪	۳/۴۰٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۱٪	۵/۴۶٪	۵/۵۵٪	۵/۳۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪	۰/۴۱٪	۰/۵۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۷۴٪	۰/۶۵٪	۳/۰۸٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۱٪	۰/۸۷٪	۳/۲۰٪	۲/۷۵٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۷٪	۷/۱۲٪	۱۱/۶۴٪	۱۰/۹۹٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۲۵٪	۴/۱۰٪	۲/۳۰٪	۲/۵۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۷٪	۰/۹۰٪	۱/۳۷٪	۰/۸۰٪
۲۳	بانک قوامین	۲/۰۲٪	۱/۳۲٪	۲/۶۷٪	۲/۴۶٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۱٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۲٪	۷/۶۹٪	۵/۷۰٪	۵/۴۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۲٪	۰/۶۲٪	۰/۴۹٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۶٪	۰/۸۷٪	۳/۲۷٪	۱/۶۸٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۰۹٪	۲۶/۲۰٪	۱۸/۷۶٪	۲۴/۵۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۶۷٪	۸/۸۵٪	۱۶/۳۲٪	۱۰/۷۳٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۳۵٪	۰/۸۱٪	۰/۶۳٪	۰/۴۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۱٪	۰/۴۷٪	۰/۶۰٪	۰/۳۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۸٪	۰/۳۸٪	۰/۳۳٪	۰/۳۸٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۲۲٪	۰/۸۳٪	۰/۲۶٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در مرداد ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "پارسیان" اختصاص یافته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

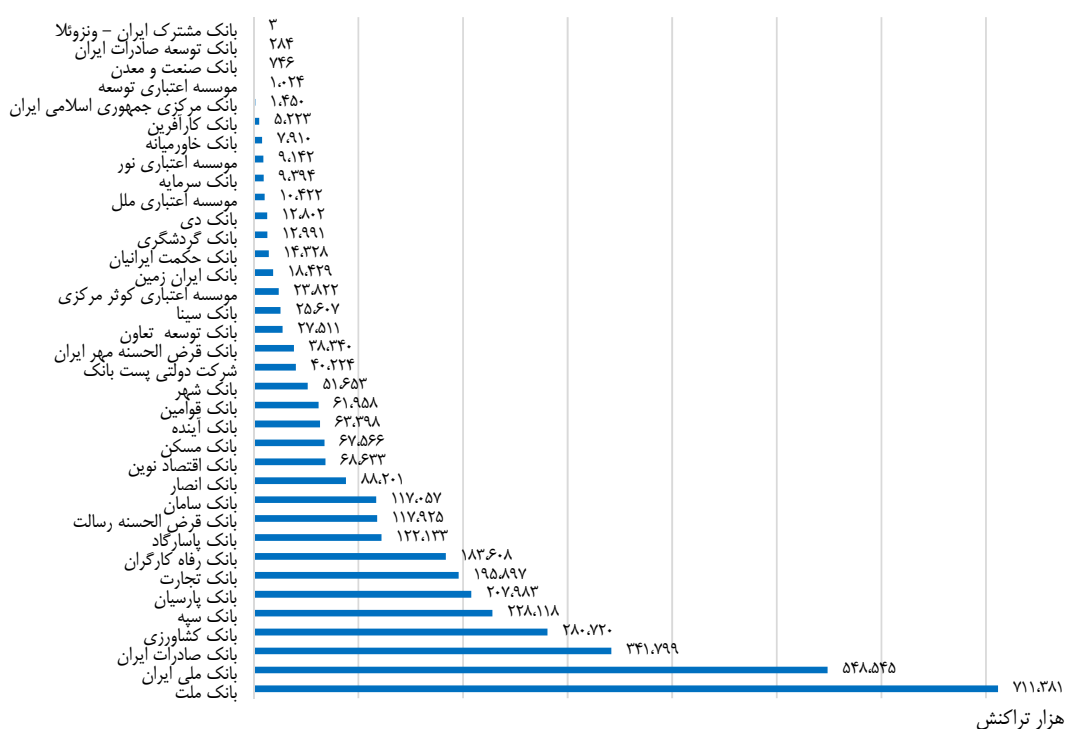

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از

بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

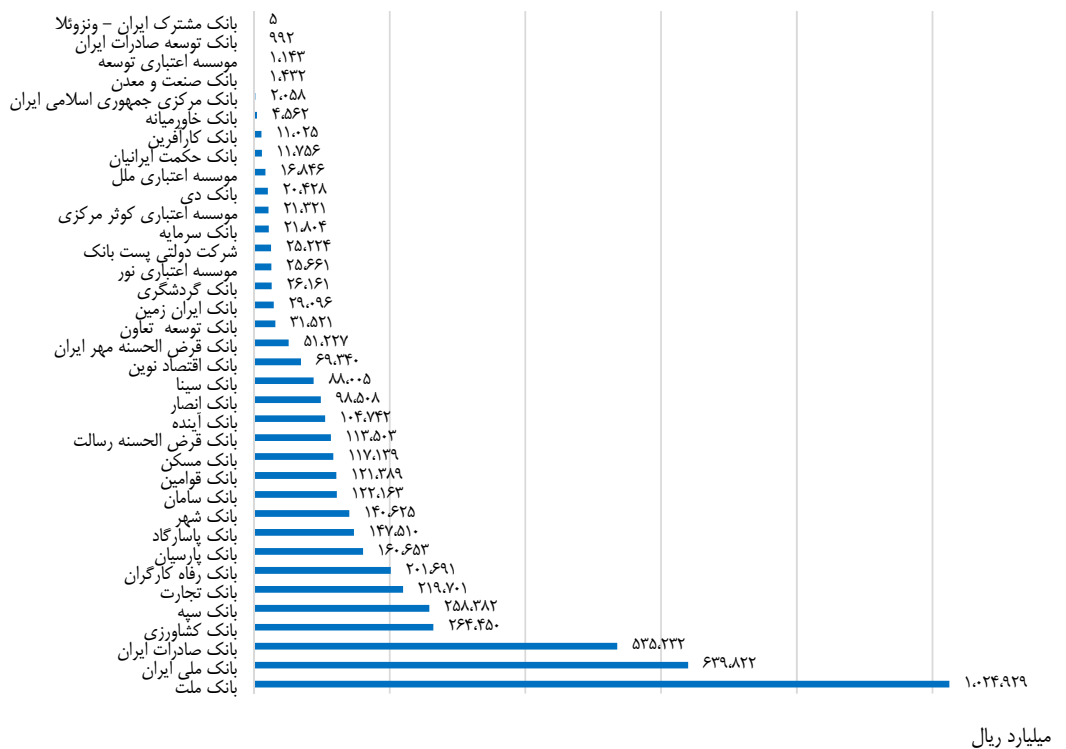

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"،

"توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکشی‌های صنعت پرداخت کارتی را در مرداد ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی، شایر کم، هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۳۹۷

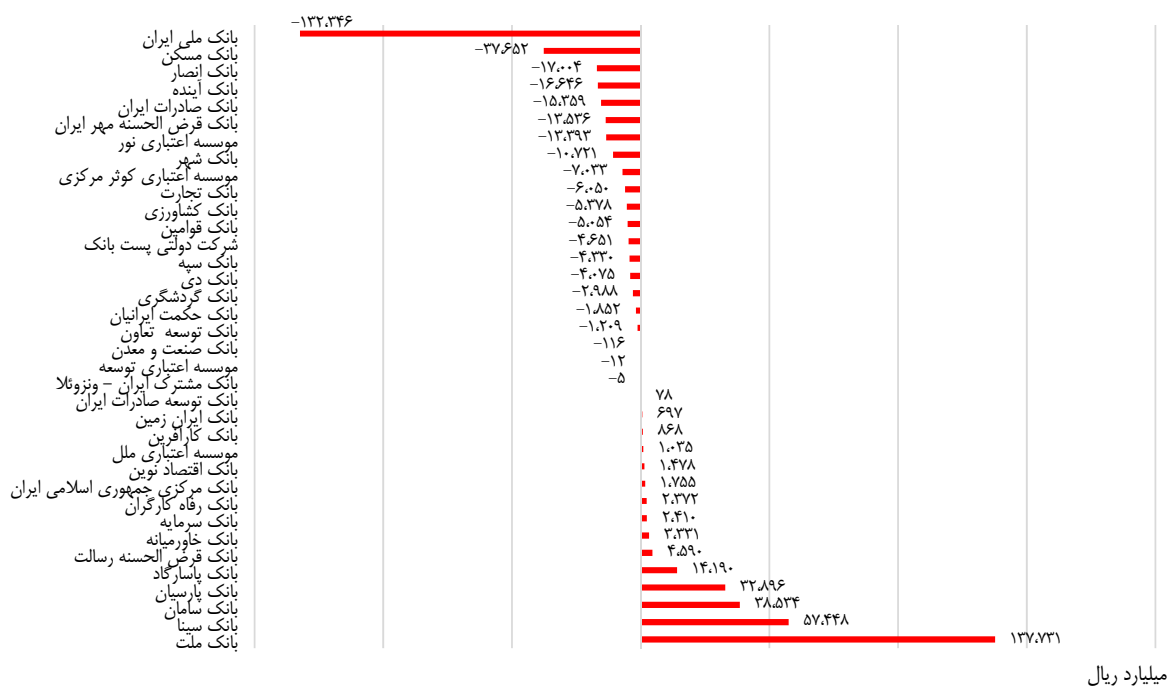
²⁵ Turnover

۳۶ در نقش بانک صادر کننده (بانک) است که کارت بانک را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتری بان خود صادر می نماید.

۳۷ در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارتهای بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سینا"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "آینده"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "آینده" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در مرداد ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (تیر ماه) میزان ۹۸/۷۲ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "سینا" با مبلغ ۲۸/۸۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۳۱/۲۷ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مرداد ۹۷)
۱	بانک سینا	۲۸/۸۹
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۲۸/۹۴
۳	بانک صنعت و معدن	۳۴/۳۷
۴	بانک سرمایه	۵۰/۱۹
۵	بانک مسکن	۵۲/۷۸
۶	بانک قوامین	۵۴/۲۸
۷	بانک آینده	۵۶/۷۸
۸	بانک کارآفرین	۶۷/۹۹
۹	بانک صادرات ایران	۷۰/۷۹
۱۰	موسسه اعتباری نور	۸۴/۱۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مرداد ۹۷)
۱۱	بانک دی	۸۵/۷۱
۱۲	بانک شهر	۸۸/۷۹
۱۳	بانک ملی ایران	۸۹/۴۷
۱۴	بانک ملت	۹۴/۱۵
۱۵	بانک گردشگری	۹۴/۴۴
۱۶	بانک تجارت	۹۴/۹۲
۱۷	بانک ایران زمین	۹۶/۰۹
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۹۶/۹۹
۱۹	بانک سپه	۱۰۱/۰۰
۲۰	بانک انصار	۱۰۴/۱۷
۲۱	بانک توسعه تعاون	۱۱۱/۷۰
۲۲	بانک پاسارگاد	۱۱۶/۲۸
۲۳	بانک حکمت ایرانیان	۱۱۶/۴۷
۲۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۶/۹۰
۲۵	بانک رفاه کارگران	۱۲۲/۹۷
۲۶	بانک اقتصاد نوین	۱۲۸/۳۸
۲۷	بانک کشاورزی	۱۳۰/۱۵
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۱۴۸/۱۸
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۵۷/۴۵
۳۰	بانک پارسیان	۱۵۹/۴۴
۳۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۶۳/۰۵
۳۲	بانک سامان	۱۶۴/۷۸
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱۷۴/۶۰
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۳۱/۲۷
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۹۸/۷۲

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۸/۰۰ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۸/۰۰ برابر بانک "سینا" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" و "سرمایه" در مرداد ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصدهزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها -
مرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مرداد ۹۷)
۱	بانک سینا	۶۶/۸۸
۲	بانک خاورمیانه	۹۷/۵۶
۳	بانک صنعت و معدن	۱۰۰/۵۵
۴	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۶/۳۶
۵	بانک سرمایه	۱۱۷/۴۶
۶	بانک قوامین	۱۲۶/۷۴
۷	بانک مسکن	۱۴۳/۹۶
۸	بانک آینده	۱۵۲/۷۲
۹	بانک کارآفرین	۱۵۳/۶۲
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۷۴/۲۸
۱۱	بانک ملی ایران	۱۹۴/۵۶
۱۲	بانک گردشگری	۱۹۴/۹۰
۱۳	بانک سپه	۲۰۰/۲۳
۱۴	بانک تجارت	۲۰۰/۵۰
۱۵	بانک ایران زمین	۲۰۲/۸۶
۱۶	موسسه اعتباری نور	۲۱۰/۸۲
۱۷	بانک ملت	۲۱۲/۵۰
۱۸	بانک رفاه کارگران	۲۱۴/۹۶
۱۹	بانک توسعه تعاون	۲۱۷/۷۶
۲۰	موسسه اعتباری ملل	۲۲۲/۰۴
۲۱	بانک دی	۲۲۳/۲۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۲۶/۵۳
۲۳	بانک شهر	۲۳۳/۲۳
۲۴	بانک انصار	۲۴۹/۵۹
۲۵	بانک کشاورزی	۲۷۴/۶۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مرداد ۹۷)
۲۶	بانک سامان	۲۸۴/۸۶
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۹۰/۴۲
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۲۹۹/۹۸
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۱۳/۰۸
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۵۸/۹۵
۳۱	بانک اقتصاد نوین	۳۶۱/۱۴
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۳۷۹/۲۳
۳۳	بانک پارسیان	۴۴۸/۷۳
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۶۸۵/۵۴
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۲۰/۰۶

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۰/۰۶ ریال را در مرداد ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۱۲-۵ مشاهده می‌گردد در مرداد ماه ۹۷ بانک "سینا" با پرداخت ۶۶/۸۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "خاورمیانه" با پرداخت ۹۷/۵۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۶۸۵/۵۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "پارسیان" با ۴۴۸/۷۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "شرکت دولتی پست بانک" با ۳۷۹/۲۳ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به

دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مرداد ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ – مرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مرداد ۹۷)
۱	بانک شهر	۲۷/۷۴
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۳۶/۶۰
۳	بانک صنعت و معدن	۴۷/۸۱
۴	بانک خاورمیانه	۷۶/۲۱
۵	موسسه اعتباری نور	۹۳/۸۵
۶	بانک پارسیان	۱۱۱/۳۴
۷	بانک گردشگری	۱۲۲/۴۶
۸	بانک کارآفرین	۱۲۷/۶۶
۹	موسسه اعتباری ملل	۱۳۰/۹۱
۱۰	بانک آینده	۱۳۷/۰۹
۱۱	بانک صادرات ایران	۱۸۷/۱۰
۱۲	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۰۳/۲۸
۱۳	بانک دی	۲۱۳/۸۸
۱۴	بانک پاسارگاد	۲۱۵/۳۳
۱۵	بانک سامان	۲۳۰/۹۸

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مرداد ۹۷)
۱۶	بانک ملت	۲۳۴/۴۴
۱۷	بانک سرمایه	۲۳۵/۸۴
۱۸	بانک سینا	۲۴۳/۱۹
۱۹	بانک قوامین	۲۵۷/۹۱
۲۰	بانک رفاه کارگران	۲۹۹/۲۲
۲۱	بانک ایران زمین	۳۱۵/۱۹
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۵۷/۸۳
۲۳	بانک مسکن	۳۷۲/۳۹
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۱۴/۸۹
۲۵	بانک سپه	۴۳۰/۵۸
۲۶	بانک اقتصاد نوین	۴۵۰/۹۰
۲۷	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۷۶/۹۷
۲۸	مؤسسه اعتباری توسعه	۴۸۶/۷۵
۲۹	بانک انصار	۴۹۵/۶۵
۳۰	بانک ملی ایران	۵۵۴/۳۱
۳۱	بانک توسعه تعاون	۶۰۸/۳۸
۳۲	بانک تجارت	۶۲۹/۲۸
۳۳	بانک کشاورزی	۸۸۷/۰۹
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۹۳۶/۵۵
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱۰۲۷۴/۵۳
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۲۸۰/۷۴

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در مرداد ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۸۰/۷۴ ریال (۲/۳۷ درصد نرخ رشد منفی نسبت

به تیر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مرداد ماه ۹۷، "بانک شهر" با ۲۷/۷۴ ریال و پس از آن "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۳۶/۶۰ و ۴۷/۸۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱،۲۷۴/۵۳ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۹۳۶/۵۵ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۸۸۷/۰۹ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغ بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مرداد ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به اسفند ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۶ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مرداد ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۸۵۸ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۳۶۵ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۴/۸۷ و ۱۶/۳۵ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مرداد ماه ۱۳۹۷ با افزایش ۱/۱۰ درصدی به نزدیک به ۸،۹۶۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۸/۴۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۴۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۰۴ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مرداد ماه ۱۳۹۷ با ۸۹/۰۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۲/۰۰ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۱ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۳۵ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۳۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۲۹ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۵۰۳/۳۰ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۱۷۹/۷۷ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۱/۱۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مرداد ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۷/۷۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مرداد ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۳۷/۳۰ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان یزد می‌باشد.

شاخص دهکی مرداد ماه ۱۳۹۷ در قیاس با تیر، ۹/۴۳ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۲۷/۷۷ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه به سبب افزایش ۱۱/۶۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل افزایش ۱/۹۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۷/۹۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۶۱،۶۹۴،۶۹۶ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۷/۹۹ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۲۸،۳۹۳،۷۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۸/۲۱ درصد معادل ۴۶۶،۶۹۸،۵۹۱ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در مرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به تیر با رشد ۵/۱۴ درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاها در تمامی گروه‌های خطایی به غیر از خطاهای شاپرکی با افزایش همراه بوده است. تعداد خطاهای گروه های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۳/۶۲ درصدی، ۵۱/۵۸ درصدی، ۳/۳۲ درصدی، ۱۷/۱۳ درصدی و ۱۳/۲۸- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس پذیری محاسبه شده مرداد ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه ۰/۰۱ درصد بهبود یافته و همچنین میزان دسترس پذیری محاسبه شده به ازای

شبکه پرداخت در مرداد ماه ۱۳۹۷، ۹۸/۷۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در تیر ماه کاهش ۰/۱۳ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز افزایش ۰/۸۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در مرداد ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. اختلاف سهم بازار مبلغی این شرکت با سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "پرداخت الکترونیک سامان" بیش از ده درصد می‌باشد. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "فن‌آوا کارت" و "آسان پرداخت پرشین" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در مرداد ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده‌است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آراین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در ماه مرداد شرکت "مبناکارت آریا" با رقم ۰/۰۱۹ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "پرداخت نوین آراین" بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بالاترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها این شاخص نسبت به ماه گذشته به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن سه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آراین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مرداد ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۴۹ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۶/۷۲ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۸/۹۴ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۰۷ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۶/۸۴ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۷۹/۹۴ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش-دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار هم به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتهای فعال سیستمی و هم در بین کارتهای تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در بیش از ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در مرداد ماه تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش مواجه شده و نرخ رشد منفی ۲/۶۳ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با ۱۱/۷۳ درصد به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۴۴ درصد از کارتهای فعال سیستمی این شرکت، کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در ماه مرداد سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۴/۴۰ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مرداد ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها، چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار بوده است. همچنین میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتخوان فروشگاه‌های" و "ابزار پذیرش اینترنتی" مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۹۷ نسبت به تیر ماه رشد مثبت ۱/۰۴ درصدی داشته است. در این ماه نسبت به ماه گذشته، نرخ رشد در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" منفی و در دسته کارت‌های "برداشت" و "اعتباری" مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نیز نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن

کارت " اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته "کارت اعتباری" و "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت و در دسته "کارت برداشت"، با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۰/۳۳ درصدی در مرداد ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در مرداد ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "پارسیان" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سینا" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا" و "سامان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در مرداد ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (تیر ماه) میزان ۹۸/۷۲ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "سینا" با مبلغ ۲۸/۸۹ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۳۱/۲۷ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد

پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۰/۰۶ ریال را در مرداد ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. که بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در مرداد ۱۳۹۷ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان با مبلغ ۶۸۵/۵۴ ریال به بانک "حکمت ایرانیان" و کمترین آن با مبلغ ۶۶/۸۸ ریال به بانک "سینا" تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که کل بانک‌های صادرکننده در مرداد ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۸۰/۷۴ ریال (۲/۳۷ درصد نرخ رشد منفی نسبت به تیر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مرداد ماه ۹۷، "بانک شهر" با ۲۷/۷۴ ریال و پس از آن "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۳۶/۶۰ و ۴۷/۸۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱,۲۷۴/۵۳ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۹۳۶/۵۵ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "کشاوری" با مبلغ ۸۸۷/۰۹ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۸} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده-ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \\ \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{I}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{I}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 91/24	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/48	▲
Shaparak network error	% 0/35	▼
Issuer error	% 11/67	▲
Cardholder Error	% 85/96	▼
Business error	% 0/54	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/77	▼
Shaparak sensed availability	% 99/97	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/048	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 163/64	▲

4

Electronic card payment network market indices in Agu 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/763	▲
The lowest effectiveness	Mabna Card Arya	0/443	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Novin Arian	% 0/801	▼
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/019	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Electronic Pasargad	% 43/74	▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 11/73	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 24/53 Behpardakht Mellat	▲	% 26/20 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions	% 20/99 Behpardakht Mellat	▼	% 24/58 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 33/17 Pardakht Electronic Saman	▲	% 28/76 Bank Mellat ▲
Mobile Payment Gateway	% 34/04 Asan Pardakht Persian	▼	% 39/01 Bank Mellat ▼
EFTPOS	% 24/71 Behpardakht Mellat	▲	% 24/61 Bank Mellat ▲
The highest numerical share of transactions in each terminals			
Internet Payment Gateway	% 28/42 Asan Pardakht Persian	▼	% 28/76 Persian Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 33/51 Pardakht Novin Arian	▼	% 49/69 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 23/11 Behpardakht Mellat	▼	% 25/26 Bank Mellat ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	1,946	▲	1,620 ▲
Mobile Payment Gateway	2,800	▲	3,203 ▲
EFTPOS	1,433	▼	1,065 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Parsian Bank	% 20/06	▲
Credit card	Bank Mellat Iran	% 52/30	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/11	▲

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity % 12/50

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity % 2/89

Value of transactions as a percentage of GDP % 119/02

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions 1,858,113,748

Value of transactions 2,365,022,757mill IRR

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Aug compared to Jul) % 16/35

Monthly real growth of value of transactions(Aug compared to Jul) % 20/26

Point-to-point nominal growth of the value of transactions % 55/94

Point-to-point real growth of the value of transactions % 25/52

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway % 5/04

Mobile Payment Gateway % 5/93

EFTPOS % 89/03

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services % 94/53

Bill payment & purchase mobile charge % 5/47

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services % 82/00

Bill payment & purchase mobile charge % 12/75

Balance Inquiry % 5/25

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments 1,503/30

EFTPOS 1,179/77

Mobile Payment Gateway 165/96

Internet Payment Gateway 157/57

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments 31/15

EFTPOS 27/73

Mobile Payment Gateway 1/85

Internet Payment Gateway 1/57

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals 1,506,841 Tehran

The most change in the number of active EFTPOS terminals 33,313 Tehran

The most number of active EFTPOS terminals per capita 0/170 Yazd

The most number of EFTPOS transactions per capita 37/30 Yazd

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile 893/48

شرکت تجار الکترونیکی پرداخت کارت ایران

آدرس وبگاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هر گونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

